

БРЭСЦКАЯ АБЛАСНАЯ БІБЛІЯТЭКА імя М.ГОРКАГА
АДДЗЕЛ БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА

ВЫПУСК
7

БІБЛІЯПАНАРАМА

БРЭСТ, 2003

**УК “БРЭСЦКАЯ АБЛАСНАЯ БІБЛІЯТЭКА імя М. ГОРКАГА”
АДДЗЕЛ БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА**

БІБЛІЯПАНАРАМА - 7

БРЭСТ 2003

Шаноўнай
 Галеяра Міхаіла
 Беларускай дзяржавы
 (гэта зменшыў бібліятеку
 і паскучыў і шануваў яе)
 і чалавечнасць
 Прачоўчыні
 02.04.2003
 Віктор Ващэка

Вінцэсъ Вашэка

КАМЯНЕЦКАЯ ВЕЖА

З мячом.
 На вежы.
 Унізе – вораг.
 Крыжы, жахлівыя крыжы.
 І на плашчах, і на апонах...
 Чаго прыйшоў ты, крыжак, скажы?

Адбліся...
 Сышла навала.
 Ідзём на Грунвальд.
 Хрыпіць мой конь.
 Мой меч, на вежы загартаваны,
 Варожых латаў раструшчыць бронь...

Спакой вяртання
 Ды змрочнасць страты.
 Але адолець змаглі – жывем!
 Я зноў на вежы
 Крычу, упарты:
 - Жыве Радзіма!
 - Літва жыве!

01.11.2002 г.
 г. Брэст

Напэўна, шаноўныя сябры, вы звярнулі ўвагу на тое, што "Бібліяпанарама" паступова ўдасканаліваецца і перайначваецца, ва ўсякім разе мы да гэтага імкнемся.

Вось і ў бягучым нумары нешта змянілася.

Сёння ў рубрыцы "Бюро інфармацыі" змешчаны шэраг аналітычных, статыстычных, проблемных матэрыялаў. Яны, як мы лічым, заслугоўваюць вашай увагі. Напярэдадні абласнога семінара па пытаннях сацыялагічнай дзейнасці бібліятэк мы палічылі патрэбным павесці гаворку і па гэтай тэме, што дапаможа ў далейшым выпрацаваць новыя падыходы да работы ў адзначаным напрамку.

У рубрыку "Чытальная зала" уносіць разнастайнасць тое, што трыбуна прадстаўляеца не толькі бібліятэчным супрацоўнікам, але навукоўцам, літаратуразнаўцам.

Набывае новы сэнс рубрыка "Шляхамі дальніх вандраванняў", якая пашыраеца і паглыбляеца за кошт матэрыялаў не толькі прафесійнага характару, але і духоўнага, маральнага, асветніцкага зместу. Запрашаем вас да размовы, патрэбны ці не падобныя публікацыі на старонках "БП" у далейшым.

Ужо другі раз мы запрасілі да ўдзелу ў рубрыцы "Жаданы госьць" прадстаўнікоў іншых абласных бібліятэк Беларусі, каб далучыцца да іх волыту ў розных напрамках дзейнасці.

На працягу існавання "БП" многія калегі сталі аўтарамі нашага выдання ў рубрыках "Майстар-клас", "Майстар-клас у дзіцячым пакоі" і інш. Спадзяемся таксама на супрацоўніцтва ў будучым.

Больш лістоў-роздумай пра значныя падзеі, меркаванняў з прапановамі па актуальных пытаннях чакаем ад вас для змяшчэння ў рубрыцы "Ліст у нумар".

У сувязі з пераменлівымі реаліямі бібліятэчнага жыцця мяніе аблічча і поўніца новым сэнсам "Дошка аб'яў". Спадзяемся, што вас зацікавіць змешчаная тут інфармацыя.

Нагадваем, што да 1 снежня б.г. працягваеца абласны конкурс на лепшыя матэрыялі з волыту работы бібліятэк-філіялаў раённых ЦБС. У наступным нумары "БП" мяркуем надрукаваць матэрыялы-прызёры.

І наогул, калі ў вас ёсць якія-небудзь прапановы аб далейшым лёсе і выглядзе нашага выдання, аб тэмах, якія патрабуюць развіцця на яго старонках, - запрашаем вас да зваротнай сувязі. Меркаванні і водгукі, якія атрымаем, будуць змешчаны ў "Бібліяпанарме".

Рэдакцыя

БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА. НАВУКОВАЕ І МЕТАДЫЧНАЕ ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ГАЛІНЫ¹

В.А. САБАЛЕЎСКАЯ,
заг. аддзела бібліятэказнаўства НББ

Пад навукай у шырокім сэнсе слова разумеецца асаблівая сфера чалавечай дзейнасці, функцыяй якой з'яўляецца атрыманне і сістэматызацыя ведаў аб рэчаінасці. Бібліятэказнаўства – гэта навука аб бібліятэчнай справе, якая мае значную ў працягласці гісторыю, ёмкі тэарэтычны змест, абшырны паняційны аппарат, шырокую вобласць практичнага прымянення і іншыя рысы, уласцівыя для большасці навуковых і вучэбных дысцыплін. Функцыі бібліятэказнаўства дэтэрмінуюцца яго пэўнымі мэтамі як феномена навукі, вынікаюць з іх і служаць іх дасягненню. Мэта бібліятэказнаўства як навукі ўвогуле заключаецца ў tym, каб служыць асновай мэтазгоднай і найбольш эфектыўнай дзейнасці людзей. Канкрэтная спецыфічная мэта бібліятэказнаўства – аптымізацыя сацыяльнага выкарыстання інфармацыі, зафіксаванай на розных носьбітах, праз бібліятэчную справу.

Бібліятэказнаўства як навуковая дысцыпліна вывучае заканамернасці і тэорыі, якія адлюстроўваюць яго прадмет. У адпаведнасці з інфармацыйнай канцепцыяй прадмет бібліятэказнаўства – гэта масаве па маштабах, індывідуальнае па формах рэалізацыі і канкрэтнаму зместу чалавекаінфармацыйнае ўзаемадзеянне, якое забяспечваецца ва ўсіх неабходных аспектах і апасрэдуеца бібліятэкам. Пры гэтым бібліятэка, з'яўляючыся аб'ектам бібліятэказнаўства, тэарэтычна раскрываецца як навуковае паняцце і аб'ект рэальнасці ва ўсіх яе сувязях і апасрэдаванасці. Можна пагадзіцца з Ю.М.Сталяровым, які разглядае бібліятэку як чатырохэлементную сістэму *документ – чытач – бібліятэкар – матэрыяльна-тэхнічная база*, дзе ўсе састаўляючыя з'яўляюцца раўназначнымі і толькі разам утвараюць бібліятэку. Адсюль вобласцю вывучэння з'яўляюцца: носьбіты інфармацыі і іх калекцыі, сувязі, якія ўзнікаюць пры звароце да інфармацыі і, нарэшце, не ў апошнюю чаргу – людзі, якія гэтыя сувязі наладжваюць.

У тэарэтычных аргументаваннях паняцця “Нацыянальная бібліятэка” да вядучых яе функцый адносіцца распрацоўка навуковых асноў эфектыўнага функцыяновання айчынных бібліятэк. Гэты напрамак дзейнасці з'яўляецца адной з тыпалагічных асаблівасцей нацыянальнай бібліятэкі, вызначае яе спецыфіку і ролю ў эвалюцыі бібліятэчнай справы краіны. Як навукова-даследчая ўстанова НББ удзельнічае таксама ў распрацоўцы агульнадзяржаўных праграм развіцця бібліятэчнай галіны і забяспечвае на рэспубліканскім узроўні іх рэалізацыю.

¹ Сабалеўская В.А. Бібліятэказнаўства. Навуковае і метадычнае забеспячэнне галіны// Навукова-даследчая дзейнасць Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі на мяжы стагоддзяў. Зборнік навуковых прац. – Mn., 2002.-C.17-24.

Навуку можна разглядаць у двух аспектах: як вынік і як працэс. У якасці пэўнага выніку яна ўяўляе сабой сістэматызаваную сукупнасць атрыманых ведаў аб рэчаіснасці (навуковыя веды), у якасці працэсу – асаблівага роду дзеянасць па атрыманню новых ведаў (навуковае даследаванне).

Навукова-даследчую дзеянасць можна падраздзяліць на 4 ўзоры: першы – фундаментальныя даследаванні, другі – прыкладныя, трэці і чацвёрты – навукова-метадычныя і навукова-інфармацыйныя распрацоўкі. Усе гэтыя ўзоры цесна звязаны не толькі ў прямой лагічнай паслядоўнасці, для іх характэрна ўзаемапранікненне. Так, укараненне навукова-метадычных рашэнняў у практику бібліятэк упłyвае на перспектывную проблематику прыкладных даследаванняў і наадварот.

Сучасная даследчая дзеянасць, якую НББ здзяйсняе ў галіне бібліятэказнаўства, харкторызуецца дамініраваннем прыкладных даследаванняў, предметам якіх з'яўляюцца асобныя аспекты функцыяновання бібліятэкі як сацыяльнага інстытута, інфармацыйна-документнай установы, розныя сегменты яе карыстальнікаў. Важнейшым уваходным дакументам для арганізацыі навуковай дзеянасці НББ з'яўляецца патрэбнасць галіны ў канкрэтных навуковых даследаваннях. Імклівия працэсы змен, якія адбываюцца ў палітычнай, эканамічнай і сацыякультурнай сферах, шматразова ўскладнілі проблемы бібліятэк, парадзілі шмат негатыўных перамен у развіцці бібліятэчнай справы. З'явілася неабходнасць у пазбаўленні ад стэрэатыпаў, тыповых форм паводзін, пошуку нетрывіяльных механізмаў абнаўлення ва ўмовах зменлівага асяроддзя. У даследаваннях выразна вылучаюцца 2 асноўныя напрамкі: першы звязаны з работай на рэспубліку, другі ўлічвае патрэбы самой НББ.

Змяненне функцый бібліятэк, мадэрнізацыя іх дзеянасці заканамерна прад'яўляюць новыя патрабаванні як да арганізацыі, так і да зместу бібліятэчнай навуки. Узнікненне новых узаемаадносін у сістэме “дзяржава – бібліятэка – чытач” вымушае бібліятэчнае супольніцтва шукаць новыя парадыгмы абслугоўвання. Пры гэтым неабходны глыбокі аналіз як унутраных, так і зовнешніх фактараў, якія б вызначалі мадэль функцыяновання бібліятэкі ў сучасных умовах. Проблемы, якія сёння ініцыруюць нашы бібліятэказнаўчыя даследаванні, набылі глабальны харктор і чакаюць першачарговага вырашэння. Тэматычна і проблемна структура сённяшніх навукова-даследчых праектаў НББ абумоўлена менавіта гэтай сітуацыяй. Так, на аснове аналізу сацыякультурных працэсаў, якія адбываюцца ў рамках публічных бібліятэк асобных рэгіёнаў, даследуюцца змены ў сістэме ўзаемаадносін “бібліятэка – грамадства” і “бібліятэка – карыстальнік”. Значнае месца ўдзялецца вывучэнню прычын, якія ўпłyваюць на каштоўнасць арыентацыі карыстальнікаў бібліятэк і насельніцтва рэгіёнаў. Рэальная самаацэнка і самаідэнтыфікацыя бібліятэкі, засваенне ёю норм і каштоўнасцей зменлівага асяроддзя, узаемнае ўзгадненне чаканняў і патрэб грамадства і бібліятэкі, нарэшце, вызначэнне грамадской ацэнкі дзеянасці бібліятэкі – усё гэта з'яўляецца предметам бягучага рэспубліканскага даследавання “Месца і роля публічнай бібліятэкі ў сацыякультурным асяроддзі рэгіёна”. Яго методыка заснована на анкетным апытанні рэспандэнтаў па шырокаму колу пытанняў. Атрыманы навуковы матэрыял будзе пакладзены за аснову пабудовы прагнастычнай мадэлі публічнай бібліятэкі з улікам узаемасувязі яе асноўных функцый: інфармацыйнай, камунікатыўнай, асветніцкай, а таксама канкрэтныя ў задачах. У прагнастычнай мадэлі мяркуеца адлюстраванне дынамікі пастапнага переходу да новых інфармацыйных тэхналогій, стварэнне ўласных інфармацыйных рэурсаў, пашырэнне доступу да іх, а таксама да сусветных інфармацыйных банкаў даных.

На ўзоры ўласнанавуковой метадалогіі бібліятэказнаўства немалаважнае значэнне для навуковай дзеянасці мае прынцып гістарызму. Яго выкарыстанне (прымяненне) дае магчымасць вывучаць предметы і з'явы ў працэсе іх генезісу і развіцця. Праўдзівасць той ці іншай тэарэтычнай або прагнастычнай мадэлі можа быць праверана не толькі будучай, але і мінулай практикай, паколькі гістарычныя вопыты распрацоўкі канцэпцый развіцця бібліятэчнай справы – неабходны складаючы кампанент яе сучаснай тэорыі і практикі. У

гэтым і знаходзіць сваё адлюстраванне прагнастычна функцыя прынцыпу гістарызму. Вызначэнне новых перспектыву заўсёды абаваліваеца на аналіз папярэдняга развіцця. Пазнанне таго, як мінулае прайяўляеца ў сучасным, мае першапачатковое значэнне для развіцця тэорыі і практыкі бібліятэказнаўства. Групай даследчыкаў НББ здзяйсняеца практыка ў часе, пастапнае, грунтоўнае вывучэнне гісторыі бібліятэчнай справы рэспублікі. Ужо накоплены значны аб'ём ведаў аб яе эвалюцыі. У пошуках рабоче ёсьць доля навуковага ўкладу бібліятэчных работнікаў рэгіёнаў і дзяякоўчы ім складаеца шматбаковае ўяўленне аб айчынай бібліятэчнай справе ў гістарычнай практыцы.

У якасці метадалагічнай асновы навуковай дзеянасці ў вобласці бібліятэказнаўства даследчыкамі НББ выкарыстоўваюцца дасягненні акадэмічнай айчынай і замежнай навукі, розныя формы развіцця навуковых ведаў – тэорыя, факт, проблема, гіпотэза, праграма. Такім чынам, метадалогія ўяўляе сабой сістэму найбольш агульных, асноватворчых прынцыпаў і спосабаў пазнання, арганізацыі і пабудовы тэарэтычнай дзеянасці. Асноўнае ядро і змест метадалогіі бібліятэказнаўства складаеца філософскія і лагічныя законы, катэгорыі, таксама заканамернасці і прынцыпы бібліятэчнай справы і некаторых сумежных навук. Што тычыцца навуковай методыкі бібліятэказнаўства, то яна ўяўляе сабой сукупнасць усеагульных і ўласна бібліятэказнаўчых метадаў. Гэта навуковы інструментарый, які з'яўляеца надзейнай гарантыйай і адной з сутнасных перадумоў прадуктыўнага вывучэння бібліятэчнай тэорыі і практыкі. Валоданне методыкай – важная складаючая поспеху ў навуцы. Для атрымання неабходнай інфармацыі ў бібліятэказнаўчых даследаваннях прыменяюцца як агульнанавуковыя, так і ўласнанавуковыя метады: аналіз, сінтэз, абстракцыя, фармалізацыя, параўнанне, назіранне, эксперымент, апытанне, вымярэнне, мадэліраванне, матэматычныя метады і шэраг іншых. На даным этапе найбольш выкарыстоўваюцца сацыялагічныя метады. Тым не менш часам узімае сітуацыя, калі фундаментальную працэсуюку проблемы супрацоўнікам прыходзіцца праводзіць самім. Іх прафесійная падрыхтоўка, кампетэнтнасць і аналітычныя здольнасці дазваляюць здзяйсняць у такіх выпадках метадычнае забеспечэнне на адпаведным навуковыем узроўні.

Для паспяховага прыменення якога б то ні было агульнанавуковага метаду неабходна, перш за ўсё ў рамках метадалогіі бібліятэказнаўства, абронтуваць мэтазгоднасць і правамернасць правядзення адпаведнага даследавання і сутнасць даследуемых бібліятэчных аўектаў. У даным працэсе важную ролю адыгрываете выбранага метаду ў адпаведнасць з паняццямі і законамі бібліятэказнаўства. Гэта таксама адказны аспект навукова-даследчай работы.

Навуковая работа НББ мае нарматыўную базу. Яе арганізацыя, правядзенне і заключэнне падпрадкаваны строгай логіцы патрабаванняў, выкладзеных у дзяржаўных стандартах: СТБ 1080-97 “Порядок выполнения научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ по созданию научно-технической продукции”, ГОСТ 7.32-91 “Отчет о научно-исследовательской работе. Структура и правила оформления”. Стандарт – гэта рэгламентацыя, максімальная сціслыя тэрміны і канкрэтная тэхналогія. І тут спрацоўваюцца такія састаўныя працэдуры правядзення даследчай і навукова-метадычнай дзеянасці як аснашчальнасць аргтэхнікай, праграмнае забеспечэнне, кадравы рэсурс. Можна канстатаваць пэўную забяспечанасць нашых навуковых калектываў электронна-вылічальнай тэхнікай. Так, аддзел бібліятэказнаўства, які з'яўляецца базавым навуковым аддзелам НББ, мае свой невялікі парк ЭВМ, прынсталяваную сацыялагічную праграму апрацоўкі першаснай інфармацыі, укомплектаваны прафесійнымі сацыёлагамі. Бяспрэчна, трэба б мець дастатковую колькасць камп'ютэраў, магчымасць зносіцца і ўзаемадзейнічаць з замежнымі калегамі.

Вынікі бібліятэказнаўчых даследаванняў маюць каштоўнасць навуковага агульнення, якое ўтрымлівае аўктыўныя веды аб бібліятэчных працэсах і з'явах у іх дынаміцы і тэрытарыяльных своеасаблівасцях. На аснове вывучэння даследчыкі НББ імкнунца да выхаду на агульныя заканамернасці, да выпрацоўкі шляхоў вырашэння

праблем і супярэчнасцей у функцыяняванні бібліятэчных аб'ектаў. Пры гэтым вынікі даследчай дзейнасці не абмяжоўваюцца навуковымі справаздачамі. Выяўлены матэрыял знаходзіць адлюстраванне ў навуковых выданнях НББ, рэкамендацыях, публікацыях у прафесійнай прэсе, закладваеца ў аснову распрацоўваемых нарматыўна-рэгламентуючых дакументаў і г.д.

Даследаванне, справаздача і ўкараненне – гэта самастойныя, аднак цесна звязаныя паміж сабой працэсы. Любое навуковае даследаванне, якое праводзіцца ў НББ, абавязкова завяршаецца ўкараненнем. Атрыманы навуковы матэрыял з'яўляеца каналам, які звязвае прыкладныя даследаванні з трэцім узроўнем сістэмы навуковай дзейнасці – навукова-метадычнай работай.

Навукова-метадычная работа ў бібліятэчной справе – гэта мэтанакіраваны непарыўны і дынамічны працэс практычнага ўкаранення вывадаў і палажэнняў, якія выпрацоўваюцца ў бібліятэказнаўстве. Як састаўная частка бібліятэказнаўства, яна накіравана на вывучэнне бібліятэчнай справы праз прызму паўсядзённай практыкі бібліятэк, на выпрацоўку прынцыпаў, прыёмаў, форм і метадаў працы, планаванне і прагназіраванне перспектывных напрамкаў развіцця галіны, стварэнне і размяшчэнне бібліятэчнай сеткі, абагачэнне зместу і арганізацыі інфармацыйнага абслугоўвання карыстальнікаў, удасканаленне бібліятэчнай тэхналогіі. Навукова-метадычная работа – гэта максімальная поўнае выкарыстанне разнастайных спосабаў укаранення вынікаў даследаванняў, інавацыйнага вопыту, выданне навуковых і метадычных матэрыялаў, рэкамендацый, патэнцыял якіх складае значная частка фактаграфічнай і аналітычнай інфармацыі з рэгіёнаў і з-за мяжы. Гэты матэрыял звышкаштоўны для асэнсавання, супастаўлення і творчага стымулявання новых ідэй. Аказанне сістэматычнай прафесійнай дапамогі бібліятэкам, павышэнне іх кваліфікацыі – яшчэ адзін сутнасны бок навукова-метадычнай работы НББ. Да таго ж з-за фінансавых цяжкасцей бібліятэкі пазбаўлены магчымасці сістэматычных прафесійных контактаў, і гэта адбываеца ў перыяд агульнапрызнанага “інавацыйнага выбуху”, калі так важна абмеркаванне і экспертызная ацэнка новаўвядзенняў. Таму сёння ў лік прыярытэтных трапляе менавіта аб'ядноўваючая роля НББ як метадычнага цэнтра. На ўсіх формах сістэмы павышэння кваліфікацыі яна займаеца папулярызацыяй дзейсных шляхоў вырашэння праблем практыкі. Усё пералічанае з'яўляеца контурамі той схемы, якая працягвае дзейнічаць і застаеца эфектыўнай.

У сувязі са складаным многаўзроўневым характарам сваёй навукова-метадычнай дзейнасці НББ надае асаблівае значэнне ўстанаўленню аптымальных суадносін паміж сродкамі, формамі і метадамі, якія выкарыстоўваюцца для здзяйснення пастаўленых задач. Можна канстатаваць, што НББ абпрацавала не толькі змест і функцыі навукова-метадычнага забеспячэння галіны, але і яго формы і метады. У сённяшні час усе элементы, што ўваходзяць у сістэму метадычнага ўзדзеяння (выданні, формы павышэння кваліфікацыі, кансалтынг і г.д.), вызначаюцца як сродкі дасягнення вызначаных мэт. Намі найбольш выкарыстоўваюцца наступныя з іх: аналіз, экспертыза, маніторынг, мадэліраванне, прагноз. Пры гэтым усё здзяйсняеца з пазіцыі сістэмна-функцыональнага падыходу.

Адэкатна часу трансфарміруеца і фармулюеца сучасная проблематыка навукова-метадычнай работы НББ. Можна выдзеліць асноўныя аспекты, на якіх сёння сфакусіравана навукова-метадычнае забеспячэнне ў галіне айчыннага бібліятэказнаўства: фарміраванне паўнацэнных інфармацыйных рэурсаў, каардынацыя і кааперацыя; забеспячэнне захаванасці і адначасова даступнасці фондаў; задавальненне патрэбнасцей грамадства ў інфармацыі; сацыялогія і псіхалогія чытання; аўтаматызацыя, укараненне інфармацыйных тэхналогій; стварэнне станоўчага іміджу бібліятэкі як сацыяльнага інстытута і надзейнага партнёра; паблік рылэйшнз; распрацоўка сістэмы сервісных паслуг і іх рэалізацыя; пазабюджэтнае фінансаванне і камерцыйная дзейнасць (бібліятэчныя

праекты); павышэнне сацыяльнага статусу і прэстыжу бібліятэчных работнікаў; азнямленне з замежным вопытам.

У якасці галоўных аб'ектаў навукова-метадычнага ўздзеяння НББ з'яўляецца сетка публічных бібліятэк сістэмы Міністэрства культуры. Праз узаемадзеянне з імі НББ прадастаўляе комплекс навукова-метадычных паслуг, арганізуе сваю дзейнасць у адпаведнасці з іх патрэбамі. Сёння сярод напрамкаў навукова-метадычнага забеспечэння НББ дзейнасці публічных бібліятэк – інавацыйныя акцыі, якія праводзяцца праз мэставыя праграмы і прафесійны друк, кансалтынг, абарона інтарэсаў галіны ў органах дзяржаўнай улады і кіравання. Пры гэтым мэтай ставіцца стымуляванне актыўнага ўздзеяння бібліятэк на зневяданне асяроддзе шляхам пашырэння контактаў, супрацоўніцтва, каардынацыі. Менавіта такія дзеянні дапамогуць бібліятэкам знаходзіць дадатковыя нішы, заняўляць аб сваіх новых функцыях, гэта значыць выбраць правільны стратэгічны курс і арыентацыю.

Да сутнасных бакоў навукова-метадычнага забеспечэння і да яго дасягненняў у апошнія гады можна аднесці распрацоўку на шырокай міжведамаснай аснове, абмеркаванне, афіцыйнае зацвярджэнне сістэмы нарматыўных дакументаў. Сярод самых адчувальных вынікаў у гэтым напрамку – выхад у свет айчынных стандартоў па праблематыцы бібліятэказнаўства, тэхналагічных інструкцый, палажэнняў (аб платных паслугах, аб бібліятэцы – цэнтры прававой інфармацыі), распрацоўка метадалогіі і методыкі тэхналагічнага забеспечэння дзейнасці публічных бібліятэк у аўтаматызаваным рэжыме, нарміраванне бібліятэчных працэсаў.

На прафесіяналізацыю бібліятэчных кадраў, удасканаленне дзейнасці бібліятэк скіраваны ініцыяраваныя НББ конкурсы. Так, сталі ўжо традыцыйнымі конкурс на лепшую работу па экалагічнай асьвеце насельніцтва і конкурс “Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры”, які адзначыў у 2002 г. сваё 10-годдзе. Мэтам стымуляцыі творчасці, прабуджэння навуковага патэнцыялу паслужыў конкурс навуковых работ (ў 2001годзе). На конкурс было прадстаўлена 20 навуковых работ як асобных аўтараў, так і навуковых калектываў. Атрыманы канкрэтныя вынікі: больш 70 публічных бібліятэк сталі ўдзельнікамі III тура аглюду-конкурсу па экалогії, з іх больш 20-ці атрымалі дыпломы I, II, III ступеняў; каля 200 бібліятэк удзельнічалі ў штогадовым конкурсе “Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры”; прысуджана дзве першыя прэміі, трох другія і пяць трэціх па выніках рэспубліканскага конкурсу навуковых работ.

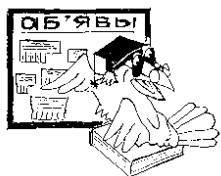
Навукова-метадычная работа – гэта ўчастак аператыўнага рэагавання на канкрэтныя запыты практикаў, на адказныя і рознапланавыя заданні Міністэрства культуры, якія выконваюцца ў рэгістры звыштэрміновасці і г.д. Сярод інтэлектуальнай прадукцыі, выпрацаванай у вышэйазначаным рэжыме, - шматаспектныя аналізы дзейнасці асобных відаў публічных бібліятэк рэспублікі, адпрацаваныя спісы сацыяльна-значайнай літаратуры, статыстычныя расклады, сацыяльныя нарматывы, мэставыя праграмы і праекты.

Для НББ уласціва вывучэнне канцэпцый удасканалення бібліятэчнай справы іншых краін з адначасовым развіццём уласна бібліятэказнаўчых ведаў. Можна з поўным правам сцвярджаць, што побач з арыентацыяй на простае запазычанне дасягненняў замежнай практикі ідзе накапленне айчыннага вопыту, навуковае і метадычнае забеспечэнне сённяшніх патрэб айчынных бібліятэк.

У нашых навуковых планах – вывучэнне Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі як аб'екта фундаментальнага даследавання, заканчэнне бягучых рэспубліканскага і лакальных даследаванняў, распрацоўка Палажэння аб публічнай бібліятэцы і Мадэльнага стандарта дзейнасці публічных бібліятэк.

У заключэнне, дарэчы, прывядзем выказванне В.В.Скварцова: “Па сваёй сутнасці бібліятэказнаўства – гэта такая сістэма ведаў, якая пастаянна развіваецца, абавячаеца, змяняецца, пераходзячы ад вывучэння сутнасцей аднаго парадку да сутнасцей другога,

больш высокага або больш агульнага парадку. Момант стабільнасці ў гэтай навуцы адносны, момант развіцця – абсалютны². І менавіта ў апошнім актыўна задзейнічана НББ як асноўны распрацоўшчык, выканайца і каардынатар навукова-даследчых праектаў у галіне айчыннай бібліятэчнай справы.

20 мая при информационной поддержке Программы расширения доступа и обучения в Интернете (IATP) Совета по международным исследованиям и обменам (IREX) состоялась интернет-конференция «Музеи Беларусь: проблемы, возможности и перспективы». Конференция была приурочена к Международному Дню музеев, учрежденному в 1977 году в Москве на 11-й генеральной конференции Международного совета музеев по инициативе советской делегации. С 1978 года этот день отмечается ежегодно более чем в 150 странах.

В виртуальной встрече приняли участие более сорока человек по республике. В том числе выступали несколько участников от интернет-класса Брестской областной библиотеки: Л.М. Нестерчук - главный специалист управления культуры Брестского облисполкома по охране историко-культурного наследия; Т. Н. Новикова - директор Брестского областного краеведческого музея; И. Н. Тарима - зав. филиалом Брестского областного краеведческого музея «Спасенные ценности»; Т. Н. Плиско - научный сотрудник филиала Брестского областного краеведческого музея (художественного музея); а также Е. П. Трибулёва – представительница прессы, корреспондент региональной газеты «Вечерний Брест».

Одной из главных проблем музейного дела, по мнению участников, является недостаток финансирования, а также несовершенная законодательная база, затрудняющая реализацию новых проектов как внутри республики, так и за ее пределами.

«... не тот уровень, который в состоянии поднять глыбу финансирования... А это пока основной вопрос – «камень» преткновения всех проблем», - из комментариев научного сотрудника филиала Брестского областного краеведческого художественного музея Татьяны Плиско.

Однако все участники понимают, что не стоит ждать помощи со стороны государства, необходимо самим зарабатывать деньги, например, за счет создания при музеях магазинов, в которых будут продаваться сувениры, открытки и т. д.; рекламирования имеющихся в музеях коллекций и более широкого информирования общественности о белорусских музеях. Для некоторых музеев остро стоит и проблема посетителей.

Из комментариев директора областного краеведческого музея Новиковой Таисии Николаевны: «Проблемы у всех одни и те же, а решать их в настоящее время без поддержки государства и закона сложно...»

Кроме того, участники отметили, что кадров в музеях хватает, однако иногда недостает людей, преданных музейному делу. Необходимо привлекать молодежь, которая пока не видит перспектив в музеях. По мнению Аллы Сташкевич (Белорусский государственный институт проблем культуры), дело здесь не только в деньгах, а еще и в том, что «в Беларусь нет социального престижа музеев», и виновата в этом не только система, но и сами музейщики, не доверяющие молодым. Более широкая публикация в Интернете информации о музеях может содействовать привлечению в них как молодых сотрудников, так и новых посетителей. Первым шагом стал новый интернет-ресурс <http://museums.iatp.by>, на котором представлена фотогалерея и справочная информация о различных музеях Беларусь. Ожидается, что сайт будет пополняться новыми материалами.

Необходимо также ставить перед Министерством культуры вопрос о возобновлении программы информатизации музейной сферы, поскольку только 30% музеев сегодня компьютеризируются. И хотя компьютеризация не решит проблемы с экспозициями или посетителями, но поможет решить другую важную проблему – централизованного учета музейных ценностей. Александр Плоткин (занимающийся разработкой процессов автоматизации для музеев в научно-производственной фирме «ИНЕАК») отметил: «Внедрение современных информационных технологий идет весьма сложно. Сегодня только 32 музея из более чем 100 автоматизированы в области учетно-фондовой деятельности. Всех сдерживает практически полное отсутствие финансирования. Особенно плохо финансируют музеи республиканского и областного подчинения. Образец понимания проблемы – Минская область, автоматизировавшая 15 районных музеев централизованно».

Участники решили продолжить обсуждение вопросов, возникших в ходе дискуссии, на будущих интернет-конференциях, позволяющих людям из разных городов обмениваться мнениями и опытом на новом уровне.

Е.О. Парафенюк,
и.о. зав. отделом автоматизации библиотечных процессов
Брестской областной библиотеки им. М. Горького

² Карташов Н.С., Скворцов В.В. Общее библиотековедение. – М., 1996. – С.45.

ВЫНІКІ РАБОТЫ БІБЛІЯТЭК БРЭСЦКАЙ ВОБЛАСЦІ ЗА I КВАРТАЛ 2003 ГОДА (аналітычна даведка)

Л.І. РАЧКОЎСКАЯ,
заг. аддзела бібліятэказнаўства
Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага

Сетка бібліятэк.

Абслугоўваннем насельніцтва вобласці ў першым квартале бягучага года займаліся 773 бібліятэкі сістэмы Міністэрства культуры (-10 у параўнанні з вынікам 2002г.). Па раёнах сеткаве скрачэнне выглядае наступным чынам: -5 сельскіх бібліятэк у Баранавіцкім, -3 у Драгічынскім, -1 у Камянецкім, -1 у Маларыцкім. Апроч гэтага, як і раней, адбываліся пераўтварэнні невялікіх бібліятэк у клубы-бібліятэкі, у дамы сацыяльных паслуг, супрацоўнікі пераводзіліся на 0,5 ці на 0,25 стаўкі.

Лічбавыя паказчыкі.

Планавыя паказчыкі квартала наогул па вобласці выкананы: абслужана 388113 чытачоў (106,3% да плана, альбо 69,3% да гадавога плана); колькасць наведвання склада 1.251012 (112,7%, альбо 32% да гадавога плана); наведвальнікам выдана 3.202170 экземпляраў друкаванай прадукцыі (110,8%, альбо 31,7% да гадавога плана); сярэдняя наведвальнасць – 3,2; сярэдняя чытальнасць – 8,3.

15 ЦБС і абласная бібліятэка імя М.Горкага паспяхова адолелі планавыя заданні, за выключэннем Брэсцкай (па чытачах і наведваннях), Жабінкаўской (па чытачах), Лунінецкай (па чытачах), Пінскай (па ўсіх паказчыках) раённых ЦБС. Прычыны невыканання наступныя: у Брэсцкай РЦБС – з-за занятасці шэрагу бібліятэкаў у сувязі з рознымі заданнямі сельскіх Саветаў; у Жабінкаўской – з-за непрадстаўлення статыстычных дадзеных за квартал Падлескай, Арэпіцкай і Сакскай сб, уліковыя дакументы якіх узяты на праверку супрацоўнікамі АБЭЗ з 25.03.03г.; у Лунінецкай – з-за пагаршэння дэмографічнай сітуацыі, а таксама з-за вызвалу школьнікаў большасці населеных пунктаў раёна на аздараўленне тэрмінам на месяц; у Пінскай РЦБС – з-за хвароб супрацоўнікаў і перадач кніжнага фонду ў 14 сб, з-за адабрання на праверку ў АБЭЗ уліковых дакументаў 6 сб (Каўняцінская, Крыўчыцкая, Ставоцкая, Табульская, Чамярынская сельскіх, Лагішынская гарпасялковай).

Але ў сувязі з паступовым сеткавым і кадравым скрачэннем, змяншэннем сельскага насельніцтва назіраецца штогоднае памяншэнне лічбавых паказчыкаў амаль па ўсіх рэгіёнах вобласці.

Па лініі органаў УБЭЗ у першым квартале пачаліся і працягваюцца праверкі бібліятэк вобласці, сёння правяраюцца 8 ЦБС: Жабінкаўская, Драгічынская, Івацэвіцкая, Ляхавіцкая, Лунінецкая, Маларыцкая, Пінская, Столінская РЦБС. У ходзе праверак на пэўныя тэрміны забіраюцца з бібліятэк чытацкія фармуляры і дзённікі работы (што не спрыяе верагоднасці пры абслугоўванні чытачоў без дакументаў), запісы кніг у фармулярах правяраюцца пры наведваннях чытачоў на даму, у школах. У некаторых раёнах на пачатку праверак з дырэктарамі ЦБС абмяркоўваюцца пытанні пра рэгламентуючыя дакументы, аднак у Пінскім, Столінскім, Лунінецкім раёнах кіраўніцтва ЦБС аб праверках не папярэджвалася, а ставілася перад фактам. Методы адзначаных праверак не заўсёды карэктныя: маюць месца пагрозы і прымусы бібліятэкаў і чытачоў амаль без доказаў вінаватасці. Канчатковых вынікаў наогул пакуль няма, новыя сістэмы на праверку пакуль не браліся. Адзіны судовы прыгавор аў'яўлены работніку Чамлянскай сб Пінскага раёна, якай раней працавала на 0,25 стаўкі.

Платныя паслугі.

У бібліятэках пашыраўся працэс аказвання платных паслуг насельніцтву. Сярод відаў паслуг, якія практыковаліся ў апошні час, найбольш папулярныя: камерцыйныя

фонды, у т.л. на вёсцы; ксеракапіраванне; прагляд СД-дискаў; выраб друкаванай прадукцыі па запытках розных устаноў і прадпрыемстваў; камп'ютэрнае афармленне курсавых і дыпломных работ; прагляд праграм лялечных тэатраў, гульнявых праграм; выдача літаратуры з чытальнай залы на выхадныя дні; некаторыя паслугі ПЦПІ (пошук інфармацыі ў базах дадзеных, перанос інфармацыі на папяровы носьбіт).

Усяго за першы квартал аказана паслуг насељніцтву на суму 31.146,1 тыс. руб. Найбольш значныя сумы зароблены Брэсцкай ГЦБС (5.749,5 тыс.руб.), абласной бібліятэкай імя М.Горкага (3.638,1 тыс.руб.), Іванаўскай РЦБС (2.972,7 тыс.руб.), Баранавіцкай ГЦБС (2.924,4 тыс.руб.), Пінскай ГЦБС (2.483,4 тыс.руб.), Ганцавіцкай (1.902,2 тыс.руб.), Кобрынскай (1.552,6 тыс.руб.), Пінскай (1.464,1 тыс.руб.), Маларыцкай (1.374,3 тыс.руб.), Бярозаўскай (1.183,0 тыс.руб.), Пружанскай (1.051,0 тыс.руб.) РЦБС. Атрыманыя гроши галоўным чынам выкарыстоўваліся на набыццё кніг, падпіску, таксама на канцылярскія расходы, гаспадарчыя патрэбы. Так, за пазабюджэтныя асігнаванні набыты кнігі ў Пінскай, Баранавіцкай ГЦБС, Маларыцкай, Бярозаўскай РЦБС; за платныя паслугі куплены камп'ютэр у Кобрынскай сістэме; частка грошай ад платных паслуг пералічана на падпіску ў Бярозаўскай, Іванаўскай, Ганцавіцкай, Пінскай РЦБС.

Камплектаванне фондаў. Падпіска на перыёдыку. ПЦПІ.

На цэнтралізаванае камплектаванне ЦБС вобласці ў першым квартале выдзелена і патрачана 9 млн.руб. (на увесь год – 45 млн.руб., з іх – 2.362 тыс. руб. – на абнаўленне базы ПЦПІ). Па магчымасці бібліятэкам аказвалася невялікая фінансавая падтрымка з мясцовых бюджетаў, ад спонсараў, дабрачынных ахвяраванняў, акцый “Дар”.

Падпіска на перыёдыку ў большасці ЦБС была аформлена такім чынам: расійская падпіска – на паўгоддзе, беларуская – на квартал, таму ў сакавіку працэс падпіскі на другі квартал працягваўся. У працэнтах ад агульнай: беларуская падпіска па вобласці склада 60,3%, расійская – 39,7%. Але пэўным тормазам пры падпісцы з'явіўся рэспубліканскі “Пералік перыядычных выданняў для камплектавання фондаў публічных бібліятэк у 2003 г.”, які ўключае усяго 42 назвы. У радзе выпадкаў на месцах ён быў успрыняты не як абавязковы мінімум, а як інструкцыя, якая пазбавіла бібліятэкі ад выданняў, не ўваходзячых у “Пералік...”

Удасканальвалася дзейнасць ПЦПІ. 15 ЦБС нарэшце падключылі мадэмы, набытыя раней за цэнтралізаваныя гроши; Івацэвіцкая збіраецца набыць мадэм за ўласныя сродкі; у Баранавіцкай, Брэсцкай і Камянецкай РЦБС мадэмаў няма. У сувязі з наладжваннем мадэмнай сувязі, з другога квартала абнаўленне электроннай базы ПЦПІ будзе ажыццяўляцца цэнтралізавана па сістэме АСПІ “Суд” (па дамоўленасці з дырэктарам РЦПІ).

Асноўныя напрамкі абслугоўвання чытачоў і выдавецкай дзейнасці.

Увага і намаганні бібліятэкару вобласці былі сканцэнтраваны на наступным.

Работа па мэтавых бібліятэчных праграмах “Войди в мир прекрасного” у Бярозаўскіх ЦРБ і РДБ (сцэнарныя распрацоўкі мерапрыемстваў, фотаальбомы, буклеты, файл-папкі, газетныя публікацыі былі прадстаўлены на абласны тур рэспубліканскага агляду-конкурсу); “Праграма духоўнага развіцця на 2003-2005 гг. “Чыстая крыніца” у Пружанскім раёне (вызначаны асноўныя тэмы і перспектывы), “Праграма выхавання экалагічнай культуры” (бібліятэкі Пружанскай РЦБС пачалі стварэнне куткоў прыроды і здароўя); у Ганцавіцкай РЦБС распрацавана праграма “Жыццю патрабуеца міласэрнасць”.

Рэкламная дзейнасць. На ўрачыстасці з нагоды 10-годдзя сектара краязнаўства і польскай літаратуры ў Пінскай ЦГБ былі запрошаны вядомыя краязнаўцы, прадстаўнікі Пінскага аддзялення Саюза палякаў Беларусі, у дар атрыманы ксеракопіі рэдкіх матэрыялаў пра Пінск. Упершыню ў Брэсцкай абласной бібліятэцы па ініцыятыве французскай амбасады адбылося ўрачыстое адкрыццё рэспубліканскага тыдня французскай мовы “Франкафанія”.

Рэкламны агляд-конкурс бібліятэк Іванаўскай РЦБС “Поставьте всех в известность о себе” прадэманстраваў шмат забаўляльных сюжэтаў аб бібліятэцы, кнізе і выявіў

пераможцаў. Своеасаблівай формай рэкламы бібліятэк былі спрэваздачы перад насељніцтвам у Пінскім раёне: прысутных на сходзе калгаса зацікавіла інфармацыя бібліятэкара Лапацінскай сб на тэму “Бібліятэка і сучаснасць” каля кніжной выставы “Лапаціна: гісторыя і сучаснасць”. Агляд-конкурс на лепшы інфармацыйны стэнд бібліятэкі аб’яўлены ў Столінскім раёне.

Літаратурныя падзеі. Да 135-годдзя М.Горкага былі прымеркаваны Горкаўскія чытанні ў абласной бібліятэцы імя М.Горкага, якія з’явіліся значнай падзеяй культурнага жыцця г.Брэста (у праграме былі: кніжная выставка “Неожиданный Горький”; ан-лайн канферэнцыя АБ з бібліятэкамі Расіі, якія таксама носяць імя пісьменніка; карысная лекцыя дацэнта БрДУ Э.У.Чумакевіч “Парадокс Горького”). Зноў жа ў абласной бібліятэцы ўсе зацікаўленыя мелі магчымасць сустрэцца з рэдкалегіяй новага літаратурнага часопіса “Дзеяслоў”: Б.Пятровічам (Сачанка), А.Пашкевічам, М.Скоблам. Шэраг мерапрыемстваў змясцілі ў сабе Таўлаеўскія чытанні “Не старэ звонкая ліра”, падрыхтаваныя Баранавіцкай ЦГБ імя В.Таўлай.

Паўсюдна ў бібліятэках вобласці прайшлі вечарыны, прысвечаныя юбілеям вядомых літаратурных і грамадскіх дзеячаў: М.Гарэцкага, В.Высоцкага, Ф.Цютчава, П.Машэрава, М.Пташука, К.Буйло, Т.Касцюшкі і інш.

Работа па нацыянальному адраджэнню і краязнаўству. Прыкладам можа быць актыўны ўдзел бібліятэк Івацэвіцкай РЦБС у раённым Тыдні ўшанавання памяці Тадэвуша Касцюшкі (вечары “Каб толькі Айчына была незалежнай”, краязнаўчыя чытанні “Нашы славутыя землякі” і інш.). У шэрагу презентацый адбылося раённае мерапрыемства “Памяць” – галоўная кніга Кобрыншчыны”. Карысную інфармацыю аб мінульым і сучасным свайго краю маглі атрымаць усе жадаючыя са змястоўнай выставы “Летапіс вёскі Расна” у Раснянскай сб Камянецкай РЦБС. Сярод бібліятэкараў Лунінецкага раёна аб’яўлены конкурс “Талісман маёй бібліятэкі” – на лепшы выраб з прыроднага матэрыялу, мяккую цацку, макрамэ і выкарыстанне яго ў інтэр’ерах бібліятэк.

У межах падрыхтоўкі да выбараў у мясцовыя Саветы бібліятэкі г.Баранавічы ўзялі актыўны ўдзел у інфармацыйна-рэкламнай кампаніі “Народ вырашае свой лес” (арганізацыя выставак, тэматычных папак, картатэк, работа ўчастковай выбарчай камісіі). Дзень маладога выбаршчыка паспяхова прайшоў у Мікашэвіцкай гарпасялковай бібліятэцы Лунінецкай сістэмы. Наогул у мерапрыемствах пад дэвізам “Насустреч выбарам” удзельнічалі амаль усе бібліятэкі вобласці. Грамадска-палітычныя чытанні “Канстытуцыянае развіццё: мінулае і сучаснае” з удзелам ідэялагаў раёна адбыліся ў Кобрынскай ЦРБ, цыкл мерапрыемстваў “На пути к правовому государству” прайшоў у Маларыцкай РЦБС.

Работа ў дапамогу экалагічнаму выхаванню. На мерапрыемствы экалагічных тыдняў і месячнікаў запрашаліся спецыялісты раённых экалагічных інспекцый, гэтымі ж службамі аказвалася спонсарская дапамога бібліятэкам у набыцці літаратуры (Драгічынская, Жабінкаўская, Ляхавіцкая, Лунінецкая, Пружанская раённыя, Баранавіцкая і Пінская гарадская ЦБС).

Работа з дзецьмі. Тыдзень дзіцячай і юнацкай кнігі. “Тыдню дзіцячай і юнацкай кнігі” споўнілася сёлета 60 год, пад гэтым знакам прайшлі паўсюдна ў вобласці цыклы мерапрыемстваў для дзяцей. Падчас тыдня амаль усе бібліятэкі святкавалі 90-годдзе С.Міхалкова. Тыдні грунтоўна рыхтаваліся і праходзілі цікава і ўрачыста. Так, пад дэвізам “Чтобы мир добре стал” праведзены “Тыдзень дзіцячай і юнацкай кнігі, музыки і кіно” ў Драгічынскай ЦДБ па тэмах: “Да вытокаў сваіх вяртаемся”, “Усёй сям’ёй на сустрэчу з кнігай”, “Падлетак у сучасным свеце”, “Пісьменнікі-юбіляры – дзесятам”. У праграму тыдня Іванаўскай ЦДБ “Праздник продолжается...” уваходзілі дні: казачных забаў, экалогіі, фальклора, ведаў, этыкету. У межах тыдня ў Ляхавіцкай ЦДБ былі прадугледжаны конкурсныя праграмы: “Лепшы чытаючы клас”, “Лепшы чытач года”, “Конкурс чытальнікаў паэзіі”, “Абарона чытацкага фармуляра”. Змястоўным атрымаўся тыдзень у Бярозаўскай РЦБС, а ў ЦДБ для розных аўдыторый праводзіліся презентацыі кніг Дж. Ролінг “Волшебники живут среди нас” (о літературном герое Гарры Поттере).

Сярод мерапрыемстваў тыдня ў АБ запамінальнымі былі: дзень інфармацыі, дзень казак, дзень лялечнага тэатра, дзень Сяргея Міхалкова.

Вучоба кадраў. Выдавецкая дзейнасць. На абласным узроўні падагульнены вынікі абласных тураў двух рэспубліканскіх конкурсаў: “Бібліятэка – дзесям, бібліятэка для дзяцей” і “Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры”, пераможцы ўзнагароджаны дыпломамі і каштоўнымі прызамі - камплектамі кніг. На рэспубліканскі ўзровень па выніках першага названага конкурсу адасланы матэрыялы на 6 бібліятэк па розных намінацыях, па выніках другога конкурсу - на 5 бібліятэк і аднаго бібліятэчнага супрацоўніка.

Удасканальваліся формы вучобы на месцах. Сярод мерапрыемстваў: круглы стол “Выпрацоўваем маркетынгавыя падыходы” (Бярозаўская РЦБС), заняткі маладых бібліятэкараў у “Бібліятэчным ліцэі” па тэме “Прафесійная свядомасць – неабходнасць перамен: дзелавое дасце” (Брэсцкая ГЦБС), семінар-практыкум “Бібліятэчная тэхналогія: формы і метады работы з чытачамі” (Баранавіцкая ГЦБС), семінар-практыкум па выкарыстанню ўнутрысістэмнага кнігаабмену і платных паслуг “Нас сабраў адзіны клопат” (Ляхавіцкая РЦБС), нарада-семінар “Экалогія. Прырода. Чалавек” (Драгічынская РЦБС) і г.д.

Абласной бібліятэкай выдадзены шосты выпуск папулярнага інфармацыйна-аналітычнага выдання “Бібліянарама”; Пінскай ГЦБС – пяты выпуск выдання “Пінск біблиотечны”; Бярозаўской РЦБС – спецыяльны выпуск №6 “Бібліотечнага вестника” пад назвай “Бібліотека – дом, окнами в детство”, буклет серыі “Березовщина книжная”; Лунінецкай РЦБС - пяты і шосты выпускі “Бібліятэчнай панарамы” і інш.

У другім квартале 2003 года бібліятэкам вобласці неабходна: пры ўмовах верагоднасці статыстычных дадзеных выкананы планавыя паказчыкі і ўсе асноўныя мерапрыемствы першага паўгоддзя, звяртаць асобую ўвагу на аналіз і выпрацоўку новых падыходаў да ўсіх важных накірункаў бібліятэчнай дзейнасці.

Впервые Брестской областной библиотекой им. М. Горького проведены Горьковские чтения, приуроченные к 135-летию со дня рождения писателя, чье имя носит библиотека. Программа чтений включала следующие мероприятия:

27 марта – Открыта книжная выставка «Неожиданный Горький»;

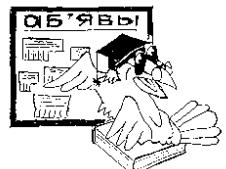
28 марта – Состоялась Интернет-конференция областных библиотек стран СНГ, носящих имя М. Горького;

29 марта - С большим успехом прошла встреча с доцентом БрГУ им. А.С. Пушкина, кандидатом филологических наук, членом Брестского отделения Русского общества Эллы Владимировной Чумакевич, которая выступила с лекцией «Парадокс Горького».

В Интернет-конференции приняли участие коллеги Тверской областной УНБ им. М. Горького, Владимирской областной научной библиотеки, Рязанской областной библиотеки, «Народной библиотеки Максима Горького» <http://maximgorkiy.narod.ru>, (Новосибирск, Н. Новгород). Обсуждались следующие вопросы:

1. Как ваша библиотека чтит имя М. Горького?
Есть ли у вас мемориальный уголок и какая работа там ведется?
2. Как вы относитесь к идее сотрудничества библиотек, носящих имя М. Горького?
В чем конкретно это могло бы выражаться?
3. Есть ли у вас опыт совместной работы в этом направлении с учеными-филологами и историками, и т.д.?

В процессе подготовки к конференции был создан сайт «Горьковцы» <http://gorkovcy.iatp.by>, поддерживаемый волонтерским движением библиотек, которые носят имя Максима Горького в разных странах СНГ. На основе проекта установлено тесное сотрудничество, в результате которого этот сайт обновляется. В частности, Брестская областная библиотека поместила на сайт библиографию «Горький и Беларусь». Российскими коллегами были предложены методические материалы о жизни и творчестве М. Горького.

Т.И. Мурашкевич,
библиотекарь I кат. отдела автоматизации библиотечных процессов
Брестской областной библиотеки им. М. Горького

**АНАЛИЗ
ПОДПИСКИ НА ПЕРИОДИЧЕСКИЕ ИЗДАНИЯ В I ПОЛУГОДИИ 2003 ГОДА
БИБЛИОТЕКАМИ БРЕСТСКОЙ ОБЛАСТИ**

Н.А. ШЕЙКО,
*гл. библиотекарь отдела библиотековедения
Брестской областной библиотеки им. М. Горького*

Хорошо скомплектованный и стабильно обновляемый фонд – основа деятельности библиотеки. В последнее время происходит резкое увеличение разрыва между потребностями читательской аудитории и возможностями библиотек эти потребности удовлетворять. Положение, которое сложилось с книжными фондами библиотек области, можно охарактеризовать так: постепенное количественное уменьшение и устаревание по содержанию. Новые поступления по итогам 2002 года составили только 2% от всего фонда. На 1. 01. 2003г. общий книжный фонд по области насчитывал 10468,8 тыс. единиц (в сравнении с 2000 годом - минус 471 тыс. экз.). Когда невозможно обеспечить библиотеку книгами, большое значение имеет формирование фондов периодических изданий. Потребность читателей в периодике сегодня исключительно высока. Но объем поступлений периодических изданий также значительно сокращается. В 2002 году поступления газет по области составили 6914 экз. (- 1086 экз. к 2000 году), журналов – 95086 экз. (- 27294).

Средства, выделяемые на комплектование ЦБС из местных бюджетов, расходуются в основном на периодические издания. По полученным данным, подписка на газеты и журналы в области в 2003 году осуществлена своевременно и общая сумма составила 160474,6 тыс. руб. (+ 18476,6 тыс. руб. к соответствующему периоду прошлого года). Однако ситуация в регионах складывается по-разному. Областная библиотека, городские ЦБС, Барановичская, Брестская, Лунинецкая, Столинская РЦБС осуществили как российскую, так и белорусскую подписку на 1-е полугодие 2003 года; большинство РЦБС – белорусскую только на 1-й квартал, российскую - на 1-е полугодие; Ганцевичская, Пружанская, Малоритская, Ивацевичская РЦБС – всю подписку провели поквартально, Березовская РЦБС – помесячно. Случаев неоформления подписки или оформления ее в кредит в этом году не было, т.е. положение несколько стабилизировалось. Районными и городскими исполнкомами на эти цели выделены разные денежные суммы, в зависимости от финансовых возможностей административных районов и количества библиотек (см. приложение № 1). В мае библиотечные системы проводят подписку на 2-е полугодие или на 3-й квартал по каталогам газет и журналов Республики Беларусь и стран СНГ.

Библиотеки области получают более широкий спектр республиканских газет и журналов, областных и районных изданий. Удельный вес белорусской подписки от общей составляет по РЦБС 80,5 %, всего по области – 72,6%, российской соответственно - 19,5% и 27,4%.

Незначительный, на мой взгляд, рост суммы денег, выделенной на подписную кампанию в области из местных бюджетов в начале года (+ 18476,6 тыс. руб. по сравнению с 1-ым полугодием 2002 года), в связи с удорожанием периодики не привел к увеличению репертуара и объема изданий.

По сведениям предприятия «Брестоблпочта» по ведомству «Культура» в целом по области в 1-ом полугодии снижены тиражи подписки на периодические издания на 0,6%. Так, на 01. 01.2002 года они составляли 12796 экз., на 1.01.2003 года – 12718 экз. Снижены объемы подписки следующими районами: Ганцевским (74,4%), Дрогичинским (66,0%), Жабинковским (88,6%), Ивановским (79,2%), Ивацевичским (74,7%), Каменецким (70,8%), Ляховичским (69,5%), Пинским (98,6%) и городом Брестом (97,7%). Практически по всем библиотечным системам идет уменьшение количества названий и комплектов выписываемых газет и журналов, как белорусских, так и

СВЕДЕНИЯ О ПОДПИСКЕ НА 2003 год.

Приложение 1.

№	ЦБС	Се ТЬ на 1.0 4. 20 03	Выделе но денег всего (тыс.)	Белорусская подписка								Российская подписка					
				в т. ч. сумма (тыс.)	наз ван ий газе т	+ к 2002	экз.	+ к 2002	названий журналов	+ к 2002	экз.	+ к 2002	в т. ч. сумма (тыс.)	назван ий газет	экз.	назва ний журн алов	экз.
1	Барановичская	60	8441,1	6333,8	30	-11	183	-178	38	+6	274	-10	2107,3	8	26	34	94
2	Березовская	43	2528,7	2224,8	44	-2	201	-47	41	-3	326	+2	303,9	4	37	40	54
3	Брестская	24	6521,8	5351,0	38	-5	230	+98	30	+3	160	+62	1170,7	3	6	54	50
4	Ганцевичская	28	4401,8	2997,4	24	-5	148	-95	24	-4	308	-52	1404,4	4	14	29	114
5	Дрогичинская	58	3438,1	2680,6	31	-9	193	-70	33	-11	179	-83	757,6	2	2	33	38
6	Жабинковская	25	5120,1	3787,5	33	-7	116	+65	45	+1	293	-1	1332,6	6	8	43	70
7	Ивановская	57	12214,1	7946,2	33	-8	335	-116	38	-4	342	-184	4267,9	3	3	68	224
8	Ивацевичская	49	5052,1	3978,1	26	-2	273	-86	32	-2	302	-214	1074,0	17	40	44	96
9	Каменецкая	43	3851,3	1325,3	22	-16	33	-76	29	-6	267	-237	2526,0	3	4	34	138
10	Кобринская	52	5716,0	3886,2	24	-6	195	-42	34	=	275	-40	1829,8	8	12	65	95
11	Луненецкая	47	7824,0	5487,9	37	-10	175	-185	30	-4	82	-153	2336,1	10	13	68	85
12	Ляховичская	44	7009,3	5364,7	47	-6	277	-123	52	-1	481	-213	1644,6	14	14	67	71
13	Малоритская	27	1662,8	1623,4	17	-3	133	=	20	+2	103	-7	39,4	10	26	42	46
14	Пинская	74	8253,9	7254,1	34	-15	496	+74	36	-1	350	-7	999,7	10	41	37	39
15	Пружанская	48	4734,6	3244,9	21	=	145	-31	30	+2	282	-55	1489,8	5	22	50	125
16	Столинская	66	4013,4	1788,3	26	+13	182	-17	21	+4	89	+72	2225,1	14	61	41	102
	Итого по РЦБС	74 5	90783,1	65274,2			3315	-829			4113	-1120	25508,9		356		1441
17	г. Барановичи	7	17241,1	8844,8	58	-4	180	-3	76	-6	219	-16	8396,3	26	66	143	341
18	г. Брест	12	20089,1	7861,4	41	-7	141	-7	75	-7	215	-10	12227,8	18	40	226	553
19	г. Пинск	8	7988,1	3758,0	42	-4	100	-36	48	-2	132	-40	4229,9	14	36	73	117

	Итого по ГЦБС	27	45318,3	20464,2			426	-46			566	-66	24854,0		142		1011
20	ОБ им. М. Горького	1	24373,4	11038,2	116	-22	179	+3	157	+3	259	+53	13335,2	42	53	239	332
	Итого по области	773	160474,8	96776,6			3920	-872			4938	-1133	63698,1		551		2784

российских, всего по области - минус 872 экз. белорусских газет, минус 1133 экз. белорусских журналов (в разрезе районов см. приложение №1).

Не оказывают положительного влияния на формирование подписки на местах и регламентирующие этот процесс документы вышестоящих организаций республиканского и областного уровней. В области возникли проблемы по подписке белорусских изданий, не включенных в «Перечень периодических изданий, предназначенных для комплектования фондов публичных библиотек в 2003 году», утвержденный Министерствами культуры и информации 15. 11. 2002 года. Данный документ ограничивает количество названий белорусской периодики (включает только 42 названия), а также российских газет и журналов, которых в списке вообще нет, но они пользуются большим спросом у читателей.

Все ЦБС сократили количество выписываемых газет (кроме Столинской РЦБС, где было сложное положение с подпиской в прошлом году – оформлена с февраля и в кредит). Некоторые системы смогли в этом году расширить репертуар белорусских журналов: Барановичская РЦБС + 6 названий, Брестская РЦБС + 3, Малоритская, Пружанская РЦБС + 2, Столинская РЦБС + 4, но зато уменьшилась экземплярность. Некоторое улучшение сводной подписки в Брестском районе по сравнению с прошлым годом объясняется выделением достаточных сумм денег на подписную кампанию для своих библиотек Муховецким и Чернинским сельскими Советами. В среднем районные системы получают до 25 названий белорусских газет, 30 названий белорусских журналов, около 7 российских газет и 40 журналов. Одна библиотека в среднем (по РЦБС) получает 4 белорусские газеты, 5 белорусских журналов, 0,5 российских газет и 2 журнала. Если учесть, что основная масса периодики оседает в ЦРБ и ЦДБ, то можно себе представить скромную, если можно так сказать, подписку сельских библиотек.

Несколько лучше по сравнению с РЦБС выглядит подписка для ЦГБ и филиалов городских ЦБС, хотя и здесь наблюдается тенденция сокращения репертуара белорусских и российских периодических изданий и количества комплектов: минус 4 названия белорусских газет, минус 6 названий белорусских журналов в Барановичской ГЦБС; минус 7 названий белорусских газет, минус 7 названий белорусских журналов в Брестской ГЦБС; минус 4 названия белорусских газет, минус 2 названия белорусских журналов в Пинской ГЦБС; минус 22 названия белорусских газет в Брестской областной библиотеке им. М. Горького.

По имеющимся сведениям, библиотеками области в текущем году выписано 3920 экземпляров белорусских газет, 4938 экземпляров журналов. Что касается белорусских контролируемых изданий, то по области имеем следующие данные:

«Звязда» - 79 экз. (обеспечено только 10% библиотек области), «Знамя юности» - 28 экз. (около 4%), «Народная газета» - 96 экз. (12%), «Рэспубліка» - 186 экз. (24%), «Беларуская ніва» – 24 экз. (3%), «Культура»– 130 экз. (17%), «Советская Белоруссия» - 424 экз. (55%), областная газета «Заря» - 447 экз. (58%), районные газеты – самое большое количество и практически на все библиотеки районов. Самыми популярными и распространенными белорусскими журналами в сельских библиотеках являются: «Алеся», «Гаспадыня», «Хозяин». Значительно меньше выписывается библиотечными системами таких журналов как «Полымя» (всего в области – 88 экз.), «Маладосць» (62 экз.), «Роднае слова» (108 экз.), «Беларусь» (40 экз.), «Всемирная литература» (4 экз.), «Крыніца» (5 экз.), «Беларуская думка» (92 экз.) и т. д.

Поэтому понятно, что не все названия белорусской периодики поступают в ЦБС области в должном количестве. Считаю, что для полнейшего обеспечения библиотек социально значимыми изданиями нужны дополнительные денежные средства. Для удовлетворения возрастающих читательских запросов и привлечения читателей в библиотеку нужны не только те издания, что включены в «Перечень периодических изданий для комплектования фондов публичных библиотек в 2003 году». Читателям интересны российские издания, периодика по различным отраслям знания. При наличии

денег опытные библиотекари-практики, хорошо знающие запросы своих читателей, могли бы сами сформировать необходимый минимум периодических изданий для своей библиотеки в зависимости от ее типа и условий работы.

Что касается профессиональных журналов, то к подписке на «Бібліятэчны свет», «Бібліятэка прапануе» в системах области подходят по-разному (от 1-5 экз. в большинстве библиотечных систем до 29 экз.). Лучше других выглядит тираж «Бібліятэчнага свету» в Жабинковской – 14 экз., Ганцевичской – 20 экз., Пинской РЦБС – 25 экз. Ивацевичской – 29 экз. Считаю, что для нормальной работы библиотекари должны оперативно знакомиться с профессиональной прессой, и наличие достаточного количества изданий в системе – факт положительный.

По-прежнему не изменилось в лучшую сторону положение с газетами и журналами для детей. Даже названия белорусских изданий выписываются в количестве от 3 до 10 экземпляров, по 1-му (в лучшем случае 3-5) комплекту - российские издания. Из-за нехватки денежных средств российские детские журналы сельским читателям практически недоступны. Так, например, Барановичский район при сети 60 библиотек имеет 3 названия и 13 экземпляров российских журналов, 3 белорусские газеты и 7 экземпляров, 7 названий журналов и 69 экземпляров; Березовский район при сети 43 – 11 детских белорусских газет и 33 экземпляра, 14 белорусских журналов и 93 экземпляра, изданий Российской Федерации – 19 журналов и 28 комплектов. Хочется отметить Ивацевичский район, где было выписано для системы большое количество детских газет и журналов: «Детская газета» – 26 экз., «Переходный возраст» – 24 экз., «Вясёлка» – 43 экз., «Лесавік» – 35 экз.; российских журналов: «Сюрприз» – 25 экз., «Миша» - 8, «Мурзилка» – 6. В большинстве ЦБС области выписывают такие детские издания как «Вясёлка» – 25 (Барановичская РЦБС), 30 (Дрогичинская РЦБС), 40 (Ивановская РЦБС), 38 (Ляховичская РЦБС), 32 (Пружанская РЦБС) и т. д.; «Лесовик» – 41 (Каменецкая РЦБС), 28 (Ляховичская РЦБС), 31 (Пружанская РЦБС); «Познайка» – 25 (Ивановская РЦБС), 24 (Пинская РЦБС); «Качели» - 24 (Ганцевичская РЦБС), 20 (Жабинковская РЦБС); «Каламбур» - 23 (Дрогичинская РЦБС), 30 (Ивановская РЦБС), 20 (Лунинецкая РЦБС), 21 (Малоритская РЦБС); среди российских журналов: «Сюрприз» – 25 (Ганцевичская ГЦБС), 25 (Ивацевичская РЦБС), 23 (Ляховичская РЦБС) ; «Мурзилка» – 22 (Каменецкая РЦБС).

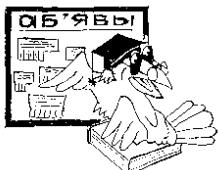
Только ГЦБС в состоянии выписывать детскую периодику как белорусскую, так и российскую в каждый филиал. Но в Пинской ГЦБС наблюдается уменьшение объема поступлений: минус 2 названия и 16 комплектов белорусских газет, минус 2 названия и 24 комплекта белорусских журналов, минус 1 название и 9 комплектов российских газет.

В дополнение к государственному финансированию библиотеки области применяют и методику фандрейзинга. Так, в Ганцевичском районе за счет районной инспекции по экологии и природным ресурсам для библиотек выписано 3 названия газет (4 экз.) и 11 названий журналов (60 экз.) на сумму 513,5 тыс. руб. В Жабинковском районе выделили на подписку: 159,4 тыс. руб.- районная инспекция по экологии и природным ресурсам, 111,6 тыс. руб. на российскую подписку для своей библиотеки - Жабинковский сахарный завод. Оказывают финансовую поддержку своим библиотекам и сельские Советы этого района (на 1-е полугодие 2003г. – 1629,3 тыс. руб.). Спонсорскую помощь в размере 513,2 тыс. руб. получила Каменецкая РЦБС.

Практикуют библиотеки области и оформление подписки на некоторые популярные и пользующиеся большим спросом российские издания за счет платных услуг. Среди них: Ивановская, Ганцевичская, Березовская, Пинская РЦБС. Так, например, Ивановская ЦРБ выписала на 1-е полугодие 5 названий журналов на сумму 84 тыс. руб., Пинковичская сельская библиотека - российские издания на сумму 45,9 тыс. руб.

В связи с создавшимся положением, центральным библиотекам необходимо:

- добиваться полноценной подписки для ЦБС на полугодие в целом, изыскивая дополнительные средства как из местных бюджетов, так и от внебюджетных ассигнований;
- по возможности полнее комплектовать опорные сельские библиотеки контролируемыми белорусскими изданиями и периодическими изданиями для детей;
- повсеместно использовать в практике работы распространение периодических изданий в сельские библиотеки через внутрисистемный книгообмен.

**Фонд иностранных журналов
Брестской ОНТБ пополнился
Базой данных (БД) EBSCO Publishing**

Полнотекстовые электронные версии англоязычных научных, технических и научно-популярных журналов и газет:

Business Source Premier As the world's largest full text business database, Business Source Premier provides full text for more than 3,000 scholarly business journals, including full text for nearly 1000 peer-reviewed business publications. Coverage includes virtually all subject areas related to business.

MasterFILE Premier Newspaper Source Newspaper Source provides selected full text coverage for more than 240 newspapers and other sources. This collection includes cover-to-cover full text for USA Today, The Christian Science Monitor and The Times (London) as well as selected full text from more than 180 regional newspapers including: Boston Globe, Detroit Free Press, Houston Chronicle, Miami Herald, San Jose Mercury News, etc.

Regional Business News This database provides comprehensive full text coverage for regional business publications. Regional Business News incorporates coverage of 75 business journals, newspapers and newswires from all metropolitan and rural areas within the United States. This database is updated on a daily basis.

Academic Search Premier The world's largest academic multi-disciplinary database, Academic Search Premier provides full text for more than 3,900 scholarly publications, including full text for nearly 3,050 peer-reviewed journals.

Health Source: Nursing/Academic Edition This database provides nearly 600 scholarly full text journals focusing on many medical disciplines. Health Source: Nursing/Academic Edition also features abstracts and indexing for nearly 850 journals.

MEDLINE MEDLINE provides authoritative medical information on medicine, nursing, dentistry, veterinary medicine, the health care system, pre-clinical sciences, and much more. Created by the National Library of Medicine, MEDLINE allows users to search abstracts from over 4,600 current biomedical journals.

ERIC ERIC, the Educational Resource Information Center contains more than 2,200 digests along with references for additional information and citations and abstracts from over 980 educational and education-related journals.

Health Source - Consumer Edition With Health Source - Consumer Edition you can search for information on many health topics including the medical sciences, food sciences and nutrition, childcare, sports medicine and general health.

Clinical Pharmacology provides access up-to-date, concise and clinically-relevant drug monographs for all U.S. prescription drugs, hard-to-find herbal and nutritional supplements, over-the-counter products and new and investigational drugs.

Парольный доступ к БД предоставляется с компьютеров Брестской ОНТБ и Интернет-класса IATP в ОНТБ. Для работы с БД EBSCO необходимы знание английского языка и навыки работы в Internet!

Брестская ОНТБ в Internet

<http://rlst-brest.iatp.by>

Поиск литературы и документов в Internet

Сводный электронный каталог

Республиканской научно-технической библиотеки (РНТБ)

<http://rntbcat.org.by>

Служба электронной доставки документов (ЭДД) РНТБ

edd@rlst.org.by

<http://Rlst.org/by>

Сводный электронный каталог библиотек Республики Беларусь

[http://unilib.org/by/catalog/unicat/query1.html](http://unilib.org.by/catalog/unicat/query1.html)

г. Брест, ул. Пушкинская, 1

e-mail: ontb@brest.iatp.by

т/ф.: (8-016-2) 26-24-60

АБЛАСНАЯ БІБЛІЯТЭКА ЯК ЦЭНТР ІНФАРМАЦЫИ

В.А. ДАРАФЕЕВА,
нам. дырэктара па навуковай работе
Віцебскай абласной бібліятэкі імя У.І. Леніна

Віцебскай абласной бібліятэцы імя У.І. Леніна - 77 год. У далёкім 1925 годзе, 14 кастрычніка, прайшло пасяджэнне Прэзідыума Віцебскага акружнога выканануцьчага камітета, на якім было вырашана “арганізаваць аддзяленне Дзяржаўнай бібліятэкі ў Віцебску з папаўненнем яе кніжным фондам навуковага значэння Дзяржаўнай бібліятэкі і кнігамі, якія знаходзіліся ў бібліятэцы былога Археалагічнага інстытута”. Фонд яе праз 10 год налічваў каля 10,5 тыс. экземпляраў выданняў.

Сення Віцебская абласная бібліятэка імя У.І. Леніна - метадычны цэнтр для 757 публічных бібліятэк вобласці, аб'яднаных у 25 бібліятэчных сістэм з фондам звыш 8 млн. адзінак, якімі карыстаюцца каля 621 тыс. чытачоў. Бібліятэка валодае магутным інфармацыйным патэнцыялам і ўваходзіць у лік буйнейших бібліятэк Беларусі. Універсальным фондам бібліятэкі, які налічвае звыш 710 тыс. выданняў, карыстаецца кожны чатырнадцаты з 350 тыс. жыхароў г. Віцебска. Для чытачоў пропануеца самы шырокі выбар перыядычных выданняў: звыш 700 называў часопісаў і газет ад навуковых да папулярных. У фондах бібліятэкі чытачы могуць азнаёміцца са зборам краязнаўчых дакументаў, у тым ліку выданнямі канца 19 - пачатку 20 стагоддзяў. Бібліятэка ганарыцца выданнямі А. Сапунова «Витебская старина» (т. 1, 2, 4, 5) (1883–1888 гг.), «Двинские или Борисовы камни» (1890 г.), выданнямі «Памятные книжки Витебской губернии» (розных год выдання, першая – 1861 г.), Нікіфороўскага Н. Я. «Очерки простонародного життя-бытъя в Витебской Белорусии и описание предметов обиходности» (1895 г.).

З 1998 года працуе нямецкая чытальня зала, створаная па праекту Нямецкага культурнага цэнтра імя Гётэ. Тут можна знайсці дакументы аб палітычным, эканамічным і культурным жыцці сучаснай Германіі, яе гістарычным мінульдом. Аматарам перыядычных выданняў нямецкая чытальня зала пропануе звыш 30 найменняў часопісаў і газет, маеца зялікі выбар дапаможнікаў па вывучэнню нямецкай мовы, аўдыё- і відэакасет.

Калектыв бібліятэкі падтрымлівае сувязі з творчымі арганізацыямі і саюзамі, установамі культуры, мастацства, адукацыі. На працягу апошніх год фое бібліятэкі ўпрыгожваюць выставы работ мастакоў Віцебшчыны, праходзяць сустэречы з цікавымі людзьмі на пасяджэннях мастацка-эстэтычнага салона.

У студзені 2002 года, як самастойнае структурнае падраздзяленне, пачаў работу публічны цэнтр прававой інфармацыі. Цэнтр стварае ўмовы для карыстання электроннай

базай даных “Эталон”, прапануе чытачам каля 30 беларускіх і расійскіх перыядычных выданняў прававой тэматыкі, зборы законаў, даведнікі, вучэбную літаратуру.

Сённяшні дзень бібліятэкі - гэта не толькі традыцыйныя крыніцы інфармацыі, але і электронныя документы, базы даных, Інтэрнет. Гэта магчымасць пошуку патрэбнай бібліографічнай інфармацыі праз электронны каталог па тых бібліографічных базах дадзеных, што ствараюцца супрацоўнікамі бібліятэкі. Рыначныя адносіны адбіліся на ўсіх баках яе дзейнасці. Платныя паслугі, якія аказвае бібліятэка сёння, арыентаваны на задавальненне дадатковых запытаў наведвальнікаў, на пашырэнне даступнасці і камфорта насці карамесціяна інфармацыі рэсурсамі. Для бібліятэкі - гэта магчымасць прыцягнення дадатковых фінансавых сродкаў, каб умацоўваць матэрыяльна-тэхнічную базу. Наменклатура платных паслуг складаецца з ўлікам бясплатнасці асноўнай дзейнасці бібліятэкі, яе магчымасцей. Усё гэта робіць бібліятэку паўнапраўным суб'ектам рыначных адносін. Рэагуючы на сацыяльна-еканамічныя змены ў грамадстве, выбіраючы правільны стратэгічны курс, бібліятэка ўкараняе інавацыі, выкарыстоўвае маркетынгавы падыход. З гэтай мэтай галоўным бібліятэкам-сацыёлагам аддзела бібліятэказнаўства і навуковых даследаванняў Гонаравай Л.К. ў апошні час праведзена шэраг сацыялагічных вывучэнняў. Сярод найбольш значных даследаванняў можна адзначыць наступныя: “Бібліятэка вачыма чытачоў”, “Роля бібліятэкі ў задавальненні інфармацыйных патрэбнасцяў настаўнікаў сістэмы сярэдняй адукцыі” (выкладчыкаў курса “Сусветная мастацкая культура”), “Бібліятэка ў ацэнцы і ўяўленні супрацоўнікаў”.

Па кожнаму даследаванню былі вызначаны навуковыя праблемы, мэты, аб'екты і прадметы вывучэння, выбраны метады збору першаснай інфармацыі.

Анкетнае апытанне ў даследаванні “Бібліятэка вачыма чытачоў” праводзілася ў восьмі аддзелах абслугоўвання з дапамогай спецыяльна распрацаванай інструкцыі. Аддзелы праводзілі апытанне з інтэрвалам ў адзін тыдзень. Апрошваліся толькі пастаянныя чытачы, якія наведваюць бібліятэку дастаткова працяглы час. Квотная выбарка будавалася згодна вывучанай бібліятэчнай статыстыцы за апошні перыяд. У выніку аналізу састава чытачоў па сацыяльна-прафесійной прыналежнасці, узросту і полу вызначана колькасць асоб, якіх неабходна апытаць у кожным з задзейнічаных у даследаванні аддзелаў. Агульная колькасць апытаных склала 394 чытача. Гэта вучоныя, выкладчыкі вузу, тэхнікуму, вучылішчаў і школ, служачыя, ITR, медработнікі, юрысты, рабочыя, прадпрымальнікі, работнікі культуры, прадстаўнікі творчых прафесій (журналісты, мастакі, рэжысёры), студэнты. У анкеце спалучаліся закрытыя, адкрытыя і паўзакрытыя пытанні. У дадзеным апытанні была распачата палітыка аналізу грамадской думкі па ўспрыманню бібліятэкі. Атрыманы агульны зраз меркаванняў чытачоў аб сённяшнім стане і магчымым, пажаданым узроўні абслугоўвання ў бібліятэцы.

Аб'ектам наступнага даследавання “Роля бібліятэкі ў задавальненні інфармацыйных патрэбнасцяў настаўнікаў сістэмы сярэдняй адукцыі” (выкладчыкаў курса “Сусветная мастацкая культура”) сталі настаўнікі школьнага курса СМК горада Віцебска і настаўнікі СМК – слухачы курсаў пры абласным інстытуце павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў адукцыі ў незалежнасці ад того, з'яўляюцца яны чытачамі ці не. Праз даследаванне было ўстаноўлена, якога роду інфармацыя неабходна дадзенай сацыяльнай групе; знайдзены прычыны недахопу інфармацыі, паслуг, дакументаў; выяўлена месца бібліятэкі сярод іншых каналаў інфармацыі; вывучаны адносіны настаўнікаў да розных відаў паслуг і формаў бібліятэчнага абслугоўвання. Па матэрыялах даследавання быў арганізаваны “круглы стол”, на якім прысутнічалі супрацоўнікі бібліятэк, а таксама спецыялісты сістэмы адукцыі горада. Галоўнымі, вынесенымі на абмеркаванне, пытаннямі былі: аб інфармацыйна-бібліятэчным забеспячэнні курса “Сусветная мастацкая культура”; аб прадастаўленні настаўнікам гэтага курса неабходных бібліятэчных паслуг і аб арганізацыі дапамогі навучэнцам ў напісанні экзаменацыйных рэфератаў, дакладаў. Кожная праблема,

паднятая ў ходзе абмеркавання, знайшла свой адбітак у рашэннях “круглага стала”. Пазней гэтыя рашэнні былі ажыццяўлены супрацоўнікамі бібліятэктэ.

Апошняе даследаванне “Бібліятэка ў ацэнцы і ўяўленні супрацоўнікаў” дало адказ на пытанне аб ступені адпаведнасці нашай бібліятэктэ запатрабаванням часу. Таму, каб стаць на шлях пазітыўных перамен, калектыв павінен усвядоміць іх неабходнасць. Апытанне супрацоўнікаў прадугледжвала вызначэнне сучаснага стану бібліятэктэ і далейшых перспектыв развіцця. Аб'ектам даследавання з'яўляліся супрацоўнікі ўсіх аддзелаў з не меней чым паўгадавым стажам працы, акрамя тэхнічнага персанала. А мэтамі даследавання былі: і вызначэнне перамен у бібліятэцы ў новых умовах, і акрэсліванне проблемных сітуацый у дзейнасці з пункту гледжання неабходных змен, і магчымасць супрацоўнікам выказаць свае ідэі і прапановы. Гэтыя мэты знайшлі рэалізацыю праз вырашэнне наступных даследчых задач: акрэсленне асабовай псіхалагічнай ацэнкі, меркаванні кожнага спецыяліста аб ступені перабудавання на сваім участку работы і ў бібліятэцы ў цэлым, выяўленне значнасці выкарыстання камп'ютэрнай тэхнікі ў бібліятэчнай справе, вывучэнне ступені інфармаванасці калектыва аб tym, што адбываецца ў бібліятэцы і за яе межамі, адзначэнне неабходнасці падняцця прафесійнага майстэрства, выяўленне вузкіх месц у дзейнасці бібліятэктэ і ў далейшым рэфармаванне сістэмы абслугоўвання, структуры і арганізацыі кіравання.

Выяўленыя ў ходзе даследавання праблемы былі ўлічаны пры вырашэнні разнастайных пытанняў, прыняці ўпраўленчых рашэнняў. Укараненне вынікаў даследавання ў практику работы паслужыла не толькі паліпшэнню абслугоўвання чытачоў, але і аптымізацыі працы бібліятэкару.

Даследчая дзейнасць, накіраваная на ўдасканаленне арганізацыі работы бібліятэктэ, абслугоўванне чытачоў, забеспячэнне ўмоў для поўнага задавальнення іх запатрабаванняў будзе працягвацца і надалей. Заключным этапам інавацыйнага працэсу з'яўляецца асваенне новаўядзенніяў, калі навізна становіща звычайнай практикай дзейнасці бібліятэктэ. Іх шырокое распаўсюджванне ў бібліятэчнай практицы і з'яўляецца эфектыўным сродкам удасканальвання дзейнасці бібліятэктэ.

В связи с тем, что по линии ООН 2003 год объявлен Годом чистой воды, 21 мая читальный зал точных и естественных наук Брестской областной библиотеки им. М. Горького провёл вечер- встречу «Земля с голубыми глазами».

На мероприятии выступили специалисты:

Будкевич Петр Петрович, начальник отдела Госконтроля за использованием и охраной природных ресурсов Комитета природных ресурсов и охраны окружающей среды – по проблемным вопросам охраны и использования водных ресурсов Бреста и Брестской области;

Карпук Виктор Константинович, старший преподаватель кафедры физической географии и охраны природы БГУ им. А.С. Пушкина - с рассказом об экологическом состоянии родников;

Волохонович Галина Петровна, директор компании «Арго» - с информацией о новейших технологиях по очистке воды в бытовых условиях.

Вниманию присутствующих была представлена книжная выставка «Земля с голубыми глазами» из фондов библиотеки, подготовленная библиотекарем II кат. Казирацкой Ю.С., а информационно-библиографический обзор по материалам выставки провела библиотекарь I кат. Бурская В.В.

Брестская областная научно-техническая библиотека также подготовила к мероприятию книжную выставку «Вода в XXI веке: технологии использования, очистки и сбережения», которую демонстрировали зав. Брестским филиалом РНТБ Лызо О.В. и библиотекарь I кат. Лукашик Т.И.

Т.Л. Костюк,

*зав. читальным залом точных и естественных наук
Брестской областной библиотеки им. М. Горького*

ОБЩИЙ УСПЕХ ЗАВИСИТ ОТ КАЖДОГО

Н.М. РАДИОНОВИЧ,
директор Лунинецкой РЦБС

За годы многолетней работы в сфере культуры я убедилась, что задерживаются в библиотечной системе люди, лишь глубоко преданные своему делу. Без преувеличения могу сказать, что таких людей, для которых библиотечное дело – призвание, в Лунинецкой РЦБС большинство.

Уже несколько лет подряд наш район является одним из лидеров среди районов Брестской области по количеству учащихся в библиотечных учебных заведениях. Так, в 2001 году библиотечное образование получили 14 уроженцев нашего района, в 2002 году – 7, и в текущем году дипломы получат 7 человек. Большинство выпускников возвратились в родной район, и меня радует, что они оказались ответственными, серьёзными, успешно применяющими свои знания на практике специалистами. Это Давидович Т.Н. - библиотекарь Микашевичской детской библиотеки, Скобельская Т.П.-библиотекарь Лахвенской сельской библиотеки, Богданец Т.К. - библиотекарь Вульковской-1 сельской библиотеки, Зосич Н.Г. - работник библиотеки посёлка Сельхозтехника, Нагорная М.А. - библиотекарь отдела обслуживания ЦБ и другие. Мы стремимся поддерживать их инициативы, поскольку от этого зависит дальнейшая трудовая деятельность каждого работника, а впоследствии и успех работы библиотечной системы в целом.

Ещё до того, как День библиотек стал официальным праздником, утверждённым указом Президента, мы, начиная с 1986 года, проводили в районе День библиотекаря. Очень приятно, что теперь этот день узаконен. Ежегодно в празднование Дня библиотек мы привносим новые моменты, но основные элементы праздника остаются теми же. Это: чествование ветеранов и юбиляров (не только по годам рождения, но и по стажу работы), проводы на пенсию (фото 1); посвящение молодых специалистов в библиотекари с повязыванием памятных лент, вручением символа коллектива – чашки с блюдцем, напутствиями (фото 2); конкурс профессионального мастерства и выбор лучшего библиотекаря года. Кстати, на все праздники мы приглашаем наших ветеранов, которые, безусловно, нуждаются в общении с бывшими коллегами.

Лучшие библиотекари района отмечаются ценностями, денежными премиями. Мы пишем о них в периодической печати. А нашим отделом библиотечного маркетинга издаётся серия листовок «Яны працу ѿ побач».

Но не одними праздниками живут библиотекари. При отделе библиотечного маркетинга работает школа молодого библиотекаря. На занятиях идёт обучение молодых всем премудростям библиотечной работы: с практическими занятиями, показательными мероприятиями, тренингами, деловыми играми, домашними заданиями. Темы занятий в

Фото 1

Фото 2

школе самые разнообразные: «Творческая лаборатория библиотекаря», «Давайте посмотрим на себя: требования к эстетическому оформлению библиотек», «Книжная выставка: современные подходы и решения», «Рекламная деятельность в сельской библиотеке».

Всегда успешно проходят семинары для библиотечных работников района. Например, в последнее время проведены следующие семинары: «Библиотечная этика и этикет библиотекаря», «Библиотека и духовное возрождение», «Библиотека в помощь учебному процессу», «Традиционные и новые формы массовой работы с читателем» и др. Кроме семинарских занятий, проводятся выезды и обмен опытом между библиотеками разных сельских Советов.

Для библиотечных работников, которые не имеют специального образования, проводятся семинары-практикумы отдельно: «Работа по формированию и сохранности книжного фонда», «Особенности обслуживания детского читателя», «Планирование и отчетность в сельской библиотеке».

Результаты учёбы заметно сказались на уровне подготовки библиотечных кадров. В ряде библиотек внедрены интересные формы и методы работы, предложенные на семинарах. Например, после семинара «Традиционные и новые формы массовой работы с читателем» в библиотеках появились новые объединения и клубы по интересам: литературная гостиная «Души и сердца вдохновенье» (Межлесская сельская библиотека), экологическая школа «Лесовичок» (Боровецкая сельская библиотека), клуб молодой семьи «Семейный очаг» (библиотека посёлка Сельхозтехника).

В нашем районе райисполкомом ежемесячно проводятся Дни сельского Совета. Во главе с председателем райисполкома Бойко А.А. заведующие отделами исполкома, а также председатели сельских Советов в назначенный день делают объезд всех учреждений, в т. ч. учреждений культуры, расположенных на территории того или иного сельского Совета. Это помогает решить многие вопросы, проблемы, улучшить материальное состояние и даже внешний вид и оформление учреждений.

Особенно преобразились наши библиотеки благодаря районному смотру-конкурсу «Библиотека: дизайн и интерьер», по итогам которого отделом библиотечного маркетинга выпущен специальный выпуск бюллетеня «Библиотечная панorama».

Победителями смотра-конкурса стали:

Лунинецкая центральная детская библиотека - 1-е место;

Микашевичская гороселковая детская библиотека - 2-е место;

Дребская сельская библиотека - 3-е место.

Кроме того, в номинации «Оригинальность» отмечены **Ракитнянская, Кожсан-Городокская, Бостынская** сельские библиотеки, а за экологические, краеведческие и детские уголки почетные грамоты получили **Дятловическая, Лунинская, Барсуковская** сельские и **Микашевичская** гороселковая библиотеки.

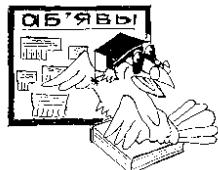
Грамотами отмечены не только библиотеки в целом, но и отдельные сотрудники за большой личный вклад в оформление библиотеки и художественное мастерство:

T. Котович (Микашевичская детская библиотека), **T. Трестин** (Перуновская сельская библиотека), **H. Павловская** (Редигеровская сельская библиотека).

Количественный и качественный состав кадров изучался отделом библиотечного маркетинга с помощью маркетингового исследования «Кадры ЦБС». Анализировались статистические документы, проводились тестирование и анкетирование библиотечных работников. В целом результаты исследования радуют. С 1997 по 2001 год численность библиотечных работников в районе выросла. Около 80% имеют высшее или среднее специальное библиотечное образование. По результатам тестирования и анкетирования можно сделать вывод, что эрудиция и интеллект библиотекарей довольно высоки. Однако, некоторым работникам (около 10%) необходимо повышать свой общеобразовательный и профессиональный уровень. И, к сожалению, количественный состав кадров района ещё не соответствует Типовым штатам. В 2002 году (уже после завершения исследования) прошло сокращение штатов. Некоторые работники переведены на неполные ставки.

Чтобы библиотечная система процветала, в ней должны работать грамотные, компетентные, любящие своё дело кадры, умеющие использовать новые современные технологии, внедряющие в практику всё новое, передовое. Важно и грамотное руководство, и творческий подход к делу, и умение контактировать с людьми. Когда-нибудь наш труд будет вознаграждён высококультурным, образованным обществом. Я в этом уверена. А общий успех зависит от каждого.

25 красавіка бягучага года ў памяшканні аддзела аблугоўвання школънікаў Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага (вул. Куйбышава, 32) адбылася прэзентацыя новай кнігі для дзяцей малодшага і сярэдняга школьнага ўзросту "Рэха турынага рогу" з удзелам аўтара Ўладзіміра Ягоўдзіка і Паўла Татарнікава.

Новая книга вядомага беларускага дзіцячага пісьменніка, лаўрэата літаратурнай прэмii імя Я. Маўра Ўл. Ягоўдзіка расказвае аб звярах і птушках, якія калісьці жылі ў беларускіх лясах і пушчах, такіх як тарпан, драфа, тур, балотная рысь (лемпарт), чорны заяц, пячорны леў, велікарогі аленъ і інш. Ул. Ягоўдзік з'яўляецца галоўным рэдактарам папулярнага беларускага часопіса "Бярозка" і заснавальнікам пазнавальнага экалагічнага часопіса "Лесавік".

Кніга аформлена цудоўнымі малюнкамі маладога беларускага мастака Паўла Татарнікава, які нарадзіўся ў Брэсце. Нягледзячы на свой малады ўзрост, мастак з'яўляецца ўладальнікам знакамітай і прэстыжнай міжнароднай прэмii "Залаты дубль" і прэмii асацыяцыі кнігавыдаўцу, неаднаразова перамагаў у традыцыйным рэспубліканскім конкурсе "Мастак і кніга" (дыплом 1 ступені ў 1999, гран-пры ў 2000 годзе). У 2001 годзе ён быў выбраны ганаровым акадэмікам графікі Беларускай акадэміі выяўленчага мастацтва.

Галоўнымі ўдзельнікамі прэзентацыі сталі вучні 2-3 класаў сярэдніх школ №№ 9 і 10 г. Брэста, якія падрыхтавалі да паказу ўрэйкі з новай кнігі, чыталі вершы і задавалі пытанні аўтару. Дзеці з гурткоў і студый гарадскога Дома дзіцячай і юнацкай творчасці радаваліся сустрэчы са знакамітым мастаком і магчымасці паказаць яму свае работы. Мерапрыемствам засікавіліся прадстаўнікі абласнога і гарадскога камітэтаў прыродных рэурсаў і аховы навакольнага асяроддзя (М.А. Лукашук і Л.І.Пахомава), сродкаў масавай інфармацыі горада, сябры і аматары творчасці аўтараў кнігі.

Напрыканцы шаноўныя гості падарылі бібліятэцы шэраг новых кніг для дзяцей, сярод якіх дзве кнігі Анатоля Бутэвіча аб гістарычным мінулым Беларусі (працяг кнігі Ўл. Ягодзіка "Сем цудаў Беларусі"), адаптаваныя тэксты для дзяцей на ангельскай мове вядомых твораў В. Шэкспіра і некаторыя кнігі самога Ўл. Ягоўдзіка. Усе кнігі ілюстраваны Паўлам Татарнікаўым.

Л.Э. Верамчук,
заг. аддзела аблугоўвання школьнікаў
Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага

**БЫЦЬ КАРЫСНЫМ ЛЮДЗЯМ:
ДА 10-ГОДЗЯ СЕКТАРА КРАЯЗНАЎСТВА І ПОЛЬСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ
ПІНСКАЙ ЦЭНТРАЛЬНАЙ ГАРАДСКОЙ БІБЛІЯТЭКІ**

В.А. ШАЛАМИЦКАЯ,
заг. аддзела бібліятэчнага маркетынгу
Пінскай ЦГБ

*Інтэр'ер сектара
краязнаўства і польской
літаратуры*

Мы ўжо прызывычайліся да таго, што ў нас ёсьць сектар краязнаўства і польской літаратуры. Але існаванне такога падраздзялення – асаблівасць нашай ЦБ. Пры стварэнні яго было ўлічана, што бібліятэчнае краязнаўства – адзін з асноўных напрамкаў работы кожнай бібліятэкі, tym больш цэнтральнай, і яго неабходна ўсебакова развіваць. Быў улічаны таксама той факт, што ў Пінску пражывае каля трох тысяч людзей польской нацыянальнасці і ім хацелася б карыстацца кнігамі на роднай мове. Сёння з упэўненасцю можна сказаць, што ідэя сябе апраўдана. Паслугамі сектара штогод карыстаюцца каля 500 чытачоў, ім выдаецца больш за 6000 экземпляраў літаратуры і іншай друкаванай прадукцыі.

Сектар стаў сапраўдным носьбітам палескай культуры. Гэтаму спрыяе і стварэнне тут своеасаблівага інтэр’еру. У афармленні выкарыстаны нацыянальныя элементы разьбы па дрэву, пляценне і інкрустацыя саломкай, вышыўка. Дапаўняюць усё гэта кампазіцыі з засушаных кветак і траў.

Пачынаючы з дня заснавання сектара (7 лютага 1993 г.), ідзе інтэнсіўны пошук, збиранне літаратуры краязнаўчага характару, польскамоўных выданняў з мэтай забеспечэння асноўных напрамкаў краязнаўчай дзейнасці неабходнай літаратурай, ажыццяўляеца ўзаемадзеянне з бібліятэкамі розных сістэм і ведамстваў горада, з Музеем Беларускага Палесся, з Брэсцкай абласной бібліятэкай імя М. Горкага.

Удзел у рэгіянальных канферэнцыях і семінарах, знаёмства і супрацоўніцтва з мясцовымі краязнаўцамі таксама даюць свае вынікі. Наладжаны карысныя сувязі з таварыствам палякаў. У сектары маецца бібліяграфічны спіс матэрыялаў аб Пінску, якія знаходзяцца ў Дзяржаўнай Публічнай бібліятэцы імя М.Е.Салтыкова-Шчадрына ў Санкт-Пецярбургу. Па запыту Пінскай ЦГБ значная частка копій гэтых выданняў была перададзена нам у карыстанне. Зараз кніжны фонд аддзела складае 5452 экземпляры. Сёння цэнтральная бібліятэка можа ганарыцца tym, што ў яе фондзе ёсьць такія рэдкія выданні як: А. Грушэўскі “Пінские акты” (15-16 вв.), R. Horoszkiewich “Spis rodow szlachty zasciankowej ziemi Pinskiej” (1937), F. Antoni Ossendowski “Polesie” (1934), A. Грушэўскі “Пінское Полесье” (14-16 вв.) (1903), этнаграфічны зборнік “Пінчукі” пад рэдакцыяй Д. Булгакоўскага (1890).

Акрамя кніг і перыядычных выданняў, вялікая ўвага ў сектары надаецца вядзенню тэматычных папак і дасце (агульная іх колькасць – 95). Попытам у наведвальнікаў карыстаюцца: “Гісторыя старажытнага Пінска”, “Пінск літаратурны”, “Іх імёнамі названы

вуліцы нашага горада”, “Гісторыя прадпрыемстваў” і інш. У фондзе аддзела ёсць таксама відэакасеты, слайды з відамі горада і наваколіц.

Усё гэта шырока выкарыстоўваецца ў індывидуальнай работе з чытчамі, асабліва з моладзю і тымі, хто з ёй працуе: настаўнікамі, выхавацелямі. Даступны краязнаўчы архіў аказвае не толькі інфармацыянае, але і выхаваўчае ўздзейнне.

Краязнаўчыя матэрыялы незаменны пры правядзенні відэа- і слайдвандровак па родным краі, экспкурсій і краязнаўчых урокаў, якія рэгулярна праходзяць у сектары. Тэматыка мерапрыемстваў самая разнастайная. У мінулым годзе, напрыклад, цікавасць наведвальнікаў выклікалі: краязнаўчы ўрок “І рушнік вышываны...”, падарожжа па кнігах “Крыніца мудрасці адвечнай”, гадзіна краязнаўства “Край, адкуль мы родам” і інш. Па водгуках, такія мерапрыемствы дапамагаюць наведвальнікам больш якасна авалодаць вучэбным працэсам, разабрацца ў мінулым і сучасным Піншчыны.

Сектар стаў месцам сустрэч пісьменнікаў. Сюды яны прыйдзяць не толькі для знаёмства з творчасцю сваіх калег па пяру, але і каб перадаць бібліятэцы свае выданні. У фондах цэнтральнай бібліятэкі ёсць кнігі, падарованыя такімі вядомымі ў горадзе людзьмі, як В. Локун, А. Бібіцкі, Ул. Цмыг, Т. Лазнюха і інш. З узделам пінскіх літаратараваў праішло шмат удалых мерапрыемстваў. Сярод іх: прадстаўленне зборніка вершаў Т. Лазнюхі “Незамерзаючы причал” (Пінск, 2002), на якое былі запрошаны найболыш вядомыя ў горадзе паэты В. Грышкавец, З. Вагер, А. Шушко; а таксама вечар паэта Мікалая Лаўровіча “Стихи мои – исповедь сердца” і паэтычная сустрэча з Аленаі Мірчук.

Частымі гасцямі цэнтральнай бібліятэкі з’яўляюцца многія краязнаўцы. Яны дзеляцца копіямі рэдкіх краязнаўчых матэрыялаў, актыўна ўдзельнічаюць у пасяджэннях літаратурна-музычнай гасцёўні “Шчырасць”, прысвечаных нашаму рэгіёну, у презентацыях кніг. Так, напрыклад, людзей, не абыякавых да роднай прыроды, экалогіі Палесся, сектар краязнаўства запрасіў у мінулым годзе на презентацыю кнігі вядомага краязнаўца, даўняга сябра бібліятэкі А. Дуброўскага “Палігон. Палескі дзённік” (Пінск, 2000). Гэтае мерапрыемства стала з’явай у жыцці горада.

Загадчыца сектара краязнаўства і польскай літаратуры Лебедзь Ніна Рыгораўна лічыць, што настаў час больш глыбока раскрыць і вялікі пласт рэлігійнай культуры. Сёння людзям ужо не дастаткова вернутых храмаў, адроджаных святаў, абрадаў, традыцый. Яны імкнущыя больш глыбока зазірнуць у свае души і прывесці іх у адпаведнасць з нормамі рэлігійнай маралі. Таму не выпадкова ў сектары быў арганізаваны цыкл гутарак аб вечным з запрашэннем праваслаўнага святара айца Георгія, настаўніка дзіцячай школы пры Пінскай Праваслаўнай Епархіі. Тэматычная палітра заняткаў была шырокая – “У слáўным месцы Палацкім” (аб Еўфрасінні Палацкай), “Каб душою ты стаў чысцей” (вобраз маці ў іконах і літаратуры), “Святое Ражство – людзям прыгасце” і інш.

Трэба адзначыць, што Пінская Епархія перадала ў дар сектару краязнаўства вялікую падборку кніг духоўнага зместу. Сярод іх такое рэдкае выданне як “Історыя Пінскай Епархии” (1956).

Во время празднования юбилея сектора краеведения и польской литературы (март, 2003). Слева направо: Н.Г. Лебедь – библиотекарь 1 кат. сектора краеведения; О.П. Куделич – сотрудница сектора (ныне работает в отделе краеведческой литературы и библиографии Брестской ОБ); Н.И. Билютавичене – директор ГЦБС; И.И. Демид. – библиотекарь отдела маркетинга.

За час свайго існавання сектар стаў і своеасаблівым цэнтрам польскай культуры. Ужо з першых дзён работы актыўную падтрымку яму аказвае мясцове аддзяленне Саюза палякаў Беларусі, якое бясплатна выпісвае газеты і часопісы на польскай мове.

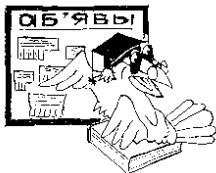
Пры дапамозе Саюза палякаў у сектары створаны і працуе клуб аматараў польскай літаратуры і гісторыі, члены якога рэгулярна збіраюцца ў бібліятэцы. Яны абмяркоўваюць праблемы, звязаныя з польскай гісторыяй і літаратурай, глыбока праследжваюць узаемасувязь культур беларускай і польской. У мінульым годзе цікава прыйшлі такія пасяджэнні: “Земля, что нас взрастила”, “Істория Іезуітскага колегіума в Пінску” і інш.

Сектару краязнаўства і польской літаратуры споўнілася дзесяць год. У сакавіку ў цэнтральнай бібліятэцы прыйшлі ўрачыстасці, прысвечаныя гэтай падзеі. Мяркуючы па тым, колькі сабралася людзей, як яны ахвотна і з захапленнем дзяліліся сваімі ўражаннямі аб унікальным фондзе сектара, можна было зразумець, што гэты аазіс беларускай і польской культур аб'яднаў чытачоў розных нацыянальнасцей, прафесій, узростаў.

На сустрэчы выступілі тыя, хто стаяў ля вытокаў сектара – Іна Дземід, Віктар Мостэк, Крысціна Каліноўская. І кожны гаварыў аб асаблівай атмасферы гэтага не зусім звычайнага кутка ў нашай бібліятэцы.

Ну а якое ж свята без падарункаў? Сектару ўрачыста былі перададзены кнігі ад Рышарда Капусцінскага, рэдкія краязнаўчыя матэрыялы ад мясцовых краязнаўцаў. На заканчэнне выступіў хор польской песні “Воспоминание”.

Планы на будучае? У сектара краязнаўства яны вялікія. Перш за ўсё на яго базе плануецца адкрыць цэнтр духоўнага адраджэння, які значна пашырыць работу па папулярызацыі краязнаўчых матэрыялаў праз презентацыі новых выданняў, экспертыз, краязнаўчыя ўрокі. Плануецца таксама арганізуваць цыкл фотавыстаў, выстаў-праглядаў. Асноўная мэта ўсёй гэтай работы – разбудзіць у душах чытачоў цікавасць да духоўнай спадчыны свайго народа, нацыянальную годнасць, таму што, як казаў Францыск Скарына: “Людзі павінны, дзе нарадзіліся і ўзгадаваліся, да таго месца вялікую любасць мець”.

23-25 мая в Бресте прошла международная научная конференция «Ромуальд Траугутт и Константин Калиновский. К 140-летию январского (1863 г.) восстания». Это третья конференция из цикла, посвященного выдающимся людям Полесья, уроженцам Брестского региона, прославившим Польшу и Беларусь. Конференцию совместно организовали общественная организация Польска Мацеж школьна «Полесье», Генеральное консульство Республики Польша в Бресте при поддержке управления культуры Брестского облисполкома.

Конференцию открыл Генеральный консул Республики Польша в Бресте Ромуальд Кунат. С приветственным словом выступил начальник областного управления культуры Григорий Бысюк.

В конференции принимали участие гости из Англии, Швеции, США, Литвы, Украины, Польши, Беларуси, из которых, пожалуй, главным был правнук Ромуальда Траугутта Анджей Юшкевич. К слову, он имеет большое портретное сходство со своим знаменитым прадедом. Библиограф отдела краеведения Ирина Павлючук выступила с докладом «Дочери Траугутта».

Книжная выставка «Герои 1863», организованная сотрудниками Брестской областной библиотеки, вызвала большой интерес участников конференции и побудила некоторых из них подарить библиотеке книги. Среди них: директор сельскохозяйственных школ из Малых Петрковиц (Польша) Хенрик Помыкальский, историк с Подляшья Стефан Калиновский, бывшая жительница города Кобрина Хелена Артишевска-Якубовска, профессор АН Беларуси Лев Козлов.

Т.С. Ковенько,
зав. отделом краеведческой литературы и библиографии
Брестской областной библиотеки им. М. Горького

ИЗДАТЕЛЬСКАЯ РАБОТА ОТДЕЛА БИБЛИОТЕЧНОГО МАРКЕТИНГА МАЛОРИТСКОЙ ЦРБ

На фото слева направо: Т. Ф. Диковицкая – библиотекарь отдела маркетинга; Г. В. Кучина – зав. отделом маркетинга; С. Н. Макарук – методист отдела маркетинга.

**Г. В. КУЧИНА,
зав. отделом библиотечного маркетинга**

Основные направления деятельности отделов библиотечного маркетинга: оказание помощи и осуществление контроля за работой сельских библиотек-филиалов, анализ документов и материалов, повышение квалификации работников ЦБС, общественные связи с населением и издательская деятельность.

Планируя свою работу на год, мы обязательно строим её по этим направлениям, но отдельно я хочу остановиться на издательской работе нашего отдела. Ежегодно, а работаю я в должности заведующей в 1987 года, мы издавали в помощь библиотекам несколько материалов: 1- 3 сценария, методические рекомендации, материал из опыта работы каких-либо звеньев ЦБС. Всегда внимательно изучали «Информационный бюллетень новых методических материалов», получаемый из отдела библиотековедения областной библиотеки, т. к. не хотелось «изобретать велосипед» - писать какой-либо сценарий, когда можно было воспользоваться разработками других ЦБС области и республики. Старались не реже 1 раза в год бывать в отделе библиотековедения областной библиотеки, чтобы знакомиться с новыми методическими материалами, набирали по 15-20 штук с собой, изучали и обязательно знакомили с самыми интересными работниками всех структурных подразделений ЦБС. Наиболее полезные, на наш взгляд, материалы обязательно ксерокопировали, а также выписывали заинтересовавшие формы работы и названия мероприятий на карточки и вливали в картотеку, которую ведём у себя в отделе на протяжении последних 10 лет. Кстати, точно также работаем с профессиональными изданиями, которые выписываем: «Библиотека», «Бібліятэчны свет», «Бібліятэка прапануе». Поскольку материал накапливался, у нас появилась задумка издавать «Банк нестандартных идей», и в 1997 году появился 1-ый выпуск, в 2000 – 2-ой, а в апреле этого года – 3-ий. Это издание пользуется повышенным спросом у сельских библиотекарей при составлении планов, мы активно его используем при разработке книжных выставок, открытых просмотров и т. д. Часто звонят нам работники Дома культуры, методического центра, педагоги малоритских школ с просьбой «Дайте интересное название и как можно быстрее». Зачитываешь несколько, - на том конце провода записывают и всегда остаются довольны.

Внимательно проанализировав работу, мы решили приоритетным направлением своей деятельности взять краеведение и попробовать работать так, чтобы наш отдел был центром краеведческой информации в городе и районе, собрать по возможности всё о Малоритчине. Начали активно изучать информационные потребности читателей. Работники отделов обслуживания районной и детской библиотек обратили внимание на то, что повысился спрос на стихи местных поэтов. Обратившись в средние школы (у нас в

городе их 3), мы узнали от педагогов, что в программах по белорусской литературе появились часы, где обязательно изучают творчество поэтов района. Связались с редакцией районной газеты «Голос часу», посоветовались и решили попробовать издавать стихи тех местных поэтов, творчество которых, по мнению сотрудников газеты, заслуживало внимания. Первые сборники В. Данилюка, А. Избицкого, П. Чагайды, И. Замотаева издавались на печатной машинке (по 5 экземпляров) и их эстетический вид был не на должном уровне. Тем не менее после изучения спроса на каждую книгу оказалось, что работа эта нужная – каждый сборник был востребован более 30 раз. И пусть стихи наших авторов не совершенны, но, тем не менее, это стихи именно о нашем городе, о наших людях, - за что мы их очень ценим, а именитые авторы о Малорите, к сожалению, не пишут.

Со временем, изучая спрос наших читателей, мы видели, что интенсивно растёт интерес к краеведческой тематике. Особенностью данного направления является тот факт, что совершенствование знаний о родном крае стало предметом досуговой деятельности, увлечением людей всех возрастов. Ориентация на данную тематику, исследовательская и информационная деятельность побудили нас создать районную библиотечную программу «Память Малоритчины». Мы стали активнее сотрудничать со средствами массовой информации: местной печатью, радио; укреплять контакты с общественными организациями: литературным объединением «Над рэчанькай Рытай», обществом ветеранов, общеобразовательными и дошкольными учреждениями нашего города, районной инспекцией по экологии и природным ресурсам, социально-педагогическим центром, информационно-справочной службой РЭТ, отделом народного образования, отделом статистики райисполкома. Так, например, в инспекции по охране природы мы получили сведения о редких животных, растениях нашего района, заказниках, парках, реках, озерах. В редакции газеты «Голос часу» нам дали возможность воспользоваться уникальным материалом – отчетом научно-исследовательской работы института геологических наук Беларуси «Распрацоўка навуковаабгрунтаваных комплексных схем ахойных тэрыторый Беларусі. Маларыцкі раён Брэсцкай вобласці». После проведения районного семинара по экологии в 1998 году в отделе был накоплен большой объём информации (печатной и предоставленной из личных библиотек учителей – географов, местных краеведов, инспекций по охране природы), который послужил основой пособия “Земля одна – одна забота”. В 1999 году это издание было дополнено и доработано, в результате издан сборник “Твоя земля, твой край родной” (84 стр.). Здесь собраны сведения о памятниках природы, дается перечень геологических и геоморфологических объектов Малоритчины с картами и схемами. После размещения сборника на краеведческой выставке в читальном зале ЦРБ замечено, что, без обращения к библиотекарю, учащиеся сами часто берут книгу с полки и читают её, собравшись группами, удивляясь, восхищаясь, обсуждая свои открытия. Читательский спрос был самой большой наградой. Сотрудники библиотек также считают удачным это издание в плане поиска информации, использования его в массовой работе (проведении краеведческих уроков, Дней познания Отчизны, часов информационных сообщений и т.д.).

В 2001 году изданы буклеты “Нязгасныя фарбы Міколы Селешчука” и “Звязаныя лёсам з Маларытчынай. С.Крываль” – о наших знаменитых земляках.

В начале 1990-х годов в рамках областного конкурса “Легенды і паданні роднага краю” было дано задание сельским библиотекарям собрать легенды о происхождении названий своих деревень, а также материал об истории своих библиотек. Работа эта кропотливая, тем не менее в 1995 году увидело свет издание “Маларытчына: назвы населеных пунктаў паводле легенд и паданняў”, в 1997 – “Маршрутами библиотечной летописи” (Из истории библиотек Малоритского района). Сейчас мы видим необходимость переиздать “Маларытчыну...”, т.к. накопилось довольно много нового материала.

Мы долго ждали выхода в свет книги “Памяць. Маларыцкі раён”. То, что увидели, было замечательно, но тем не менее нас, библиотекарей, не очень обрадовало: большая часть книги посвящена Великой Отечественной войне, послевоенный период представлен очень коротко, а информация о районной библиотеке составила всего 5 строк. К тому же в библиотеку часто обращались старшеклассники с запросами об истории предприятий района. Поэтому в 2001 году издаётся сборник “История предприятий и организаций города”, куда вошла информация об овощесушильном заводе, молокозаводе, объединении “Райагропромтехника”, ПТУ-155, трёх средних школах города, музыкальной и спортивной школах. Причем сборник включал материалы не только о жизни этих предприятий и организаций, но и о людях (работающих и находящихся на заслуженном отдыхе, внёсших значительный вклад в историю трудового коллектива). В процессе работы приходилось много общаться с людьми, обращаться к руководящим лицам. Использовались материалы, взятые в краеведческих музеях средних школ №1 и №2, а также статьи из местной печати. Издание получилось объемное (60 стр.), красочное. При необходимости история каждого предприятия может быть издана отдельным изданием (“История ПТУ-155”, “История овощесушильного завода” и т.д.).

В 2002 году была завершена работа над справочником “Есть улицы центральные...” о Малоритских улицах. В отделе был накоплен значительный материал по этой тематике. О тех людях, чьими именами названы улицы нашего города, имеющих непосредственное отношение к его истории, - сведения отражены максимально полно, обо всех остальных дана краткая справка. Издание получилось содержательным, хорошо оформленным.

В 2002 году мы начали издавать буклеты из историй колхозов нашего района – их всего 15. Уже издано 4 буклета, после завершения этой работы на основе полученного материала будем готовить книгу.

Сотрудники районной газеты предоставили нам возможность ознакомиться с уникальным материалом – курсовой работой жителя нашего города, студента Жировичской духовной семинарии Р.Лемачко “Православие на территории Малоритского района”, после чего мы решили издать альбом “Церкви Малоритского района”, и уже сделали цветные фотографии всех 12 церквей района.

Не забываем издавать методические разработки, сценарии. Так, только в последнее время нами изданы: сценарий заочного путешествия по городу Малорита “Их именами названы”; методические рекомендации по популяризации литературы по правоведению; сценарные материалы “Вечер у новогоднего экрана”; “Большая библиотека сценариев” (обзор методических разработок, сценариев, имеющихся в ОБМ за период 1998-2001гг.); материал “Из опыта работы отдела библиотечного маркетинга”.

С 2001 года, один раз в полугодие, выпускаем периодическое издание нашей ЦБС “Библиофакт”, где отражаются самые интересные события из жизни нашего коллектива, даётся разнообразная информация для сельских библиотекарей, поздравления коллег со знаменательными датами их жизни. Уже вышло три номера.

Наша издательская деятельность не только пользуется спросом у читателей, но и приносит прибыль. С изданиями “История предприятий, организаций и учреждений г.Малорита” и “Есть улицы центральные...” были ознакомлены председатель райисполкома, его заместители, зав. отделом исполкома по информированию населения. Результат: для райисполкома заказано по 5 экз. каждого сборника, а это – 84,5 тыс. руб. Руководители района были приятно удивлены, что в библиотеке занимаются такой работой: выпускают издания, соответствующие

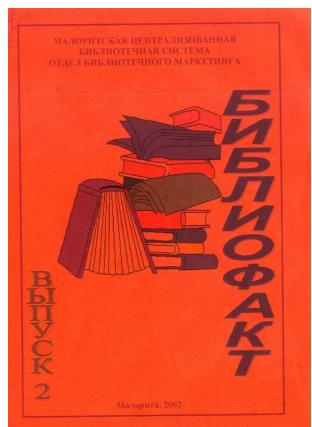

духу времени. В марте 2002г. ПТУ-155 отмечало 50-летний юбилей, в связи с чем было заказано 100 экз. буклета “История ПТУ-155” на сумму 120 тыс. руб. Для нашего небольшого городка издание буклете таким тиражом стало хорошей рекламой. Через месяц в библиотеку обратился директор школы №1 с просьбой сделать буклет “История школы №1” к 140-летию со дня основания школы. Администрации школы понравилось изложение и оформление материала, было заказано 40 экз., а это – 86 тыс. руб.

30 августа 2002г. мы организовали выставку-рекламу издаваемой продукции на августовском совещании учителей Малоритского района. К этому мероприятию велась большая подготовительная работа: проведен опрос учителей о необходимости создания методических материалов в помощь учебному процессу, в ходе которого выяснилось, что учителя мало знают о нашей издательской работе. Поэтому к мероприятию было подготовлено и издано следующее: “Календарь знаменательных и памятных дат на учебный 2002-2003 год”; расписание движения поездов, маршрутного такси, автобусов; расписание приема врачей Малоритского ТМО; поздравительные буклеты выпускникам, первоклассникам; образцы грамот. Выставку-рекламу посетили председатель райисполкома К.В.Лапич, заведующий райфинотделом В.В.Евдокимов, наш земляк писатель А.Филатов. Присутствующим были подарены рекламные проспекты районной библиотеки. Результатом стало увеличение посещений нашей библиотеки учителями района и, кроме того, заработано 20 тыс. руб.

Издания отдела пользуются спросом у читателей, почти ежедневно ксерокопируется тот или другой материал из фонда нашего отдела. В отдельной тетради мы учитываем платные услуги, оказываемые отделом. Таким образом, мы стараемся внести свой вклад в общую копилку платных услуг.

В настоящее время ведется работа над буклетом «Малоритский район» в связи с проводимым в мае областным семинаром учителей начальных классов и учителей информатики, нам заказано 30 экз. издания на сумму 158 тыс. руб.

Издания отдела библиотечного маркетинга Малоритской ЦРБ

Отдельно хочется сказать вот о чем. Не было бы у нас такой издательской деятельности, если бы не наша «команда». За каждое издание отвечает конкретный человек, но если у него возникают вопросы: как лучше сгруппировать материал, какие подобрать рубрики, как построить предложение – всегда стараемся помочь друг другу. Готовый текст вычитывают не менее двух человек и обязательно директор – Надежда Николаевна Курдюк. В этом случае, в её лице мы видим не только руководителя, но советчика и грамотного человека.

За компьютером могут работать все работники нашего отдела, но если что-то нужно сделать быстро и грамотно разместить текст, мы всегда обращаемся к оператору множительной техники Людмиле Михайловне Горисюк. Это очень ответственный и переживающий за свою работу специалист. За компьютерный дизайн отвечает инженер-

программист Дина Степановна Остапук, хорошо владеющая компьютерной графикой, с гармонически развитым чувством вкуса, поэтому, вы, наверное, со мной согласитесь, что издания наши выглядят современно. Если нужно что-то нарисовать или сделать интересную подпись, мы обращаемся к художнику Николаю Петровичу Демидюку – мастеру на все руки. Работать с такими людьми – одно удовольствие, и если у нас что-то получается, то только благодаря хорошему и слаженному коллективу.

«ДЗЕЯСЛОЎ» У БРЭСЦЕ

2 красавіка 2003 г. ў лекцыйнай зале абласной бібліятэкі адбылася сустрэча з рэдкалегіяй літаратурна-публіцыстычнага часопіса “Дзеяслоў”. У Брэст прыехалі: пісьменнік Барыс Пятровіч (Сачанка) - галоўны рэдактар, яго намеснік Але́сь Пашкевіч - старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі і Міхась Скобла - паэт, парадыст, перакладчык, эсэіст.

Пісьменнікі гаварылі толькі аб часопісе і проблемах, звязаных з яго выхадам, адказвалі на пытанні і чыталі свае творы.

Па словаах Б. Пятровіча, патрэба ў новым часопісе ўзнікла ў мінулым годзе, калі ўлады вырашилі стварыць выдавецкі холдынг “Літаратура і мастацтва” (“ЛіМ”) – дзяржаўную літаратурна-выдавецкую ўстанову. Мянляліся рэдактары літаратурных выданняў, такіх як “Крыніца”, “Полымя”, “ЛіМ” і інш. Творчыя калектывы рэдакцый звольняліся часам у поўным складзе. Аўтары забіralі свае творы, не жадаючы іх друкаваць у гэтых часопісах і газетах.

У верасні мінулага года, напярэдадні нечарговага 14-га з'езду Саюза беларускіх пісьменнікаў, выйшаў першы нумар “Дзеяслова”. Сярод аўтараў – Янка Брыль, Ніл Гілевіч, Ул. Някляеў, А. Разанаў.

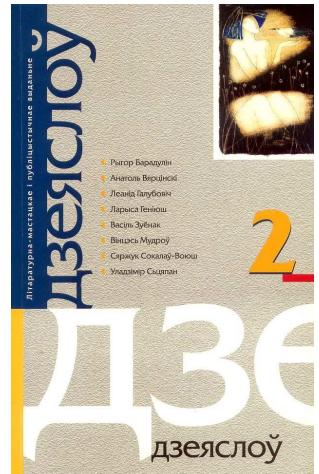
А другі нумар не менш зорны: Р. Барадулін, А. Вярцінскі, Л. Геніюш, В. Зуенак, Л. Дранько-Майсюк. Часопіс “Дзеяслоў” – спроба аўтараў стварыць якасна новае выданне еўрапейскага ўзроўню з сур'езнымі патрабаваннямі да аўтараў. Гартаючы новае выданне, нехта, магчыма, узгадае элітарны часопіс “Крыніца”. Наўрад ці хто стане аспречваць, што, як і раней “Крыніцу”, “Дзеяслоў” можна, не саромеочыся, везіць ў любую еўрапейскую сталіцу і перакладаць на любую мову. Але выданне пакуль не зарэгістравана як перыядычнае, таму выдаўцы і ездзяць па Беларусі, распаўсюджваючы яго такім чынам. А. Пашкевіч адзначыў, што наступны нумар выйдзе, як толькі будзе прададзены гэты. Часопіс поўнасцю на самаакупальнасці, і пакуль не зарэгістраваны, то і падпісацца на яго яшчэ немагчыма, і набыць у крамах ці кіёсках таксама.

Чытачам абласной бібліятэкі рэдакцыя падарыла і першы, і другі нумары часопіса.

А. Пашкевіч падарыў сваю новую кнігу:

Зваротныя дарогі: Проза беларускай эміграцыі XX стагоддзя. –
Беласток: БЛА: Беларускае літаратурнае аб’яднанне, 2001. – 238с.

Да сустрэчы была падрыхтавана кніжная выставка “Дзеяслоў” у Брэсце, прысвяченая творчасці пісьменнікаў, якія ўвайшлі ў рэдкалегію. Яна атрымала высокую адзнаку гасцей. Развіталіся цёпла і з надзеяй на хуткую сустрэчу.

Г.І. Бурына,

нам. дырэктара па бібліятэчнай работе

Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага

ОБЩЕНИЕ, ВЗАИМОПОНИМАНИЕ, СОТРУДНИЧЕСТВО (PR НА ВЕСЬ РАЙОН)

Н.О. НИКИТЮК,

директор Каменецкой РЦБС

По определению специалиста по PR Реке Харлоу из Сан-Франциско «PR - это одна из функций управления, способствующая установлению и поддержанию общения, взаимопонимания, расположения и сотрудничества между организацией и её общественностью».

Не секрет, что деловые и творческие связи между администрациями любого уровня и библиотеками способствуют повышению авторитета и тех и других. Поэтому мы уделяем таким контактам чрезвычайно большое внимание.

Масштабы взаимодействия для выявления общих интересов и достижения взаимопонимания, направленные на развитие прочных связей с общественностью, могут быть самыми разными.

Залог успеха «Public relations» (PR) – в непрерывной деятельности. Поэтому мы поддерживаем добрые отношения, постоянно и планомерно добиваемся взаимопонимания с представителями разных структур, создаём и поддерживаем имидж библиотек в глазах общественности.

Здесь очень помогает моя депутатская работа, регулярные выступления на сессиях райсовета, на заседаниях депутатских комиссий и координационных советов, что требует постоянного присутствия и активного участия в их работе. Стараюсь привлекать внимание руководителей, депутатов всех уровней к нуждам библиотек. В результате могу с уверенностью сказать, что органы местной власти включены в библиотечную жизнь и по возможности решают наши проблемы. Так, в прошлом году на одной из сессий райсовета я обратилась к руководителям предприятий и колхозов с просьбой о финансовой помощи в организации коммерческих фондов библиотек. Отклик мы получили из колхозов им. Ленина, «Октябрь», «Дружба», Пелищенского сельсовета, Высоковского горсовета, которые приобрели книги для наших библиотек на сумму около 100000 рублей. На заседаниях депутатских комиссий, когда речь идёт о работе исполкомов сельских Советов, один из вопросов всегда касается совместной деятельности с КПУ.

Активно развивается связь с местными Советами по пропаганде ПЦПИ. Например, на последней сессии райсовета мы провели презентацию буклета о ПЦПИ, который раздали всем депутатам, руководителям организаций и предприятий района. В результате за получаемую от нас информацию сельские Советы дополнительно выписывают библиотекам периодические издания, выделяют деньги на мероприятия, ремонты, книги. Это относится к Войковскому, Верховичскому, Видомлянскому и другим сельсоветам. Кроме того, Дмитровичский сельский Совет в текущем году помог провести ремонт Головчицкой с/б, Ряснянский выделил 60000 рублей для приобретения книг в Пограничную с/б. И таких примеров плодотворного сотрудничества немало.

Результаты PR невозможно точно измерить, они осуществляются незаметно, как часть обычного управления. Но всё же кое-какие итоги этой работы мы хотим подвести в октябре на запланированном семинаре «Библиотека и местная власть. Границы сотрудничества». Будем приглашать представителей райисполкома, райсовета, некоторых сельских Советов, где надеемся обсудить вопросы о совместной деятельности. Одной из причин проведения такого семинара послужило ещё и то, что в этом году 15 КПУ передано на баланс отдела культуры.

Постоянно находится в центре внимания общественной жизни района нелегко. И всё же ни одно общественно значимое мероприятие не проходит без участия представителей библиотек. К примеру, библиотекари возглавляют: райком профсоюза работников культуры (Постникова Н.В.), президиум районного женсовета (Никитюк Н.О.), являются членами различных комиссий (Ярмак Г.Н., Семенюк Е.В.), депутатами местных Советов (Мозолевская Г.С., Козел Л.С., Козачук Л.И.), старостами деревень (Рослякова В.П., Каленюк В.Г.). Они стараются, чтобы их общественная работа была широко известна жителям и ими одобрена. А через них и все знают, где какая библиотека находится и чем занимается. На этом поприще активно работает библиотекарь I категории Войковской с/б Мозолевская Г.С.: она часто бывает на заседаниях правления КСО «Колос», который финансирует многие мероприятия библиотеки, выделяет деньги или сельхозпродукцию для поощрения лучших читателей, оформляет часть подписки. Председатели профкома КСО и сельского Совета - постоянные участники всевозможных библиотечных вечеров, встреч, презентаций. Столь же деятельным работником является и библиотекарь I категории Ряснянской с/б Андросяк Н.И.

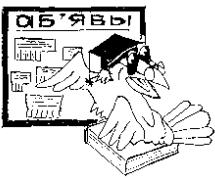
Немаловажную роль в росте престижа наших библиотек среди населения и местных властей играют средства массовой информации. Районная газета «Навіны Камянеччыны» регулярно освещает библиотечную жизнь на своих страницах. Сотрудники «районки» являются постоянными участниками всех библиотечных мероприятий. В целях сохранности книжного фонда и повышения эффективности работы с задолжниками, сотрудники центральной библиотеки и райгазеты провели в апреле «Неделю возвращённой книги». Всю рекламную работу взяли на себя редакции газеты и радио.

Отдельно хочу сказать о совместной работе с БРСМ. Это - выполнение программы «Библиотека и молодежь» (финансирование), конкурс «Помоги Каменюкской библиотеке» (пострадавшей от пожара). Комсомольская организация производственно-пищевого завода (ППЗ) уже собрала 30 книг для Каменюкской с/б. В настоящее время в детской библиотеке развернута выставка изобразительного и декоративно-прикладного искусства «Красивое бесполезное», на которой представлены работы учащихся СШ района и Высоковского колледжа.

Уже несколько лет поддерживаем тесные связи с районной инспекцией природных ресурсов и охраны окружающей среды. Начальник инспекции Рядков В.В. приобрёл для всех библиотек книгу Симакова В. «Беловежская пуща: 1902-2002 гг.», организовал встречу с её автором. Да и сам он нередко выступает на наших семинарах, а в данный момент для приобретения книг по экологии в Каменюкскую библиотеку выделил 100000 рублей. Подписка на журналы «Родная природа» и «Лесавік» и открытие коммерческого фонда в ЦБ также осуществлены за счёт инспекции. В знак благодарности центральная библиотека предоставила право бесплатного пользования услугами коммерческого фонда всем сотрудникам данной организации.

Но должна сказать, что, к сожалению, ещё не все местные руководители правильно понимают значение библиотек. Поэтому мы постоянно находимся в поиске новых способов привлечения внимания общественности к библиотекам. Учимся анализировать свои результаты и просчёты, давать им оценку, т.к. понимаем, что место, не занятое нами, немедленно займет кто-то другой.

В заключение хочется сказать, что темы «общественное мнение» и «PR» являются на сегодняшний день не только располагающими к плодотворной деятельности, но и крайне актуальными. Недаром говорят: «Внимание к библиотекам сегодня – это достойная жизнь народа завтра».

VIRS ERUDITUS (Человек образованный)

“...А нашаму роду, беларускаму роду, не будзе зводу, пакуль будуць нараджасца Скарны, Каліноўскія, Купалы, Быкавы, Караткевічы, Баршчэўскі – змагары духу, ваяры думкі.

Інастасі Лявона Баршчэўскага ў пералічыць цяжка, а калі ў пералічыш, будзе мяець пралікі, бо нельга адным словам вызначыць меру тае натхнёна каменяломнае працы, якая стаіць за звычайнімі вуху нашаму паняццямі, такімі, як перакладчык, асветнік, Педагог, грамадскі дзеяч. Усе паняцці ў змозе аб'яднаць толькі два слова – Лявон Баршчэўскі...”

R. Барадулін.

Лявон Пятровіч Баршчэўскі – намеснік дырэктара, выкладчык літаратуры і замежных моў Беларускага гуманітарнага адукацыйна-культурнага цэнтра Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. Кандыдат філалагічных навук. Паэт, перакладчык, крытык. Член Саюза пісьменнікаў Беларусі (1989) і Беларускага ПЭН-цэнтра. Лаўрэат прэміі імя Ф. Багушэвіча Беларускага ПЭН-цэнтра (1997) (Роднае слова.- 1998. – №3. – С. 74.).

У межах ёўрагасцёуні “Meet Europa” (“Сустрэчы з Эўропай”), каардынатарам якой з’яўляецца германіст, перакладчык, выкладчык БРДУ імя А.С. Пушкіна Яўген Бяласін, чытачы Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага сустрэліся з Лявонам Баршчэўскім. Ён прачытаў лекцыю па беларускай літаратуре – ад старажытнасці да пачатку эпохі рамантызму, і правеў майстар-клас перакладу паэтычных твораў на беларускую мову для студэнтаў, якія вывучаюць замежныя мовы.

Гэта другое наведванне ім нашай бібліятэкі. Першы раз спадар Лявон выступіў перад чытачамі абласной бібліятэкі ў 1997 годзе, калі прыязджаў разам з Ул. Арловым, В. Сёмухам, М. Скоблам, А. Разанавым, А. Вольскім.

Да сустрэчы 10 мая 2003 года супрацоўнікамі чытальнай залы гуманітарных навук, залы бягучых перыядычных выданняў і аддзела краязнаўчай літаратуры і бібліографіі была падрыхтавана кніжная выставка “VIRS ERUDITUS” (Человек образованный) з раздзеламі: Перакладчык. Крытык. Педагог. Грамадскі дзеяч.

Загадчыца інфармацыйна-бібліяграфічнага аддзела Пуціліна М.М. склала бібліяграфічны спіс літаратуры “Лявон Баршчэўскі – перакладчык, крытык, педагог, грамадскі дзеяч”, у які ўвайшлі кнігі 1990-2002 гг., публікацыі ў часопісах 1995-2002 гг. (дизайн, камп’ютэрны набор – А.А.Ветрава, метадыст аддзела бібліятэказнаўства). У сувязі з tym, што сустрэча была пазапланавай, бібліяграфічны спіс не прэтэндуе на выключочную паўнату, але дапамагае ўяўіць асобу, альбо дапоўніць веды пра Л. Баршчэўскага – высокаадукаванага спецыяліста, таленавітага паэта-перакладчыка, літаратурнага крытыка, педагога і проста цікавага чалавека, неабыкавага да сваёй Радзімы, месца яе культуры ў культуры свету.

Л.Баршчэўскі высока ацаніў прафесіяналізм супрацоўнікаў абласной бібліятэкі. Гэта было і прыемна, і вельмі адказна, tym больш, што ён шмат працуе ў бібліятэках розных краін і ведае нашу справу не па чутках.

Спадар Баршчэўскі быў вельмі крануты падарункам – бібліяграфічным спісам літаратуры, бо, як прызнаўся пазней, хацеў папрасіць хаяць б ксеракопію. Напэўна таму ён так узрушана падпісаў свой падарунак супрацоўнікам і чытачам бібліятэкі. А падарыў ён бібліятэцы дзве кнігі. Адна з іх, на якой зроблены гэты надпіс:

Баршчэўскі Лявон. Літаратура ад старажытнасці да пачатку эпохі рамантызму: Папулярныя нарысы/Лявон Баршчэўскі. –Мн.: Сэр-Віт, 2003. – 512с.:іл.

На падставе аналізу канкрэтных літаратурных твораў і нарысаў розных часоў разгледжаны найважнейшыя этапы станаўлення літаратуры – ад старажытнасці да пачатку эпохі рамантызму. Упершыню беларуская літаратурная традыцыя паказваеца як нацыянальнае праяўленне агульнаеўрапейскага культурнага руху.

У дадатку змешчаны выбраныя тэксты з ліку тых, што разглядаюцца, бібліяграфічны матэрыял, паказальнік літаратуразнаўчых тэрмінаў, сінхраністычныя табліцы культурных і гістарычных падзей ад старажытнасці да пачатку XIX ст.

Адрасуецца ўсім, хто цікавіцца пытаннямі літаратуры і культуры. Кніга будзе карыснай настаўнікам, выкладчыкам, школьнікам і студэнтам.

Другая кніга:

Annus Albaruthenicus 2002=Год беларускі 2002/Рэд. С. Яновіч.-[Bialystok]:Krynki, 2002.-250s.

Пераклады твораў класікаў сусветнай літаратуры на беларускую мову і пераклады беларускіх аўтараў на мовы свету. Сярод аўтараў і перакладчыкаў – Лявон Баршчэўскі.

Сярод аўтараў – М. Багдановіч, Я. Купала, Я. Колас, П. Броўка, М. Танк, А. Стрынберг, Ю. Боргэн і інш.

Сярод перакладчыкаў – В. Сёмуха, В. Буйвал, Я. Лапатка, Л. Капачэні, З. Занеўскі, А. Крыжаноўская.

Наталля Харытанюк, студэнтка факультэта замежных моў БРДУ – удзельніца сустрэчы: “...Супрацоўнікі бібліятэкі падрыхтавалі экспазіцыю твораў госця і бібліяграфію з 90 пазіцый. Лявон Баршчэўскі вядомы найперш як перакладчык: перакладае з німецкай, ангельскай, узбецкай, нарвежскай – агулам ці не з сямі моваў. Тому на сустрэчу прыйшлі людзі, якія самі займаюцца альбо цікавіцца перакладамі. Госць з Менску правеў з імі майстар-клас перакладу, дзе за кубачкамі гербаты даў карысныя практичныя парады з сваімі волытвамі, безумоўна, натхніў уласным прыкладам і энергіяй. А ўжо напрыканцы, уражаныя ведамі гэтага чалавека, студэнты запыталіся ў Баршчэўскага, адкуль у яго бярэцца воля і час на вывучэнне столькіх замежных моў. У чым сакрэт? Усё проста – “20 слоў у дзень і граматычныя практикаванні. Калі не рабіць перапынкі, то за лета можна мову вывучыць!”.

**Г.І. Бурына, нам. дырэктара па бібліятэчнай работе
Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага**

**ПАПУЛЯРЫЗАЦЫЯ КРАЯЗНАЎЧАЙ ЛІТАРАТУРЫ
ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ ПРАЗ ТРАДЫЦЫЙНЫЯ І НЕТРАДЫЦЫЙНЫЯ
ФОРМЫ РАБОТЫ**

Л.А.ДУЛІК,
*нам. дырэктара па работе з дзецьмі
Ганцавіцкай РЦБС*

У сэрцы кожнага чалавека жыве вялікае і добрае пачуццё любві да Радзімы. І гэтае пачуццё шматграннае. У словах “родная зямля”, “Радзіма”, “родны край” заключаны вялікі сэнс. Бацькаўшчына – гэта не толькі тая частка зямлі, на якой мы нарадзіліся, выраслі, вучымся, працуем. Гэта і людзі, якія жывуць побач з намі, звычаі і традыцыі народа, яго гісторыя і культура.

Больш за 25 гадоў я працую з дзіцячым чытачом, больш за 25 гадоў я разам са сваімі калегамі працую над краязнаўчай тэмай. І сёння магу з упэўненасцю сказаць – краязнаўства не мае межаў, краязнаўчая тэма для работы бібліятэк была і застаецца цікавай, глыбокай, неабсяжнай. Час ідзе. Змяняюцца адносіны да краязнаўства, погляды на яго значнасць, цікавасць людзей і грамадства да гэтай з’явы. Практыкуюцца іншыя формы і метады работы з гэтай тэмай у Ганцавіцкай раённай дзіцячай бібліятэцы. На змену старым палітызаваным святам прыходзяць спрадвечна беларускія, народныя. І сёння хацелася б расказаць аб tym, як і над чым мы працуем, што зроблена і якія ў нас планы і задумкі на будучае.

Ганцавіцкая зямля... Яна непаўторная сваёй гісторыяй, сваімі традыцыямі, народнай творчасцю, памятнымі мясцінамі, людзьмі цікавымі і таленавітымі. Пры такім багацці нам не складана будаваць работу з краязнаўчай тэмай, працеваць з зацікаўленасцю на добры вынік.

Святы народнага календара, звычаі, традыцыі нашых продкаў – гэта некалькі зярніткаў, якімі засяваецца поле краязнаўчай дзейнасці нашай бібліятэкі. Спачатку нарадзіліся “Свято каляндай зоркі”, “Купалле”, “Багач”, гуканне вясны “Гэта я іду – Вясна!”. З вялікай цікавасцю гэтыя мерапрыемствы былі ўспрыніты нашымі юнымі чытачамі. Вершы, песні, элементы тэатралізацыі, выступленні ўзорнага лялечнага тэатра “Усмешка” удала пераплюталіся і ажыўлялі свята, а ў дзіцячым сэрцы пакідалі добры настрой і ўспаміны. Пазней гэтыя святы пераразслі ў краязнаўчыя цыклы мерапрыемстваў: “Кола восеньскіх свят”, “Зімовыя святы”, “Святы нашых продкаў”, якія сёння рыхтуюцца і з вялікім поспехам праводзяцца ў дзіцячай бібліятэцы, а таксама ў навучальных установах горада: гімназіі, школах, дапаможнай школе-інтэрнаце, дзіцячых садках.

З 1994 года пры дзіцячай бібліятэцы працуе клуб “Крынічка”(для 4-7 кл.), які мае краязнаўчую накіраванасць. Яго дзвёры расчынены для тых, хто любіць свой край, каго цікавяць яго гісторыя, культура, таленавітныя і адoranыя людзі. За гады працы клуба неаднаразова змяняўся склад яго ўдзельнікаў (дзеци займаюцца ў ім на працягу чатырох гадоў). З ахвотай яны выконваюць даручэнні бібліятэкару, займаюцца зборам краязнаўчых матэрыялаў, прыдумваюць тэмы і формы чарговых пасяджэнняў.

“Літаратурная Ганцаўшчына” – самая распаўсюджаная тэма ў рабоце “Крынічкі”. У нашым краі нарадзіліся і ўзгадаваліся такія знакамітыя паэты і пісьменнікі, як В.Праскураў, В.Гардзей, І.Кірэйчык, І.Лагвіновіч, М.Рудкоўскі, А.Каско, У. Марук. Акрамя традыцыйных ранішнікаў, абмеркаванняў кніг, літаратурных вечароў, адбываюцца вялікія святы паэзіі, сустрэчы з паэтамі-землякамі, з вядомымі пісьменнікамі Беларусі. Некалькі слоў хацелася б сказаць пра адно з іх. Гэта злёт пачынаючых паэтаў “У кожнага свая зорка”, на які сабраліся пачынаючыя паэты - чытачы бібліятэкі. Юныя літаратары чыталі свае вершы, вялі размову аб сваіх планах, задумках і захапленнях. На сустрэчу ў бібліятэку наведаліся вядомы паэт Артур Вольскі і малады беларускі паэт Андрусь Дылюк. Як уважлівы і строгі настаўнік, Вольскі даў станоўчую адзнаку літаратурнай працы юных паэтаў (асабліва творам на роднай мове), гаварыў з імі аб беларускіх літаратарах, паэзіі і, вядома ж, чытаў свае вершы. А яму, думаецца, прыемна было паглядзець сваю казку “Сцяпан – вялікі пан” у выкананні лялечнага тэатра “Усмешка”. Напрыканцы сустрэчы А.Вольскі падарыў бібліятэцы і чытачам некалькі экземпляраў сваёй апошняй кнігі “След завірухі” з аўтографам.

Беларуская народная казка, народжаная на зямлі нашых продкаў, з’яўляецца цікавай і невычарпальнай тэмай для пасяджэнняў “Крынічкі”. “Край казачнікаў” – мерапрыемства, на якім ішла размова аб дзівоснай чудзінскай зямлі і збіральніку казак А.К.Сержпухоўскім. “Я часцінка зямлі” – так называлася літаратурная гадзіна, прысвечаная творчасці А.Каско і яго плённай працы па збору і запісу мясцовых казак. Праз неўміручую казку і талент яе збіральнікаў дзеци знаёмяцца з мінулым нашага народа, вучацца любіць і шанаваць родную мову і зямлю, на якой яны нарадзіліся і жывуць.

Яшчэ адна тэма заўсёды цікавіць удзельнікаў “Крынічкі” і чытачоў бібліятэкі, якія наведваюцца на адкрытыя пасяджэнні клуба. Гэта фальклорная спадчына беларускага народа, якая захавалася ў вялікай колькасці свят народнага календара і абраадаў. На падставе сабранага мясцовага матэрыялу аб багатай фальклорнай спадчыне народа адбыліся “Свята Вялічка з красным яічкам”, “Зімовыя святы”, “Святы восеніцкай пары”, “Гуканне вясны” і іншыя мерапрыемствы. Ужо стала добрай традыцыяй правядзенне Вялікодных свят і калядных сустрэч у бібліятэцы. Кожнае мерапрыемства – вялікае тэатралізаванае свята з цудамі, жартамі і забавамі. У гэтыя дні бібліятэка поўніцца не толькі звонкімі дзіцячымі галасамі, сюды гурткоўцы ідуць разам са сваімі бацькамі. А калі існуе агульная зацікаўленасць у бацькоў і дзяцей, – гэта ўжо добры вынік для бібліятэкі, поспех у рабоце яе супрацоўнікаў.

Мерапрыемствы для дзяцей у Ганцаўцкай РДБ

Вялікі рэзананс сярод гурткоўцаў і грамадскасці горада атрымала свята беларускага ручніка “Абарані, ручнік, дзіця маё”. Публікацыі аб ім з’явіліся на старонках раённай газеты “Савецкае Палессе”, у педагогічных калектывах і сярод дарослых наведвальнікаў бібліятэкі доўгі час ішлі разважанні і абмеркаванні. Неаднаразова свята паўтаралася для школьнікаў горада, навучэнцаў спецыяльнай школы-інтэрната, для ўдзельнікаў раённага семінара бібліятэкараў па краязнаўству. Яно праходзіла ва ўтульнай, па-дамашняму цёплай атмасфери. Спецыяльна да мерапрыемства гурткоўцамі была створана выставка беларускага ручніка, самому старэйшаму з якіх было больш за 80 год. Удзельнікі свята пазнаёміліся з гісторыяй беларускага ручніка, дырэктар Дома рамёстваў расказала цікавую гісторыю нараджэння ручніка, раскрыла сімвалічны змест яго ўзору. Свята адбылося. Яго госці і ўдзельнікі прыйшлі да агульнай высновы: падобныя мерапрыемствы даюць унікальную магчымасць далучыцца да творчай спадчыны мінулага, спазнаць талент, майстэрства і самабытнасць беларускага народа.

Пэўнае месца ў краязнаўчай дзейнасці нашай бібліятэкі займае пошукавая работа. Дзеци з вялікім інтарэсам і ахвотай збіраюць легенды і паданні роднага краю. Ад сваіх бабуль і дзядуль запісваюць старадаўнія казкі, якія потым з задавальненнем уключаюць у рэпертуар удзельнікі ўзорнага лялечнага тэатра “Усмешка”. Так, на працы некалькіх год дзеци збіраюць зборам і апрацоўкай легенд і паданняў роднага краю. Пазней сабраныя матэрыялы знайшлі сваё месца на старонках альбома “Ад прадзедаў спакон вякоў нам засталася спадчына...” На іх падставе рыхтуюцца і праводзяцца такія цікавыя мерапрыемствы як: “Адкуль у вёскі імя”, “Тут мае карані” і інш. Вялікая пошукавая работа таксама была зроблена дзецимі пры падрыхтоўцы мерапрыемства “Вяртаемся да вытокаў”, прысвечанага радаводу. Высветлілася, што некаторыя сем’і ведаюць 5-6 пакаленняў сваіх продкаў. Кожны з удзельнікаў падрыхтаваў сваё радаводнае, або генеалагічнае дрэва, гучалі аповеды пра далёкіх і блізкіх сваякоў.

З вялікай зацікаўленасцю працуюць юныя аматары краязнаўства над зборам матэрыялаў аб знакамітых і таленавітых людзях Ганцаўшчыны. Шмат гадоў добрым і сапраўдным сябрам бібліятэкі і юных чытачоў з’яўляецца Вольга Іванаўна Задзяркоўская - ветэран Вялікай Айчыннай вайны, бытая настаўніца, шчыры і цікавы суразмоўца, таленавіты і неардынарны чалавек. Мноства цікавых дакументаў, фотаздымкаў мінульых гадоў, матэрыялаў з сямейнага архіва перадала яна ў бібліятэку. Сёння яны апрацаваны, сістэматызаваны, аформлены і выдадзены ў выглядзе зборніка ўспамінаў. Неаднаразова Вольга Іванаўна была галоўнай герайнай пасяджэнняў аматарскага ад’яднання “Крынічка”.

Пра тое, як выхаваць у харкторы маленъкага чалавека правільныя нормы адносін да навакольнага асяроддзя, на што багаты і як разнастайныя флора і фаўна роднай прыроды, вядуць гаворку дзеци ў бібліятэцы. Юныя аматары кнігі і прыроды мелі магчымасць перагарнуць старонкі “Чырвонай кнігі Ганцаўшчыны”, прайсціся ляснымі сцежкамі і познаёміцца з ляснымі жыхарамі пад час гадзіны цікавых паведамленняў “Лясныя жыхары”, познаёміцца з правіламі паводзін на прыродзе на экаўроку “Пошук парушальнікаў прыроды”, спазнаць харастрові і непаўторнасць роднага краю ў ходзе экалагічнай гадзіны “У святым прыстанку прыроды”.

На мой погляд, у бібліятэцы працуе зладжаны і дружны калектыв аднадумцаў, людзей, неабыякавых да будучага сваіх юных сябраў. Аб tym, што работнікам бібліятэкі цікава працеваць над краязнаўчай тэмай, многія гады гавораць добрыя справы, успаміны аб мерапрыемствах і вялікія планы на будучае: стварыць уласны пакой для заняткаў і адкрытых пасяджэнняў клуба “Крынічка”, працягваць пошукавую работу па збору і запісу фальклорных матэрыялаў, выдаць зборнік пачынаючых паэтаў-чытачоў бібліятэкі і арганізацца яго презентацыю, працягваць работу з літаратурнай спадчынай роднага краю... А самае галоўнае – поўніць цікавымі і добрымі справамі жыццё бібліятэкі і яе чытачоў.

СОЦИАЛИЗАЦИЯ ДЕТЕЙ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ В БИБЛИОТЕКЕ

В.П.ЧИРИК,
зам. директора по работе с детьми
Брестской ГЦБС

Великое благо – жизнь в мире и согласии, в здоровье физическом и духовном. Издавна помочь страждущим расценивалась как высший моральный долг человека и государства.

Когда речь идёт о детской и подростковой инвалидности, то все остальные проблемы кажутся незначительными. Помочь ребёнку справиться со своей бедой, сделать всё возможное для того, чтобы подросток чувствовал себя полноценным членом общества, призваны различные общественные и социальные учреждения.

Детская библиотека сегодня стала практически единственным бесплатным учреждением, где дети приобщаются к мировой и национальной культуре. Причём, на наш взгляд, в особой заботе и помощи нуждаются дети с физическими недостатками и психическими отклонениями. На своём опыте мы убедились, что детская библиотека может помочь обществу принять и понять этих детей, страдающих от отсутствия общения не меньше, чем от своих недугов.

С 2000 года ЦГДБ им. А. Пушкина работает по целевой программе библиотечной помощи детям-инвалидам города Бреста «Милосердие». Главные задачи этой программы - объединение усилий библиотек города и других социально-культурных и общественных организаций в деле адаптации детей-инвалидов к полноценному освоению жизненного пространства, привлечение детей-инвалидов и их родителей в библиотеку, приобщение их к чтению. В процессе работы над программой был создан координационный совет, который решает вопросы взаимодействия работы с детьми-инвалидами городских организаций, ассоциаций, школ и библиотек. В его состав вошли представители Ассоциации родителей детей-инвалидов, специалисты по социальной защите населения, представители городской организации ООБелОИ (бывшее общество «Инвалид») и общества инвалидов по зрению, социальные педагоги, библиотекари. Работниками ЦГДБ была проделана большая организационная работа: созданы банк данных детей-инвалидов города по типу заболеваний и адресная картотека по вопросам медико-психологической и социальной реабилитации детей-инвалидов. На индивидуальное информирование взято 5 человек: ведущий специалист отдела образования горисполкома, специалист по социальной защите населения, председатель городской организации ООБелОИ, председатель Ассоциации родителей детей-инвалидов, директор социального приюта. Для них подбираются публикации по нетрадиционной медицине, организации детского досуга, литература по лечебной физкультуре, массажу, по организации обучения детей с ограниченными возможностями на дому.

В городе Бресте на сегодняшний день проживают 1200 детей с недугом. И эта цифра продолжает расти. В 2001 году была открыта вспомогательная школа № 18, где учатся дети с 3 по 9 класс (82 человека). Кроме того, во многих школах города

существуют классы для детей с задержкой психического и физического здоровья. Мы абсолютно убеждены, что каждый на своём месте, пусть хоть немного, но должен помочь детям обрести частичку утраченных радостей: внимание взрослых и встречи со сверстниками. С одним из таких классов сотрудники городской детской библиотеки работают в тесном контакте уже третий год. Первоначально на их базе был создан этикет-класс, который через несколько лет перерос в клуб при библиотеке «Общение». Уже в первый год работы клуба появились реальные результаты: удалось объединить детей и родителей, проводить для них в стенах ЦГДБ различные развлекательно-познавательные мероприятия, встречи с интересными людьми. Особенно запомнилось детям одно из заседаний на тему «Подросток в современном мире». В читальном зале библиотеки была оформлена книжная выставка «Среди других и наедине с собой», прошло обсуждение книги Г.Медынского «Честь». Дети принимали активное участие в обсуждении, их интересовали вопросы взаимоотношения между детьми и родителями, между детьми и учителями. В процессе обсуждения книги с ребятами беседовал психолог, провёл с ними интересные тесты. Хотелось бы также отметить праздник «Здравствуй, лето красное!», в рамках которого в библиотеке была оформлена выставка работ детей-инвалидов «Светлая фантазия творчества».

Как показывает практика работы с детьми-инвалидами, больше всего им не хватает общения со своими одногодками вне стен дома, поэтому библиотека для таких детей является тем притягательным местом, куда они стремятся. Мы определённо рисковали, когда решили провести ряд совместных мероприятий для здоровых детей и детей с недугом. Но наши надежды оправдались. В добре и душевной обстановке прошли такие праздники как: «Детям – радость, детям – солнце, детям – мир и красоту», «Книга в гости позвала», «Спешите делать добро». Как результат этих встреч – создание при библиотеке отряда «Милосердие», в который вошли учащиеся 6-х классов. Они взяли опеку над детьми с недугом. Раз в месяц дети из отряда приходят к ним в гости, приносят книги, журналы, вместе читают, играют, по мере необходимости помогают их родителям в домашнем хозяйстве. Впоследствии эти дни посещений стали называться у нас Днями добрых услуг.

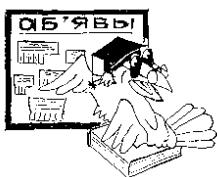
Добрые отношения сложились у сотрудников ЦГДБ с социальным приютом, который уже три года работает в Бресте и школой-интернатом, где проходят курс лечения дети со сколиозом. Для них проводятся различные конкурсы, викторины, праздники, литературные игры, экскурсии и т.п. Стало традицией организовывать в стенах библиотеки выставки-просмотры детских работ из школы-интерната, такие как «Рождественские фантазии» (рисунок, соломка, глина), «Осенние дары природы» (рисунки, поделки из овощей и фруктов). После каждой выставки ребята оставляют в дар библиотеке некоторые из своих работ. Планируется сделать вернисаж подаренных работ, чтобы читатели библиотеки больше знали о своих сверстниках.

В начале текущего года по инициативе Дома детского и юношеского творчества и при поддержке комитета Общества Красного Креста, Союза молодёжи Брестского горисполкома и областного МЧС проходила общегородская акция «Дом без одиночества», в которой приняли участие отряды милосердия из 16-ти школ. По условиям акции предусматривалась работа с детьми-инвалидами, ветеранами Великой Отечественной войны, участие в благотворительной встрече «В гостях у Ромашки», выпуск газет под общим девизом «Спешите делать добро». Заключительное мероприятие и подведение итогов акции состоялись в стенах нашей библиотеки. Вниманию участников были также предложены развёрнутая книжная выставка «Новым книгам – добрый день» и обзор литературы «Как прекрасен книжный мир». С концертной программой выступили ребята из Дома детского и юношеского творчества.

В рамках нашей программы «Милосердие» с 1 марта по 30 мая при поддержке городской организации Общества Красного Креста и отдела образования Брестского

горисполкома проводится городской конкурс для детей-инвалидов. По условиям этого конкурса ребята должны подготовить литературное произведение, посвящённое грядущему 60-летию освобождения Беларуси (стихотворение или прозу на русском или белорусском языке), принять участие в конкурсе детских работ из декоративно-прикладного материала «В свете вот какое чудо» и конкурсе «Детский рисунок о главном». Итоги планируется подвести на празднике летних чтений в библиотеке «Лето книжных секретов». Авторы лучших работ будут награждены дипломами и ценными подарками.

Во времена, когда в дефиците добро, внимание, поддержка и понимание, сделать шаг навстречу друг другу крайне необходимо. Ребёнок с проблемами физического и психического развития не должен чувствовать себя одиноким. Смех и радость больных детей сторицей награждают нас за все заботы и хлопоты о них. Нравственное зеркало любого общества – это отношение к слабым. И если мы им помогаем, значит, наши души ещё живы. И больные дети не будут оставлены со своей бедой один на один.

22 мая ў аддзеле аблугоўвання школьнікаў Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага адкрылася выніковая выставка дэкаратыўна-прыкладной творчасці дзяцей – удзельнікаў гурткоў Брэсцкага гарадскога Дома дзіцячай і юнацкай творчасці. Выставка мела назуву "Матуліна песня".

Дзеци (11-13 год) прадставілі свае работы па наступных напрамках: вырабы з саломкі, інкрустациі саломкай, мяккая цацка, вышыванне, вязанне. Весела і зямальна прайшоў арганізаваны бібліятэкамі турнір знаўцаў звычаяў роднага краю "З крыніц народнага жыцця".

Выставка знаходзіцца ў аддзеле да 15 чэрвеня.

Л.Э.Верамчук,
заг. аддзела аблугоўвання школьнікаў
Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага

Як заўсёды, захапляючыя вандроўкі, прыгоды, конкурсы, цікавыя сустрэчы і кніжныя прагляды чакалі дзяцей у час праходжання Тыдня дзіцячай і юнацкай кнігі з 31 сакавіка па 4 красавіка ў аддзеле аблугоўвання школьнікаў Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага.

Да адкрыцця Тыдня была прымеркавана презентация бібліятэчных фондаў аддзела (новыя паступленні літаратуры для дзяцей): на абанеменце 1-4 класаў – **"Навінкі для хлопчыка і дзяўчынкі"**, 5-11 класаў – **"Здесь разум и сердце черпают силы"**. Гульнявая праграма для чытачоў сярэдняга і старэйшага школьнага ўзросту "Мы вместе с книгой не скучаем – читаем, учимся, играем" уключала агляд літаратуры і кніжную выставу **"Опасный мир королей детектива"** і КВЗ **"Герои частного сыска"**. Вучні 8-х класаў СІР №3 з задавальненнем уяўлялі сябе прадстаўнікамі прыватных вышуковых агенцтваў, удзельнічалі ў дэтэктывных конкурсах і віктарынах. Яны засталіся вельмі задаволеныя атрыманымі "салодкімі" прызамі і падарункамі: цукеркамі, пячэннем, тортом.

Другі дзень Тыдня быў прысвечаны пошуку інфармацыі па даведачных выданнях з фонду аддзела – **"По справочным изданиям отправимся в поход"**. Запамінальным атрымаўся **Дзень казак** на абанеменце 1-4 класаў – **"Казкі любяць ўсе на свеце: і дарослыя, і дзеци"**. Маленкія чытачы вандравалі па лепшых казаках свету, ім былі прапанаваны вясёлыя віктарыны і заданні на лепшага знаўца зместу самых вядомых казак, казачных герояў і сітуацый. Самым цікавым мерапрыемствам у гэты Тыдзень стаў **Дзень тэатра "За кулисы вход ... разрешен"**. Вядучыя акцёры Брэсцкага тэатра лялек (Т.А. Тэвасян, Л.А. Воўчанка, І.П. Герасевіч) расказалі дзецям, з чаго выраблены тэатральныя лялкі, якія яны бываюць, як іх апранаюць і, наогул, як з імі працаваць. Кожны з прысутніх меў магчымасць дакрануцца да лялек і задац свае пытанні акцёрам. Напрыканцы ўсе з задавальненнем паглядзелі ўрыўкі з самых вядомых спектакляў тэатра.

Тыдзень завяршыўся мерапрыемствам, прысвечаным 90-годдзю з дня нараджэння С. Міхалкова – **літаратурным круізам** з віктарынамі **"Путешествие по стране Сергея Михалкова"**.

Л.Э. Верамчук,
заг. аддзела аблугоўвання школьнікаў
Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага

МАКСИМ ГОРЬКИЙ: ИСТИННЫЙ И МНИМЫЙ

Э.В. ЧУМАКЕВИЧ,
*доцент БрГУ им. А.С. Пушкина,
кандидат филологических наук*

Процессы, происходящие на рубеже веков, во многом бывают определяющими для последующего столетия. Нам, перешедшим из ХХ века в век ХХI, многое видится сходным с ситуацией рубежа XIX – XX веков. Но есть и коренные различия в политической картине и мировоззрении людей в этих двух столетиях. Сейчас мы живем в интересное, хотя и трудное в экономическом отношении, время. Сегодня, как никогда в истории славянских государств, отсутствует идеологическое давление на творческого человека. Превозносимые ранее времена хрущевской оттепели не идут ни в какое сравнение с нашим временем. Тогда просвещенные люди, пользуясь безграмотностью руководства, по существу, обманывая власть, успели издать некоторое количество книг ранее запрещенных авторов (Булгакова, Мандельштама, Цветаеву, Солженицына, после большого перерыва снова увидели свет книги Ильфа и Петрова). Теперь же, вот уже более 15 лет, нет запрещенных книг и писателей, вернулось на родину огромное наследие русских писателей-эмигрантов – целый пласт литературы, о котором не знал читатель, а специалисты только слышали. В результате этих процессов история литературы предстала, наконец, во всей целостности, ученые получили возможность определить магистральные направления в развитии литературоведения.

Совершенно по-другому выглядит теперь творчество подавляющего числа авторов не только рубежа веков, но и XIX века, которых тоже, в угоду господствовавшей идеологии, «за уши» притягивали к революции. Наше время можно назвать временем очищения от наслоений, под которыми простирали истинные черты лучших людей эпохи, мужественно, честно и страстно пытающихся отстоять и сохранить самое важное для человека – духовные ценности. Рушатся цивилизации, исчезают страны, забываются имена когда-то славных правителей, остается от народов только культура, литература и искусство.

Максим Горький, 135-летие которого мы отмечаем в этом году, был великим русским писателем, видным общественным деятелем, человеком, стремившимся всю жизнь помочь униженным, боровшимся за социальную справедливость. Сознательный выбор такого пути требует от человека большого мужества и стойкости. К чести Горького надо сказать, что он искренне верил в идеалы добра, в нем не угасала надежда на лучшее будущее для своей страны и ее многострадального народа. Жизненный путь подвижника,

каким и был Горький, никогда не бывает ровным и гладким. К сожалению, жизнь, как спектакль, нельзя сыграть еще раз, а правильно сориентироваться в водовороте исторических событий бывает непросто даже сведущим людям. Разгромные статьи по творчеству Горького, появившиеся в начале перестройки (так называемая «пена»), характеризуют скорее их авторов, а не писателя, предвзятость исследователю не помощница. Опубликованные архивные материалы, воспоминания писателей-эмигрантов, людей с мировым именем, лично общавшихся с Горьким и в России и за рубежом, позволяют теперь со всей полнотой проследить становление творческой индивидуальности писателя, понять побудительные причины его поступков и высказываний.

Факты ранней биографии писателя и его вступления на литературный путь хорошо известны по его автобиографической трилогии и множеству публикаций о нем. Горькому не удалось получить настоящего образования, он принадлежал к типу «русских самоучек». Тяжелые годы детства и юности внущили ему мысль о необходимости переустройства мира на началах разума и справедливости. Его взгляды не отличались от взглядов множества прогрессивных людей России конца XIX века, ратовавших за уничтожение царизма как изжившей себя системы. Это стремление было подготовлено несколькими веками борьбы с самодержавием, в котором принимали участие лучшие люди страны, такие как Рылеев, Радищев, декабристы, Пушкин, Герцен, Лермонтов и многие другие. К концу века желание изменить форму правления, тормозившую развитие России, стало настолько сильным, что никто уже не думал о возможных последствиях. Нужна была только сила, способная свергнуть царизм. Известный поэт и критик русского зарубежья Г. Адамович впоследствии писал: «В девяностых годах Россия изнывала от безвременья, от тишины и покоя». Политическая окраска многочисленных партий не имела решающего значения. Было все равно, кто разрушит устои власти, анархисты или марксисты. «Был, с одной стороны, «гнет», а с другой – всё, что старалось его уничтожить». В этот застой, полный грозовых предчувствий, Горький, по словам Адамовича, «со своими соколами и буревестниками ворвался, как желанный гость. Что он нес с собой? Никто в точности не знал, - да и до того ли было? Все талантливое, свежее, новое зачислялось в «светлый» лагерь, и Горький был принят в нем, как вождь и застрельщик». Таким образом, одной из умышленных «ошибок» советского литературоведения являлась трактовка творчества писателя с позиций уже совершившейся революции, между тем как Горький, продолжая славные традиции своих великих предшественников, боролся с царизмом.

Занимая активную позицию в жизни и общественной деятельности, писатель использовал свой талант для написания произведений-воззрений, которые были бы понятны простому народу. Ранние романтические произведения Горького восхищали современников, безотказно «заражали» читателей волей к свободе, поскольку в них был выражен не социальный смысл, который искала критика, аозвучное эпохе настроение. Писатель гениально угадал, в какой форме преподнести не очень образованному читателю из народа свободолюбивые идеи. Он выбрал древнюю форму притчи с оттенком народного сказания, с четко выраженной моралью, краткой формой и небольшим количеством героев. «Песни» Горького слушались с интересом, легко запоминались и достигали цели, поставленной автором, то есть заставляли задуматься и сделать вывод. Образы в ранних романтических произведениях, как в сказках, полярно противопоставлены друг другу, являются носителями либо положительных, либо отрицательных качеств, что также облегчало восприятие (Уж – Сокол, Ларра – Данко и т.д.). Не случайно «Песня о Буревестнике» печаталась в подпольных типографиях в виде листовок, что еще раз доказывает ее целевое предназначение. Правда, уже тогда критика писала: «Не безумство храбрых спасает мир, - его спасает мудрость кротких», но на подобные робкие предостережения в то бурное время не обратили внимания. Вспомнили о

них лишь тогда, когда разразилась братоубийственная война, а тысячи людей оказались выброшенными из родной страны.

В своей юношеской поэме «Песнь старого дуба» Горький писал: «Я в мир пришел, чтобы не соглашаться». Это многое объясняет в его мировоззрении, в неустанных поисках смысла происходящего, мучительных раздумьях над неразрешимыми вопросами жизни. Душа писателя с детства была отравлена жестокостью, грубостью, темным невежеством окружающих. Но это парадоксальным образом породило в нем великую веру в Человека, в неограниченность его возможностей.

В своих политических взглядах Горький был изначально очень осторожен. В 1890-е годы отношение писателя к многочисленным разнородным политическим течениям еще не определилось. Он писал И. Репину: «Я вижу, что никуда не принадлежу пока, ни к одной из наших «партий». Рад этому, ибо – это свобода». Горький не случайно взял слово «партии» в кавычки. Имея громадный жизненный опыт, он не верил многочисленным ораторам на слово, всегда обдумывал и анализировал услышанное, сверяясь с жестокой правдой жизни. Писатель мучительно пытался разобраться в «вечных» вопросах бытия, а ответы искал у великих писателей и философов. Свидетельство таких поисков находим в письмах к жене: «У меня, Катя, есть своя правда, совершенно отличная от той, которая принята в жизни, и мне много придется страдать за мою правду, потому что ее не скоро поймут и долго будут издеваться надо мной за нее». Поистине пророческие слова!

Идеологизированное советское литературоведение, желая возвысить Горького, сделало его основателем соцреализма. Он стал в глазах многих поколений читателей только «буревестником революции». На деле идеологи от литературы (причем из самых лучших побуждений) добились того, что на 70 с лишним лет лишили публику возможности общения с живым, искренним, страдающим писателем, возможности правильно понимать и оценивать его произведения.

В 1900-е годы Горький укрепился во мнении, что народ – это наиболее вероятная сила, способная изменить власть в стране, искренне верил в благородство намерений революционеров. В 1905 году он вступает в социал-демократическую партию. За активную помощь рабочим его не единожды арестовывают и заключают в тюрьмы разных городов, где проходила деятельность писателя. Весной 1912 года Горький писал: «Очень устал и все жду каких-то событий, кои должны сотрясти весь мир, - очень напряженное чувство, от которого того и гляди лопнет сердце». Писатель все еще надеялся на очистительную силу революции.

Октябрьские события 1917 года Горький воспринял трагически. Он называл эту революцию «взрывом зоологических инстинктов», утверждал, что она будет гибельной для сознательных рабочих. Писатель с гневом и болью констатировал: «Пролетариат не победил, по всей стране идет междуусобная бойня, убивают друг друга сотни и тысячи людей». В связи с этим писатель не стал проходить перерегистрацию в РСДРП и остался вне партии.

В отношениях Горького с Лениным теперь тоже открылось много нового. На поверхку они оказываются сложными и неровными. Ленину очень хотелось поставить талант Горького на службу революции. Они познакомились в 1905 году, а уже в 1909 писатель из Италии сообщал своим друзьям: «Получил книгу Ленина («Материализм и эмпириокритицизм»), начал читать и – с тоской бросил ее к черту. Что за нахальство! ...Наиболее тяжкое впечатление производит тон книги – хулиганский тон!. Его спор «об истине» ведется не ради торжества ее, а лишь для того, чтобы доказать: «я марксист! Самый лучший марксист – это я!». В его книге – разъяренный публицист, а философа – нет...». На протяжении последующих четырех лет Ленин постоянно поучал Горького, писателя уже тогда с мировой известностью. Не выдержав, Горький пишет Ленину письмо, содержание которого не предполагало дальнейших отношений. В нем говорилось, что Ленин является «создателем постоянной склоки», что «он изуверски нетерпим и убежден, что все на ложном пути, кроме него самого. Все, что не по Ленину – подлежит

проклятию». Письмо повлекло за собой разрыв на пять лет, в течение которых они не встречались и не писали друг другу. В 1916 году Ленин написал Горькому, но тот ему не ответил, хотя и помог с публикацией книги. В 1919 году Горький, возмущенный арестом целой группы видных русских ученых, просит Ленина разобраться, но тот отвечает: «Тратить себя на хныканье стгнивших интеллигентов... разве не срам?». Когда Ленин умер, Горький жил в эмиграции в Чехословакии. Именно тогда писатель создает очерк «Владимир Ленин», в котором подводит итог их взаимоотношениям.

Свое отношение к большевистским методам правления Горький выразил в цикле публицистических статей «Несвоевременные мысли» (1918) и «Революция и культура» (1918). В них онставил своей целью защиту культуры, безвозвратно погибающей от рук большевиков, а также пытался доказать необходимость интеллигенции при построении нового общества. В результате сам писатель оказался в положении между большевиками и лагерем интеллигенции. Он не мог повлиять ни на тех, ни на других. В книге «Максим Горький и интеллигенция» (1923) исследователь Эрде писал: «Он (Горький) вышел из низов, но вовсе не из рабочего класса и в данный момент скорее связан с цеховой интеллигенцией, нежели с рабочим классом. Горький не примыкает в сущности ни к одной из существующих внутри интеллигенции группировок. Это обрекает его на сугубое одиночество».

Как видим, эмиграция не была случайностью в жизни писателя. С 1921 года Горький оказывается сначала в Германии, потом в Чехословакии, а затем в Италии (Сорренто, Неаполь). Долгие раздумья не примиряют его с большевиками. Нина Берберова, жившая вместе с мужем Вл. Ходасевичем с 1922 по 1925 год у Горького в Сорренто, вспоминала: «Большевиков он ругал, жаловался на то, что нельзя издавать журнал (издавать в Берлине, а возить в Россию), что книги не выходят в достаточном количестве, что цензура запрещает прекрасные вещи. Говорил о непорядках в Доме литераторов, в Доме ученых. Несколько раз в разговоре вспомнил Зиновьева и свои давние обиды на него».

Испытывая, как и все русские, огромную тоску по родине, Горький за границей продолжает думать о русском человеке, его противоречивом характере. В 1924 году он заканчивает книгу «Заметки из дневника. Воспоминания», которую первоначально хотел назвать «Книгой о русских людях». В ней писатель во многом пересматривает свои взгляды на русский народ: «Я все-таки вижу русский народ исключительно, фантастически талантливым, своеобразным. Даже дураки в России глупы оригинально... Я уверен, что по затейливости, по неожиданности изворотов, так сказать – по фигурности мысли и чувства, русский народ – самый благодарный материал для художника».

В 1928 году, не выдержав изоляции, Горький вернулся к своему народу. За годы эмиграции советская власть стала казаться ему народной. Осуществилась самая сокровенная его мечта – вернуться на родину. Живя в России, выполняя условия советских чиновников, писатель продолжал спасать талантливых людей от лагерей и тюрем. Оказавшийся фактически под домашним арестом в последние годы жизни, больной 68-летний писатель, был спокоен только в одном, - в том, что он умрет на родине.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. Адамович Г.В. Сомнения и надежды. - М., 2002.
2. Неизвестная Берберова: Роман, стихи, статьи. – СПб, 1998.
3. Русская литература рубежа веков: (1890-е – начало 1920-х годов). Кн. 1/ИМЛИ РАН. - М.: Наследие, 2000.

В рамках празднования Дня славянской письменности и культуры 14 мая 2003 г. в областной библиотеке им. М. Горького состоялось мероприятие под общим названием «Скарбы славянской культуры». Его инициаторами и организаторами явились сотрудники читального зала гуманитарных наук областной библиотеки и филологический факультет Брестского государственного университета им. А.С. Пушкина.

К мероприятию была подготовлена развернутая выставка литературы под таким же названием «Скарбы славянской культуры».

В числе слушателей в лекционном зале библиотеки были преподаватели и студенты филологического факультета БрГУ, а также сотрудники областной и других библиотек г. Бреста.

«Вначале было Слово...», - так начался разговор об истинных сокровищах славянской культуры – «Евангелии», «Житии святых Кирилла и Мефодия», славянской «Азбуке», памятниках литературы Киевской Руси - «Повести временных лет»; «Слове о законе и благодати» и, конечно же, «Слове о полку Игореве». Студентами филфака были прочитаны отрывки из «Слова...» на старославянском, русском и белорусском языках.

Затем в ходе мероприятия были обозначены значительные вехи истории русско-белорусского духовного союза XVIII и XIX веков. История их литературных связей в XIX в. более подробно была освещена в обзоре «Страницы литературной истории. Русские писатели и Беларусь», который подготовила сотрудница читального зала гуманитарных наук Казакова В.В. Особый акцент в выступлении был сделан на том, как белорусские встречи и впечатления отразились в творчестве великих русских классиков – А.С. Пушкина, М.Ю. Лермонтова, Н.В. Гоголя, А.С. Грибоедова, и какое влияние оказали их творения на белорусскую литературу.

Традиции, заложенные в дореволюционное время, жили и развивались в веке XX. Благодаря единным корням, близкородственному языку, стало возможным сотрудничество и личная дружба многих белорусских и русских писателей. Сплотила всех Великая Отечественная война. И сегодня, - было подчеркнуто в ходе мероприятия, - русских и белорусских авторов волнуют одни проблемы, перед ними стоят сходные задачи, их творчество всегда близко и понятно не только своим, национальным читателям, но и представителям другого народа. Это определение можно применить и к современной белорусской прозе. В этом убедились слушатели мероприятия в ходе знакомства с библиографическим обзором «Сучасная беларуская проза», подготовленным Зданевич С.В., библиотекарем читального зала гуманитарных наук. В. Быков, И. Шамякин, А. Кудравец, В. Орлов – это далеко не полный перечень имен современных белорусских авторов, о которых шла речь в этом обзоре.

Данное мероприятие не только еще раз подтвердило нашу приверженность общим славянским традициям, но и, благодаря богатому фонду литературы областной библиотеки, раскрыло огромное духовное богатство, накопленное славянскими народами за долгие годы.

В заключение и представителями университета, и сотрудниками областной библиотеки было высказано удовлетворение от совместной работы и желание продолжить начатый труд.

Т.В. Глазкова,
заслуженным членом гуманитарных наук
Брестской областной библиотеки им. М. Горького

20 мая 2003 года ў абласной бібліятэцы імя М. Горкага адбылася літаратурная сустрэча з беларускім пісьменнікам Сяргеем Законнікам.

С. Законнікаў – значнае імя ў сучаснай беларускай літаратуре. Ён з'яўляецца лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі РБ імя Я. Купалы (1992 г., за книгу "Заклінанне"), літаратурнай прэміі імя А. Куляшова (1982 г., за книгу "Пакуль жыве мая бяроза"), прэміі імя А. Майсені (2002 г., за шэраг публіцыстычных артыкулаў).

У ходзе сустрэчы з супрапоўнікамі бібліятэк горада, вучнямі і настаўнікамі шэрагу брэсцкіх школ С. Законнікаў расказаў аб сваім жыццёвым і творчым шляху, аб вялікай грамадскай дзеяйнасці. Пісьменнік прадставіў слухачам сваю апошнююную книгу "Шлях душы", выдадзеную ў Балгарыі.

Ім былі прачытаны шмат вершаў ранніх і больш позніх гадоў. Акрамя гэтага, С. Законнікаў адказаў на вялікую колькасць пытанняў, якія пастанупілі ад слухачоў.

Да гэтага мерапрыемства супрапоўнікамі абласной бібліятэкі была арганізавана разгорнутая выставка літаратурны "Шлях душы", прысвечаная творчасці С. Законнікава. На працягу ўсяго выступлення сам аўтар неаднаразова звязаўся да літаратуры, прадстаўленай на выставе.

Гэта сустрэча не толькі яшчэ раз пашвердзіла творчы талент С. Законнікава як пісьменніка, але раскрыла яго як цікавага субядедніка і значную асобу.

Т.В. Глазкова,
заслуженным членом гуманитарных наук
Брестской областной библиотеки им. М. Горкага

ШЛЯХАМІ ДАЛЬНІХ ВАНДРАВАННЯЎ

Брестская областная библиотека им. М. Горького планирует в октябре 2004 года провести мероприятие, посвященное Преподобному Сергию Радонежскому. К этому событию сотрудники библиотеки **Ласкович Татьяна и Налобина Татьяна** готовят выставку «Преподобный Сергий Радонежский – Строитель Духовной культуры». В апреле 2003 года состоялось их паломничество в Свято-Троице-Сергиеву Лавру. Своими мыслями и впечатлениями они делятся в этой статье.

Если статья вызовет отклик у наших читателей, будем рады опубликовать на страницах «Библиопанорамы» ваши размышления по поводу роли библиотек в становлении и развитии духовной культуры.

*Доколе Свет с вами, веруйте в Свет,
Да будете сынами Света.
От Иоанна, 12, 36.*

СВЕТ НЕУГАСИМОЙ ЛАМПАДЫ

Каждый год накануне Светлого Воскресения в пасхальную субботу совершается знаменательное событие – сошествие Благодатного Огня на Гроб Господень. Тысячи паломников ожидают со свечами, чтобы зажечь их от этого священного Огня, который снисходит от свода Кувуклии и летает около гробницы языками пламени, пока каждый из тысяч паломников не зажжет свою восковую свечу. Потом Огонь выносится из Храма и сразу же отправляется во многие страны мира.

В 1999 году Благодатный Огонь был торжественно принесен в наш город представителями Церкви и творческой интеллигенции в дни празднования славянской письменности в Белоруссии. На следующий день после крестного хода лампада со Священным огнем осветила пространство нашей библиотеки. Это глубоко символическое событие осталось почти незамеченным. В актовом зале собралось человек двадцать, и мало кто услышал пламенные слова о высокой духовной миссии библиотеки в созидании культуры Духа, о глубоком единстве традиции православия и национальной культуры, сопричастности в общем духовном и просветительском служении всех, кто трудится и на церковном, и на мирском поприще.

Наш белорусский народ, так же как и русский, исторически был духовно воспитан в православии, поэтому в нем и нужно искать истоки духовной культуры. Но чтобы истинные ценности православия стали достоянием целых народов, стали действительно основою динамично

развивающихся культур, необходимо творческое усилие самих народов и поддержка огня веры, зажженного в них. Это может быть результатом соборного делания, но необходимы и люди, которые своею творческою волею направляют такое делание. Таких людей называют святыми подвижниками, светочами, и едва ли не первыми вспоминаются при

Благословение
Троицкой обители.

Икона написана на
доске от гробницы
Преподобного Сергия
Радонежского.

этом преподобный Сергий Радонежский, служивший высшим идеалам духовной культуры и просвещения на русской земле; Ефросиния Полоцкая – на белорусской.

Понимание значения преподобного Сергия в историческом, духовном и культурном развитии наиболее полно выражается в словах священника и философа Павла Флоренского: «*Вглядываясь в русскую историю, в самую ткань русской культуры, мы не найдем ни одной нити, которая не приводила бы к этому первоузлу: нравственная идея, государственность, живопись, зодчество, литература, русская школа, русская наука – все эти линии русской культуры сводятся к Преподобному. В лице его русский народ осознал себя; свое культурно-историческое место, свою культурную задачу, и только тогда, осознав себя, - получил историческое право на самостоятельность.*»

Вся его жизнь была полна огненной устремленности к Богу, к истине, и влияние Преподобного Сергия на общую культуру, историю и всю человеческую жизнь невозможно переоценить. Независимо от того, осознают ли люди этот факт, они неизбежно испытывают это влияние на себе, настолько оно всепроникающее. Каждый из нас может черпать в этом образе решимость достичь высочайшей цели, применяя к себе совершенство его примера, дерзновение его жизни и духовных достижений.

Русский и белорусский народы всегда существовали и существуют в едином духовном пространстве, в котором такие личности как Сергий Радонежский несут заряд единения и братской любви, противостоя «ненавистной розни мира сего». Выставка «Преподобный Сергий Радонежский – Строитель Духовной Культуры» и будет являться малой лептой в общую сокровищницу Духовного Знания, Просвещения, Красоты и Единения. Мы считаем выставку, посвященную его жизни и деятельности, сейчас особенно актуальной. Для того, чтобы был понятен масштаб готовящейся выставки, в конце статьи публикуется ее план.

В процессе длительной работы над выставкой был собран большой и интересный материал о преподобном Сергии и основанной им Троицкой обители, но глубина и значимость этой темы оказались слишком большими. Это привело к необходимости лично побывать в Лавре, поработать в Академической библиотеке, отснять необходимый для выставки материал и, конечно же, непосредственно прикоснуться к святыням. С благословения Владыки Иоанна, Епископа Брестского и Кобринского, такая поездка состоялась в марте этого года, во вторую седмицу Великого поста.

Святыни – это места вечности, особой духовной высоты и Света, носители той незримой духовной энергии, которая возвышает и просветляет человеческую душу, врачует больную плоть, гармонизирует окружающий природный организм. Святыни – это еще и святилища, куда приходят приобщаться к истинным нравственным и эстетическим ценностям. Здесь дано прозревать свет Фаворский и слышать вещий голос собственного сердца о вечной красоте и правде. Близ святынь человеческая душа утверждается на чем-то существенном и жизненно важном, что помогает ей превозмочь тягу к эгоистическому самоутверждению и социальному обособлению. Без святынь народ утрачивает духовную суть своего бытия, без них не может быть живой и непрерывной духовной традиции.

В каждой национальной культуре есть главные святыни, образующие метафизическую ось существования данного народа, наиболее зримо выражющие его ценности и идеалы, концентрирующие вокруг себя наиважнейшие исторические и культурные события. Такая Святыня святынь и есть Троице-Сергиева Лавра, основанная в XIV веке преподобным Сергием Радонежским.

Лаврская обитель приняла нас тепло и радушно. Благочинный монастыря отец Павел со вниманием ознакомился с планом выставки. По его благословению через центр «Паломник» нам была оказана всесторонняя помощь в работе.

Троице-Сергиева Лавра есть чудо русской архитектуры и русского строительного мастерства, пример органического соединения различных по стилю памятников в изумительный по своей красоте и величию ансамбль, символизирующий собой небесный

град Иерусалим. Архитектурный ансамбль Лавры складывался в течение ряда столетий: деревянные здания заменялись каменными, ветхое и устаревшее уступало место новому, более совершенному и грандиозному.

Сердцем Лавры является Троицкий собор и рака с мощами преподобного Сергия Радонежского, куда непрерывным молитвенным потоком стекаются паломники из всех уголков мира, дабы получить духовное и телесное укрепление. Посвящая обитель Святой Троице, в идее своей выражющей единство, нераздельность, согласие, Преподобный указывал всякому человеку на высшее предназначение земного бытия – единение в Любви с Богом и ближними.

Вид Свято-Троице-Сергиевой Лавры

Вид Троицкого собора с колокольни

Лавре принадлежит особое место в развитии русской национальной культуры. В ее стенах жили и творили известные писатели и учёные – преподобные Епифаний Премудрый, Пахомий Серб, Максим Грек и др. Лавра всегда была центром художественного искусства – гений Андрея Рублева был зажжен именно здесь. Даниил Черный, инок Амвросий, Симон Ушаков, Авраамий Палицын и многие другие творцы создали в Лавре свои произведения. Художественные лаврские коллекции, а также коллекция Ризницы, пока еще принадлежащей государству, представлены выдающимися произведениями искусства: иконописью, художественным шитьем, мелкой пластикой, изделиями из драгоценных камней и металлов. За каждой из этих реликвий стоит своя судьба и определенные обстоятельства их появления и создания.

Лавра расположена на территории Сергиева Посада, основанного в 1782 году из слобод, окружающих Троицкий монастырь. Недалеко от Сергиева Посада находятся известные Хотьково и Радонеж. В Покровском женском монастыре в Хотьково покоятся мощи преподобных Кирилла и Марии, родителей преподобного Сергия. Около Преображенской церкви в Радонеже бьет родник с чистой ключевой исцеляющей водой, напротив нее в 1988 году установлен памятник Сергию Радонежскому.

В большей степени именно обители обязан Сергиев Посад возникновением и процветанием в его окрестностях самобытных художественных ремесел. Рядом - усадьба Абрамцево, центры народных промыслов – Федоскино и Жостово. Зодчество и иконопись, золотое и серебряное дело, резьба по кости и дереву, шитье и книгопечатание, литье, изготовление изразцов – все эти виды художественного творчества широко и богато развивались в сергиевопосадских святых местах.

Духовные школы Лавры – Московская Духовная Академия и Московская Духовная семинария именуются «Большой келией Преподобного Сергия». История МДА восходит к славяно-греко-латинской Академии, воспитавшей с 1685 по 1814 годы многих выдающихся пастырей, миссионеров, учёных, дипломатов. Духовная семинария пребывает в обители с 1814 года по благословению Митрополита Московского Платона Левшина. В настоящее время в Духовных школах, включая заочный сектор, обучается 1300 человек.

Библиотека, находящаяся в стенах Академии, в своем фонде содержит Библию на многих языках, творения Отцов и учителей Восточной и Западной Церкви, богословские сочинения разных времен и народов, издания многих Церквей и разных конфессий. В ней хранится около 200 тысяч книг. Значительное место в собрании занимают памятники мировой литературы и славянской письменности, бережно сохраняются древние книжные традиции. При научном зале работает зал периодических изданий, куда регулярно поступают подписные издания, газеты и журналы. Ежедневно здесь совершаются большой научный труд по обработке новых поступлений литературы. Академия издает в настоящее время два периодических издания «Встреча» и «Православная беседа».

В Лавре на средства всей Церкви проводятся весьма значительные реставрационные работы. Возвращено былое великолепие древним соборам, они восстановлены в традиционном благолепии и содержатся в прекрасном состоянии. Здесь можно видеть в удивительном сочетании памятники архитектуры и живописи, которые создают уникальную картину полноты живой традиции, вошедшей из глубин истории в наши дни. Трудами ученых-реставраторов, мастеров, рабочих и братии воссоздана древняя красота многих памятников зодчества. С 1957 года при Московских Духовных школах в иконописном классе проводятся занятия по изучению техники рисунка, живописи и реставрации. До 1981 года эти занятия проходили под руководством М.Н. Соколовой (монахини Иулиании). Она же руководила многими реставрационными работами. Сейчас это руководство возложено на архиdiакона Ювеналия, нашего земляка, родом из п. Новая Мышь Барановичского района. Он помог нам в художественной оценке иконы преподобного Сергия Радонежского, написанной юным иконописцем Георгием Панайотовым специально для готовящейся выставки. Эта икона по благословению отца благочинного была освящена на мощах преподобного Сергия.

В 1954 году по благословению Святейшего Патриарха Алексия I профессорами и преподавателями Академии был создан церковно-археологический кабинет. В основании этого уникального музея, который исполняет функцию и учебного кабинета, положены пожертвования Патриарха Алексия I, а также вклады Преосвященных архиереев, клириков и мирян Русской Церкви, зарубежных гостей, преподавателей и выпускников МДА и МДС. Здесь есть иконы IX-XX вв., произведения живописи, рукописные творения, древнеримские монеты, подлинные сандалии Преподобного. Интересная экскурсия по музею и храму Покрова Пресвятой Богородицы, расположенного в здании Академии, была проведена слушателем Академии Евгением.

Пятиярусная 88-метровая Лаврская колокольня – один из поэтических памятников русского зодчества. Ее закладка состоялась в 1741 году. Тридцатилетние работы по сооружению завершились в 1770 году. С тех пор она почти полностью сохранила свой первоначальный вид. В ней, словно в фокусе, сошлись все основные архитектурные линии, намеченные многими поколениями зодчих в разные времена и эпохи.

Искусство пения в Троице-Сергиевой Лавре удивительно сочетается с искусством колокольного звона, который имеет свои уставные особенности и богатые художественные традиции, хранимые звонарями обители. Хранителем певческого наследия является хор Лавры и Московской Духовной Академии, которым в настоящее время управляет архимандрит Матфей (Мормыля). Хор исполняет Богослужебные песнопения не только местными распевами, но и распевами других русских монастырей, а также переложения их в обработке русских композиторов. Сохранила Лавра и свои образцы знаменного пения, уходящего своими корнями в Византию.

Издательство Троице-Сергиевой Лавры ведет большую духовно-просветительскую работу. Издательским отделом в 2002 году было представлено 84 издания церковной, святоотеческой, житийной литературы. Главный редактор архимандрит Алипий подарил книги по интересующей нас теме, вышедшие в издательстве в прошлом году, альбом к 600-летию со времени преставления преподобного Сергия и великолепный календарь с храмами и архитектурными памятниками Лавры.

С благодарностью и любовью покидали мы Лавру, навсегда оставляя там часть наших сердец. В русской религиозной мысли есть слово соборность. Соборное сознание есть сознание единства всего творения, осознание каждой личностью своей включенности в это единство, ответственности за единство, соединяющим звеном в котором являются любовь и сотворчество. Каждая личность при таком единении сохраняет не только свое неповторимое своеобразие, свою свободу, но также и ответственность за всех и вся, ибо действия каждого отзываются на других. В эту соборность посвящен любой, кто задачу своей жизни видит в созидании Красоты. Было бы хорошо, чтобы принцип соборности стал основой деятельности и нашей библиотеки как Храма Духовной Культуры.

*Успенский собор и
Надкладезная
часовня*

**Колокольня
Свято-Троице-
Сергиевой
Лавры**

ПЛАНИРОВАНИЕ «ПРЕПОДОБНЫЙ СЕРГИЙ РАДОНЕЖСКИЙ – СТРОИТЕЛЬ ДУХОВНОЙ КУЛЬТУРЫ»

I. **Материалы, расположенные на стенах:**

I стенд – «Сын Радости». (Родители Преподобного Сергия Радонежского. – Его семья. – Детство Преподобного).

2 стенд – «Близкий Свет издалека». (Родина Преподобного Сергия и его родителей. – Святые места, связанные с их именами).

3 стенд – «Земный Ангеле и Небесный Человече». (Начало монашеской жизни Преподобного Сергия. – Основание монастыря. – Посвящение в игумены. – Подвижничество Преподобного, молитвенные труды).

4 стенд – «Сохраническое Родо Российского». (Роль Преподобного Сергия в освобождении русской земли в период Куликовской битвы. – Небесное представительство Преподобного в переломные моменты истории России: Смутное время, Великая Отечественная война).

5 стенд – «Ныне Силы Небесные с нами невидимо служат». (Чудесные явления Небесных Сил Преподобному Сергию Радонежскому. – Явление Божьей Матери. – Духовная связь с Византией и Афоном. – Исхазм).

6 стенд – «Живоначальная Троица».

7 стенд – «Птицы Небесные». (Ученики Преподобного Сергия Радонежского).

8 стенд – «Школа Преподобного Сергия». (Монастыри, основанные Преподобным Сергием и его учениками).

9 стенд – «Троице-Сергиева Лавра» (храмы).

10 стенд – «Троице-Сергиева Лавра» (литургическая жизнь).

11 стенд – «Троице-Сергиева Лавра» (святыни).

12 стенд – «Благословение» (духовные заветы Преподобного Сергия).

II. Материалы, расположенные на планшетах:

1. Сергиев Посад – развитие художественных ремесел и прикладного искусства.
2. Образ преподобного Сергия в иконографии, изобразительном и прикладном искусстве XIX -XX веков.
3. Живоначальная Троица в иконографии, изобразительном и прикладном искусстве XIX -XX веков.
4. Троице-Сергиева Лавра в изобразительном искусстве XIX -XX веков.
5. Троице-Сергиева Лавра. – История. XX век. Роль Лавры в экуменической деятельности православной Церкви.
6. Троице-Сергиева Лавра. – Современное развитие традиций певческого искусства и колокольного звона.
7. Троице-Сергиева Лавра. – Современное развитие традиций иконописи, реставрационная деятельность в настоящее время.

III. Фотовыставка «Путь паломника».

IV. Выставка детского художественного творчества, посвященная преподобному Сергию.

V. Книги, составленные авторами выставки по материалам Интернета.

1 книга

Содержание:

1. Летопись (1308-1399 гг.).
2. Акафист Преподобному Сергию.
3. Акафист Кириллу и Марии.
4. Житие Кирилла и Марии.
5. Благодатная помощь Преподобного Сергия Радонежского.

II книга

Содержание:

1. «История развития древнерусской культуры».
2. «История Русской святости».
3. Жития святых:
  - Святой равноапостольный князь Владимир.
  - Святая равноапостольная княгиня Ольга.
  - Святые мученики, страстотерпцы, благоверные князья Борис и Глеб.
  - Святой благоверный князь Андрей Боголюбский.
  - Святой благоверный Великий князь Александр Невский.
  - Преподобные Антоний и Феодосий Печерские.

III книга

Содержание:

1. Летопись Троице-Сергиевой Лавры.
2. Это - Варницы.
3. Храм Преображения Господня в Радонеже.
4. Покровский Хотьков женский монастырь.
5. Радонеж – история:
  - село Радонежское;
  - городок Радонеж;
  - село Городок.
6. Сергиев Посад.
7. Троице-Сергиева Лавра:
  - Архимандрит Макарий (Веретенников).
    - Краткие сведения о монастыре.
    - Из истории Лавры, святыни Троице-Сергиевой Лавры, памятники ратной славы.
  - А.В. Горский.
  - Историческое описание. Летопись настоятелей и обители до 1429 года.
    - Иночи – писатели Троице-Сергиевой обители до 18 века.
    - Осада Лавры.
    - Здания Лавры в разные времена.
    - Обозрение зданий Лавры в настоящее время.
    - Ризница.
8. Преподобный Симеон Новый Богослов. Гимн Пресвятой Троице.

IV книга

Содержание:

1. Ученики Преподобного Сергия, их жития.
2. Монастыри, основанные учениками Преподобного Сергия Радонежского.

ВАРШАЎСКІЯ БІБЛІЯТЭЧНЫЯ ЎРАЖАННІ

Аўтар артыкула Т. Кавенька (злева)
з І. Афанасьевай і Т. Данілюк на
стажыроўцы ў Варшаве

Т.С. КАВЕНЬКА,
загаддзела краязнаўчай літаратуры і бібліяграфії
Брэсцкай абласной бібліятэki імя М.Горкага

Прыемнай нечаканасцю для чытачоў і супрацоўнікаў Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага ў сакавіку мінулага года стаў падарунак Нарадовай бібліятэкі ў Варшаве – калекцыя прыгожа выдадзеных кніг самай разнастайнай тэматыкі для дзяцей і дарослых. Істотна ўзбагацілі нашы фонды “Nowa encyklopedia powszechna” у 8-мі тамах, серыі кніг “Historia powszechna”, “Welka historia literatury polskiej”. Выданні маюць багаты і падрабязны даведачны аппарат. Многія рубрыкі ў імянных і геаграфічных паказальніках да выданняў знаёмыя, маюць непасрэднае дачыненне да гісторыі Брэсцкай вобласці. Цікавасць выклікаюць таксама кнігі серыі “A to Polska wlasne” (нешта накшталт колішняй “Жизнь замечательных людей”). Мы атрымалі тамы пра А. Міцкевіча, Ф. Шапэна, выдатных людзей Палесся і інш. Добрай падмогай у паўсядзённай працы будуть змястоўныя польска-рускія і руска-польскія слоўнікі. Кнігі адразу ж знайшлі сваіх чытачоў, якія не маглі дачакацца іх паступлення ў нашыя чытальныя залы.

У лістападзе, едучы ў Мінск на выставу-семінар “Гісторыя выдавецкай дзейнасці ў Польшчы і Беларусі ў XVI-XX стст.”, да нас завітаў і сам дырэктар галоўнай бібліятэкі Польшчы Міхал Ягела, дарэчы аўтар многіх кніг. Ён высока ацаніў працу Брэсцкай абласной бібліятэкі з польскамоўным фондам, паабяцаў далейшую дапамогу ў папаўненні яго цікавымі і патрэбнымі нам выданнямі. “Калі б мае продкі часоў ВКЛ засталіся жыць у Літве, то я быў бы цяпер беларусам,” - так патлумачыў сваю цікавасць да нашай краіны пан Ягела і прапанаваў дзвюм супрацоўнікам на чале з дырэктарам Т. П. Данілюк (другой пашчасціла быць мне) тыднёвую стажыроўку ў трох буйнейшых бібліятэках польской сталіцы ў канцы 2002 года.

Нацыянальная бібліятэка Польшчы – навуковая ўстанова, дзе працуе каля 1000 чалавек. Яна мае цэлы комплекс сучасных будынкаў, змяшчае шэраг аддзелаў, пачынаючы ад майстэрні па кансервацыі і рэстаўрацыі рукапісных кніг і старадрукаў да спецыяльна абсталяваных пакояў для гасцей, дзе жылі і мы на працягу гэтых пяці дзён. Уразіла друкаваная прадукцыя выдавецтва бібліятэкі. Гэта з густам аформленыя кнігі, календары, малыя формы. Тут выходзіць да дзесятка часопісаў па пытаннях культуры, літаратуры і мастацтва.

Картачныя каталогі ў бібліятэцы не вядуцца. Яны закансерваваныя і прадастаўлены ў карыстанне. Бягучую бібліяграфічную інфармацыю можна атрымаць, карыстаючыся электроннай базай даных. Чытачам даступная і рэгістрацыйная картатэка перыядычных выданняў за многія гады існавання бібліятэкі. У чытальных залах адкрыты доступ да падсобных фондаў і, што самае дзіўнае, - да часопісаў і газет (аказваецца, экземпляры перыядычных выданняў для захоўвання, так званыя архіўныя, адразу ж паступаюць у

Дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі
Польшчы пан М. Ягела
і Т. Данілюк

адпаведны аддзел). Бібліятэкар часам здаецца праста вольным назіральнікам за чужой працай. Падсобныя фонды чытальных залаў утрымліваюць выданні XIX- XXI стст. Выданні па XYIII ст. уключна захоўваюцца ў аддзеле старадрукаў, які размешчаны асобна ад усяго бібліятэчнага гарадка ў так званым Палацы Красінскіх.

Хораша аздабляюць фае і холы бібліятэкі з густам аформленыя, змястоўныя кніжныя выставы, прыгожа размешчаныя пры дапамозе зручнай і элегантнай спецыяльнай мэблі. У экспазіцыях абавязкова прадстаўлены перыядычныя выданні, ксеракопіі рукапісных дакументаў ці самі дакументы, фотаздымкі. Ёсьць у бібліятэцы вялікая асобная зала для экспанавання кніжных выстаў. “Беларусь – Дабрабарусь” называлася выставка, прысвечаная нашай Радзіме. Так цёпла ўспрымаюць нас польскія суседзі.

Першы дзень нашай працы быў напружаным і плённым. “Кубачак кавы ў дырэктора” (так было напісана ў праграме), экспурсія па бібліятэцы, гутаркі з калегамі аддзелаў камплектавання і апрацоўкі фондаў XIX і XX стст., секцыі замежных палонікаў высветлілі двухбаковую зацікаўленасць у супрацоўніцтве. У адказ на нашу просьбу аб набыцці польскамоўных выданняў краязнаўчага зместу мы пачулі скаргі пра цяжкасці з камплектаваннем беларускіх кніг паланійнай тэматыкі. Асаблівую цікавасць выклікала берасцейская друкаваная прадукцыя гэтага ж напрамку. З вялікай павагай і інтэрэсам былі ўспрыніты падарункі Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага Нарадовай бібліятэцы ў Варшаве: кнігі Л. Несцерчука “Замкі, палацы, паркі Берасцейшчыны X-XX стагоддзяў”, В. Ляшук і Г. Снітко “Літаратура Берасцейшчыны” і інш.

Злева направа: Т. Кавеніка, О. Чарнік,
Т. Данілюк

Змястоўнай і карыснай была размова з дырэкторам Інстытута кнігі і чытання Нарадовай бібліятэкі панам Оскарам Чарнікам. Менавіта гэты чалавек дабрачынна камплектуе бібліятэчкі-падарункі для ўсіх зацікаўленых з самых розных краін. Кнігі набываюцца за спонсарскія гроши, а потым перапраўляюцца ў Украіну, Казахстан, Латвію, Эстонію, Малдавію, Беларусь.

Штат Інстытута кнігі і чытання складае 28 чалавек. Гэта гісторыкі, мастацтвазнаўцы, сацыёлагі, бібліятэкі. Дзейнасць іх адбываецца па наступных напрамках: бібліятэказнаўства, чытацкія даследаванні (чытанне ў Польшчы, чытанне на вёсцы і г. д.),

гісторыя кнігі і чытання. Рэзультаты даследаванняў выдаюцца ў выглядзе манаграфій ці зборнікаў. Некалькі такіх кніг мы атрымалі ў падарунак, а потым перадалі нам. дырэктора па навуцы Брэсцкай бібліятэкі імя М. Горкага А. Мяснянкінай.

Публічная бібліятэка сталічнага горада Варшавы на вуліцы Кашыковай па сваіх функцыях і структуры (за выключэннем аддзела рэдкіх кніг) нагадала родную ўстанову. Гэта метадычны цэнтр для больш чым 1000 бібліятэк Мазавецкага ваяводства. Фінансуе яе ваяводства, але ж 80% чытачоў – варшавяне. Тут працуе каля 300 чалавек- прафесіяналаў, што нароўні з добрай выдавецкай базай дае магчымасць бібліятэцы весці велізарную навукова-бібліяграфічную дзейнасць. Асабліва ўразіла “Bibliografia czasopism warszawskich. 1579-1981” (У 3-х тамах.-Варшава, 1994), якая раскрывае змест часопісаў Варшавы амаль за 400 год. У час экспурсіі па бібліятэцы звярнулі ўвагу на тое, што тут захоўваюцца картачныя бібліятэчныя каталогі XVIII-XIX стст. З 1996 года вядзеца электронны каталог, для выканання бібліяграфічных даведак выкарыстоўваецца Інтэрнэт. Сапраўдным дзівам ў даведачным аддзеле для нас была службовая загаловачна-тэматычна картатэка. Такое ў складзе ДБА бібліятэкі мы бачылі ўпершыню. Аддзел па работе з дзецьмі ўключае музей дзіцячай кнігі на самых розных мовах (вельмі крыўдна было, што на беларускай мове тут іх усяго некалькі) і абслугоўвае тых, хто працуе з дзецьмі і дзіцячай кнігай. Дзеци запрашаюцца сюды ў час правядзення выстаў па творчасці пісьменнікаў - два разы ў год.

Наведванне Публічнай бібліятэкі сталічнага горада Варшавы ажыўлялася нейкай вельмі знаёмай атмасферай: у даведачным чытачы “лавілі” бібліёграфаў; у чытальнай зале былі запоўненны амаль усе месцы, аддзел “мастацтва” ганарыўся шыкоўнымі альбомамі з цудоўнымі ілюстрацыямі (праўда, гэта былі выданні ў асноўным XIX стагоддзя). А аддзел краязнаўства “Варсавяна” здаўся зусім “сваім”. Праблемы амаль тыя ж: чытачы-краязнаўцы, якія не ведаюць самі, што шукаюць; выдаўцоў трэба амаль “спакушаць”, каб яны дарылі свае кнігі і перыядычны друк, альбо хоць інфармавалі пра іх; ёсць пэўныя цяжкасці са зборам замежных краязнаўчых матэрыялаў, выданнем бібліографічных дапаможнікаў, стварэннем электроннай базы.

Я ўжо пісала (Нар. tryбуна. 2002. 28снеж.), што пры наведванні бібліятэкі Варшаўскага ўніверсітэта, многім з нас захацелася б стаць студэнтамі. Ілюзія абсалютнай свабоды і лёгкасці ў працы з кнігай! Прастора, свято, дысцыпліна, сучасная камп’ютэрная і кіравальная тэхніка, і адначасова - утульнасць, камфортнасць, павага да юнай чалавечай асобы, яе ўнутранага далікатнага свету. Памяшканне ў трох узроўнях са школа і бетону з зімовым садам на даху і комплексам для адпачынку ў цокальных памяшканнях. Такія ж камфортныя ўмовы створаны для бібліятэкараў і іншага персаналу.

Бібліятэка Варшаўскага ўніверсітэта каардынуе працу над стварэннем Генеральнага **зводнага** электроннага каталога бібліятэк Польшчы. Для яго арганізацыі былі распрацаваны спецыяльныя праграмы і рубрыкатары. У гэтым праекце прымаюць удзел 30 бібліятэк Польшчы. Аддзел ўніверсітэцкай бібліятэкі, што ўзначальвае гэты напрамак, налічвае 40 чалавек.

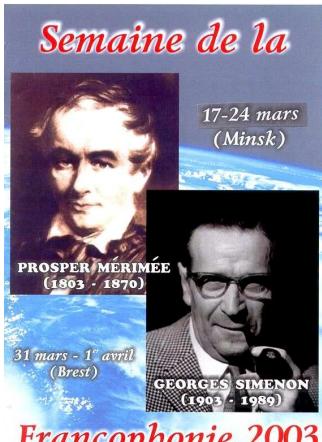
Гаворачы пра дзеянасць варшаўскіх бібліятэк, нельга не захапіцца высокім прафесіяналізмам, адукаванасцю і добразычлівасцю польскіх калег. Сустрэча з Міхалам Ягелам, знаёмства з Аннай Шчэнсновіч, Эльжбетай Стэфаньчык, Ханнай Кенсіцкай, Эвой Сметаньскай, Оскарам Чарнікам, Данутай Біблікевіч-Бланк, Янінай Ягельскай, Аннай Прашынськай і, канечне ж, Ірэнай Афанасьевай, нашай мілай апякункай, светлым інтэлігентным чалавекам, і былі самымі вялікімі падарункамі у час паездкі.

У праграме стажыроўкі яшчэ былі наведванне аднаго з Варшаўскіх тэатраў, эккурсія па старым горадзе, вячэра ў адным з утульных маленьких рэстаранчыкаў, працяглыя прагулкі зімовымі прыщемкамі па вуліцах польскай сталіцы. У час адной з іх, літаральна праз некалькі гадзін пасля нашага прыезду, да нас падышоў нейкі малады хлопец і спытаў дарогу да самай вялікай бібліятэкі Польшчы. Ён разгублены ўсміхнуўся, калі мы весела засмяяліся ў адказ...

**Новые базы данных в фонде
Брестской областной
научно-технической библиотеки (ОНТБ)**

- ИПС «Стандарт» - содержит реквизиты государственных стандартов и технических условий РБ, межгосударственных, международных стандартов и др. документы.
- БД «БиблиоСерт» – содержит полные тексты законодательных и нормативных документов по сертификации, стандартизации, метрологии, управлению качеством, экологии, действующих на территории РФ и международных.
- БД «СтройКонсультант» – содержит реквизиты и полные тексты нормативных и методических документов, регламентирующих строительство на территории России.

ФРАНКОФОНИЯ В БРЕСТЕ

Слово «франкофония» можно перевести как «франковучие». Во всем мире этот праздник французского языка отмечается вот уже 35 лет (с 1968 г.). Существует Международная организация Франкофонии, возглавляемая ныне экс-президентом Сенегала Абду Диуфом. В нее входит 51 страна мира, еще 5 являются наблюдателями. В столице Беларуси Неделя Франкофонии проходит на протяжении 8 лет. С 2003 г. в орбиту праздника (его организатор – Посольство Франции в Республике Беларусь) впервые был включен областной центр, а именно – г. Брест. Местом проведения праздничных мероприятий стала областная библиотека им. М. Горького, взаимоотношения которой с Посольством Франции уже имеют свою историю (об этом – информация в предыдущих выпусках «БП»).

На открытие Дней Франкофонии в Бресте прибыли советник по сотрудничеству и культуре Посольства Франции в Республике Беларусь Сильви Лемассон, атташе по вопросам французского языка Александр Мартинетти, ответственный по вопросам книги и печатного слова Алексис-Жиль Гранд.

Открытие состоялось 31 марта 2003 года в 17.00 в лекционном зале библиотеки. Французская культура была представлена двумя личностями – писателем В. Гюго и композитором Г. Берлиозом, яркими представителями французского романтизма.

Вниманию читателей и гостей были предложены две выставки к 200-летию их рождения, где языком просветительского плаката рассказывалось о жизни и творчестве великих французов. Страницы рукописей с рисунками В. Гюго, партитура симфонии «Гарольд в Италии» с пометками Г. Берлиоза давали пищу для ума подготовленному читателю. Плакаты были заранее доставлены в областную библиотеку им. М. Горького из посольства, а сотрудники библиотеки занимались созданием экспозиции. Ими же была подготовлена выставка печатных изданий на русском и французском языках, хранящихся в фондах.

На церемонии открытия Дней Франкофонии в Бресте, кроме Сильви Лемассон, выступили: Бысюк Г.Г. – начальник управления культуры Брестского облисполкома; Тихончук М.А. – начальник управления образования; Добродомова Л.Д. – директор облтелерадиообъединения. Приняли участие другие представители власти, сотрудники газет, радио, телевидения, руководители областных служб, преподаватели университетов и школ, учителя французского языка, в том числе и курсанты областного института повышения квалификации и переподготовки руководящих работников и специалистов образования, студенты, библиотекари, читатели.

После праздничного фуршета, очень оживившего ряды поклонников Франкофонии (его по поручению посольства готовили учащиеся профессионально-технического колледжа торговли), демонстрировался кинофильм «Красный круг» режиссера Жана-Пьера Мельвилля. Неторопливый, снятый со вкусом к деталям, детектив с любимыми актерами в главных ролях: А. Делоном, И. Монтаном и Бурвилем, смотрелся без напряжения даже теми, кто не знает французского языка.

1 апреля в 10.00 в библиотеке встретились в игре Кледо, посвященной 200-летию П. Мериме и 100-летию Ж. Сименона, юные детективы из СШ №15 и №30. Встречу организовали Алексис-Жиль Гранд и Александр Мартинетти. Госпожа Сильви Лемассон в это время была в гостях у сотрудников телерадиообъединения.

Французы высоко оценили работу сотрудников библиотеки по организации Дней Франкофонии в Бресте и выразили надежду на дальнейшее сотрудничество.

Г.И. Бурина,

зам. директора по библиотечной работе Брестской областной библиотеки им. М. Горького

С целью наиболее полного раскрытия библиотечных фондов и привлечения новых читателей с 26 мая по 2 июня в фойе Брестской областной библиотеки им. М. Горького проводилась Неделя отдела литературы по искусству. Цикл мероприятий был представлен развернутыми, богато иллюстрированными выставками следующей тематики:

26 мая – «Суслетная мастицкая культура»

27 мая – «...Петра творенье» (К 300-летию Санкт-Петербурга)

29 мая – «Мастацтва ад «А» да «Я» (справочно-энциклопедический фонд отдела)

31 мая – «Перыядычныя выданні»

1 июня – «І не толькі кнігі» (фонды изобразительных и аудиовизуальных материалов)

2 июня – «Удаламогу музыкантам» (нотный фонд отдела)

В проведении Недели были задействованы все сотрудники отдела. Проведена определенная подготовительная работа по её организации. Были изготовлены буклеты, дающие представление о составе фондов отдела, спектре получаемых периодических изданий, видах платных услуг. Молодой специалист Антоновская И.Н. подготовила статью об отделе для публикации в газете. Библиотекарь отдела Басалай Я.М. выступила с сообщением по областному радио и дала интервью телевидению у выставки «...Петра творенье». Информация о Неделе отдела и, в частности, выставке, посвященной 300-летию Санкт-Петербурга, прошла также в прессе – газетах «Вечерний Брест», «Брестский курьер», «Республика».

Выставки в фойе привлекли внимание многих посетителей библиотеки и внешним видом, и содержанием. Как показал учет, каждой из них интересовалось не менее 60 человек. Некоторые из посетителей потрудились оставить положительные отзывы в письменном виде. Наибольшее их количество выпало на долю выставок «Перыядычныя выданні» и «...Петра творенье».

Л.Н. Саханчук,

зав. отделом литературы по искусству Брестской областной библиотеки им. М. Горького

мы дзеюю пачасе
вездова «Дзярэдзюнка чуж-
ши». Вездова оголасіла
шоўчы, што міністэрства від-
шкодніці і падтрымкі
каду часу «працаўнікі»
відлічи. Ось оно пушчы-
чагаўшы дзяржавін падтры-
мікі відлічи. Часоўнік С.Д.

ОБЩЕНИЕ НА ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ

(21-23 мая 2003, г. Минск)

Т.П. ДАНИЛЮК,
*директор Брестской областной
библиотеки им. М. Горького*

21-23 мая 2003 г. в Минске под эгидой Министерства культуры Республики Беларусь и ББА состоялись два крупных мероприятия: международная научно-практическая конференция «Библиотека и духовная культура нации» и республиканский семинар директоров областных библиотек и представителей управлений культуры облисполкомов «Детская библиотека в информационном пространстве региона».

Учеба такого высокого уровня и столь широкого представительства в библиотечном профессиональном сообществе нашей страны – явление редкое и поэтому представляла интерес для каждого, кто имел возможность принимать в ней участие.

Судите сами: в числе 150 участников были директора ЦБС Московской и Белгородской областей России, ЦБС Минской области, областных библиотек Республики Беларусь, директор библиотеки им. Н. Коперника г. Торунь (Республика Польша). Прозвучало 12 докладов, о некоторых я хотела бы сказать чуть подробней.

В выступлении директора МУК³ ЦБС Ленинского района Московской области был озвучен опыт сотрудничества с литературными объединениями региона, которые официально работают при библиотеках. Деятельность их финансируется из бюджета, планируются совместные мероприятия, издаются сборники молодых поэтов и прозаиков. В штате ЦБС выделена единица библиотекаря, который занимается только этим направлением работы.

Директор МУК ЦБС г. Электросталь Московской области поделилась своими наработками по организации единого фонда ЦБС. В частности, один из филиалов ЦБС вообще не занимается обслуживанием читателей, а является филиалом-депозитарием. Здесь собирается не только дублетная и малоспрашиваемая литература, но и экземпляры, редкие по разным параметрам: году издания, полиграфическому исполнению, наличию дарственных надписей. Кроме того, в филиале создан «Музей книги», где библиотечными работниками (2 штат. ед.) проводятся экскурсии.

Российские коллеги поделились опытом работы с властными структурами.

Свои отношения с администрациями городов и районов библиотекари Московской области строят на партнерских началах. Городские ЦБС выступают инициаторами создания сайтов для властных структур, и такая работа финансируется как социальный заказ. Как правило, встречи с кандидатами в депутаты, отчеты депутатов и прием граждан проводятся в библиотеках.

Во многих субъектах Федерации принятые законы, регламентирующие деятельность библиотек и определяющие социальную защиту библиотекаря. На примере Белгородской областной детской библиотеки им. А. Лиханова это выглядит следующим образом: библиотечные специалисты имеют надбавку к окладу в размере 100%; сотрудники, проработавшие более 25 лет в данном коллективе, получают доплату в

---

³ МУК – Муниципальное учреждение культуры

размере 50%; 30% от всей суммы финансирования на комплектование выдерживается в обязательном порядке на приобретение изданий для детей.

Минская областная библиотека им. А.С. Пушкина, как основной организатор конференции, на второй день дала всем нам возможность посетить Вязынку и литературный музей Я. Купалы. Мы познакомились с работой библиотек Молодеченского, Вилейского и Мядельского районов Минской области.

Хочу высказать самые сердечные слова благодарности всем организаторам конференции. Сегодня в силу сложнейших экономических трудностей провести международную научно-практическую конференцию очень непросто – это своего рода профессиональный и организационный подвиг.

Участники конференции в Вязынке,
у памятника Я. Купале.

Республиканский семинар «Детская библиотека в информационном пространстве региона» проходил на базе ГУ «Централизованная система детских библиотек г. Минска». Во многих выступлениях и во время круглого стола звучала тема взаимодействия детских и школьных библиотек в Республике Беларусь.

В выступлении директора ЦСДБ г. Минска Л.М.Сачко можно действия школьных и массовых библиотек:

- отказ публичных библиотек от большой дублетности при комплектовании литературой программного характера. Увеличение приобретения энциклопедической, справочной и научно-популярной литературы за счет высвобождающихся финансов;
- создание фондов для детей на нетрадиционных носителях: CD обучающего, информационного и игрового характера, DVD и т. п.;
- уход от библиотечного обслуживания классов. Переход на обслуживание книгой групп, взяв за основу возраст и интересы детей;
- формирование культурологического пространства как основы знаний о регионе для детей. Для этого необходимо создание CD-ром по истории региона (города) силами библиотек. Вот лишь несколько вариантов таких CD:
  - «Виртуальное путешествие по памятным местам региона»;
  - «Виртуальное путешествие по городам и селам региона»;
  - «Памятники моего региона».

НА КОНФЕРЕНЦИИ, ВПЕРВЫЕ В ИСТОРИИ БИБЛИОТЕЧНОГО ДЕЛА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ, БЫЛ ПРЕДСТАВЛЕН ВИДЕООТЧЕТ О ПОДВЕДЕНИИ ИТОГОВ РЕСПУБЛИКАНСКОГО КОНКУРСА «БИБЛИОТЕКА ДЕЯМ, БИБЛИОТЕКА ДЛЯ ДЕТЕЙ».

ПРЫМІЦЕ НАШЫ ВІНШАВАННІ!

На падставе загада Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь № 87 ад 12 чэрвеня 2003 г.

“Аб выніках рэспубліканскага агляду-конкурсу

“*Бібліятэка дзеям. Бібліятэка для дзяцей*”

пераможцамі ў розных намінацыях вызначаны:

- **ДРАГЧЫНСКАЯ РАЁННАЯ ЦЭНТРАЛЬНАЯ ДЗІЦЯЧАЯ БІБЛІЯТЭКА**
I месца ў намінацыі “*За фарміраванне маральна-духоўных каштоўнасцей асобы*”
(прэмія – 300 тысяч рублёў);
- **ГАНЦАВІЦКАЯ РАЁННАЯ ЦЭНТРАЛЬНАЯ ДЗІЦЯЧАЯ БІБЛІЯТЭКА**
I месца ў намінацыі “*За патрыятычнае выхаванне*”
(прэмія – 300 тысяч рублёў);
- **БЯРОЗАЎСКАЯ РАЁННАЯ ДЗІЦЯЧАЯ БІБЛІЯТЭКА**
II месца ў намінацыі “*За эстэтычнае развіццё*”
(прэмія – 200 тысяч рублёў).

Загадам Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь № 67 ад 25 красавіка 2003 г. “Аб выніках XI рэспубліканскага конкурсу

“*Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры*” за 2002 год

адзначана прэміяй у памеры 100 тысяч рублёў

ЗАГАДЧЫЦА АСТРАМЕЧАЎСКАЙ СЕЛЬСКАЙ БІБЛІЯТЭКІ

імя Ф. ПАЎЛЕНКАВА БРЭСЦКАЙ РЦБС

ЛЯЩЧЭЎСКАЯ Т. А.

У НАМИНАЦЫІ “*ЗА ПОШУКАВУЮ І ДАСЛЕДЧУЮ ПРАЦУ*

ПА НАПІСАННІ ГІСТОРЫІ БІБЛІЯТЭКІ”

**ВІНШУЕМ ПЕРАМОЖЦАЙ
З ЗАСЛУЖАНЫМІ ЎЗНАГАРОДАМІ !!!**

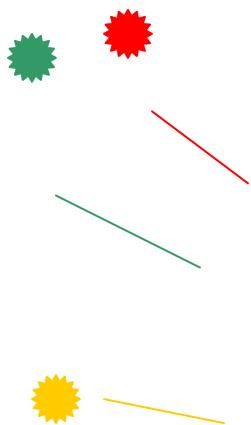
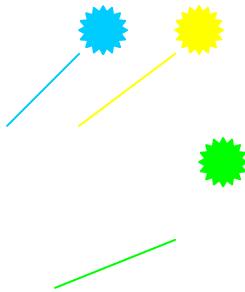
СЕРДЕЧНО ПОЗДРАВЛЯЕМ
УВАЖАЕМЫХ КОЛЛЕГ С ЮБИЛЕЯМИ,
ЖЕЛАЕМ НЕИССЯКАЕМОГО ЗДОРОВЬЯ,
БЛАГОПОЛУЧИЯ,
НОВЫХ ТВОРЧЕСКИХ УСПЕХОВ!!!

САХАНЧУК ЛЮДМИЛУ НИКОЛАЕВНУ

ЗАВ. ОТДЕЛОМ ЛИТЕРАТУРЫ

ПО ИСКУССТВУ БРЕСТСКОЙ ОБЛАСТНОЙ

БИБЛИОТЕКИ ИМ. М. ГОРЬКОГО

ЛУКАШЕНКО ЕКАТЕРИНУ ВИКТОРОВНУ

ЗАВ. ОТДЕЛОМ КОМПЛЕКТОВАНИЯ ЛИТЕРАТУРЫ

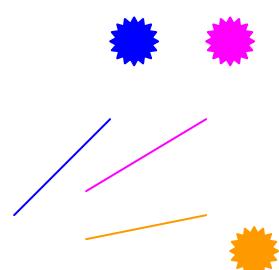
БРЕСТСКОЙ ОБЛАСТНОЙ

БИБЛИОТЕКИ ИМ. М. ГОРЬКОГО

ЛОГВИНОВИЧ МАРИЮ ЯКОВЛЕВНУ

ЗАМ. ДИРЕКТОРА ПО РАБОТЕ С ДЕТЬМИ

ЖАБИНКОВСКОЙ РЦБС

СЫСОЕВУ ЛЮДМИЛУ ПЕТРОВНУ

ГЛ. БИБЛИОТЕКАРЯ ОТДЕЛА КОМПЛЕКТОВАНИЯ

И ОБРАБОТКИ ЛИТЕРАТУРЫ

КОБРИНСКОЙ РЦБС

ШУЛЬГАН ГАЛИНУ ВАСИЛЬЕВНУ

ГЛ. БИБЛИОТЕКАРЯ ОТДЕЛА КОМПЛЕКТОВАНИЯ

И ОБРАБОТКИ ЛИТЕРАТУРЫ

ПИНСКОЙ РЦБС

С НАГРАДОЙ
«ПОЧЕТНЫЙ ЗНАК МИНИСТЕРСТВА
КУЛЬТУРЫ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ»

ЛЕВЧУК ЕЛЕНУ АЛЕКСАНДРОВНУ

ЗАВ. ИНФОРМАЦИОННО-БИБЛИОГРАФИЧЕСКИМ
ОТДЕЛОМ БРЕСТСКОЙ ОБЛАСТНОЙ БИБЛИОТЕКИ
им. М. ГОРЬКОГО

НОВЫЯ ПРЫЗНАЧЭННІ

ВЕРАМЧУК ЛАРЫСА ЭДУАРДАЎНА,
загадчыца аддзела аблугаўяння школьнікаў
Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М.Горкага
т 23-37-60

СЯМАШКА СВЯТЛНА МІКАЛАЕЎНА,
дырэктар Брэсцкай ГЦБС
т 20-43-04

ПУЦЛІНА МАРЫНА МІКАЛАЕЎНА,
загадчыца інфармацыйна-бібліографічнага аддзела
Брэсцкай абласной бібліятэкі імя М. Горкага
т 23-21-15

ЗМЕСТ

БЮРО ІНФАРМАЦЫІ

САБАЛЕЎСКАЯ В.А. БІБЛІЯТЭКАЗНАЎСТВА. НАВУКОВАЕ І МЕТАДЫЧНАЕ ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ГАЛИНЫ _____ 3

РАЧКОЎСКАЯ Л.І. ВЫНІКІ РАБОТЫ БІБЛІЯТЭК БРЭСЦКАЙ ВОБЛАСЦІ ЗА І КВАРТАЛ 2003 ГОДА (аналітычная даведка) _____ 9

ШЕЙКО Н.А. АНАЛИЗ ПОДПИСКИ НА ПЕРИОДИЧЕСКИЕ ИЗДАНИЯ В I ПОЛУГОДИИ 2003 ГОДА БІБLIОТЕКАМИ БРЕСТСКОЙ ОБЛАСТИ _____ 13

ЖАДАНЫ ГОСЦЬ

ДАРАФЕЕВА В.А. АБЛАСНАЯ БІБЛІЯТЭКА ЯК ЦЭНТР ІНФАРМАЦЫІ _____ 18

РАДИОНОВИЧ Н.М. ОБЩИЙ УСПЕХ ЗАВИСИТ ОТ КАЖДОГО _____ 21

МАЙСТАР-КЛАС

ШАЛАМІЦКАЯ В.А. БЫЦЬ КАРЫСНЫМ ЛЮДЗЯМ: ДА 10-ГОДДЗЯ СЕКТАРА КРАЯЗНАЎСТВА И ПОЛЬСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ ПІНСКАЙ ЦЭНТРАЛЬНАЙ ГАРАДСКОЙ БІБЛІЯТЭКІ _____ 24

КУЧИНА Г. В. ИЗДАТЕЛЬСКАЯ РАБОТА ОТДЕЛА БІБLIОТЕЧНОГО МАРКЕТИНГА МАЛОРИТСКОЙ ЦРБ _____ 27

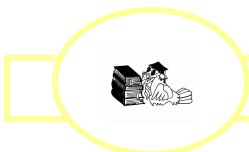
НИКІТЮК Н.О. ОБЩЕНИЕ, ВЗАЙМОПОНIMАНИЕ, СОТРУДНИЧЕСТВО (PR НА ВЕСЬ РАЙОН) _____ 30

МАЙСТАР-КЛАС У “ДЗІЦЬЧЫМ ПАКОІ”

ДУЛІК Л.А. ПАПУЛЯРЫЗАЦЫЯ КРАЯЗНАЎЧАЙ ЛІТАРАТУРЫ ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ ПРАЗ ТРАДЫЦЫЙНЫЯ И НЕТРАДЫЦЫЙНЫЯ ФОРМЫ РАБОТЫ _____ 35

ЧИРИК В.П. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДЕТЕЙ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВ'Я В БІБLIОТЕКЕ _____ 38

ЧЫТАЛЬНАЯ ЗАЛА “БП”

ЧУМАКЕВИЧ Э.В. МАКСИМ ГОРЬКИЙ: ИСТИННЫЙ И МНИМЫЙ _____ 41

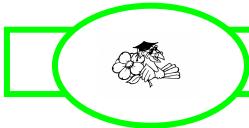

ШЛЯХАМІ ДАЛЬНІХ ВАНДРАВАННЯЎ

ЛАСКОВИЧ Т.В., НАЛОБИНА Т.О. СВЕТ НЕУГАСИМОЙ ЛАМПАДЫ _____ 46

КАВЕНЬКА Т.С. ВАРШАЎСКІЯ БІБЛІЯТЭЧНЫЯ ЎРАЖАННІ _____ 52

ДАНИЛЮК Т.П. ОБЩЕНИЕ НА ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ УРОВНЕ _____ 56

ПРЫМІЦЕ НАШЫ ВІНШАВАННІ !

ВІНШАВАННІ ПЕРАМОЖЦАМ КОНКУРСАЎ _____ 58

ВІНШАВАННІ ЮБІЛЯРАМ _____ 59

НОВЫЯ ПРЫЗНАЧЭННІ _____ 60

**На першай старонцы вокладкі: Гейнсбара Томас. Элізабэт і Мэры Лінлі. 1772.
Палатно, алей. Даліч, галерэя каледжа.**

Інфармацыйна-аналітычнае выданне

**Выпуск БП-7 падрыхтаваны
аддзелам бібліятэказнаўства**

з удзелам дырэкцыі

Брэсцкай абласной бібліятэкткі імя М. Горкага.

Ідэя, складанне, рэдакцыя, -

А.М. Мяснянкіна, Л.І. Рачкоўская, А.Я. Стрыжэвіч.

дизайн, камп'ютэрны набор –

А.А. Ветрава.

Адказная за выпуск Т.П. Данілюк.

Наклад 35 экз.

Чэрвень, 2003.

224016 г.Брэст, б.Касманаўтаў, 48.

23-21-20